דבר

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
דבר
עתון פועלי ארץ ישראל
מייסדו ועורכו הראשון ברל כצנלסון ז"ל
מאוחד עם למרחב

היום בדבר
- צוואתה של צפורה — ח"ג'
- הגמלאים, הפנתרים האפורים — ישראל לנדרס
- הצנזורה, התיאבון והאכילה — עליזה ולך
- מאחורי הסורגים — נתן רועי
- מן הקל אל הכבד — אהרן גבע
- כל הארץ, כל העולמות, מדע ורפואה, ספורט, כוכבים

מזג האויר

(ע). — הטמפרטורות החזויות להיום: ירושלים 7—15, רמת־הגולן 7—15, נהריה 10—19, צפת 6—13, חיפה 12—19, טבריה 8—21, נצרת 8—17, עפולה 7—21, השומרון 7—17, ת"א 10—20, נתב"ג 8—21, יריחו 9—24, עזה 10—19, ב"ש 8—21, אילת 14—24.

יום ראשון, כ"ח באדר א' תשמ"ו, 9 במארס 1986 ● גליון 18757

היום 12 עמודים ● המחיר 63 אגורות כולל מע"מ

המשא ומתן על הסכמי השכר במשק מתחיל היום

חילוקי דעות הסת' ומעסיקים על תוספת יוקר ושחיקת שכר

מאת חיים ביאור, סופר "דבר"

המשא־ומתן על הסכמי ה־שכר החדשים בין ההסתדרות לבין ארגוני המעסיקים יחל היום, אחר־הצהריים, בלשכתו של יו"ר האגף לאיגוד מקצועי חיים הברפלד, בסימן של חי־לוקי דעות על אופי הנושאים.

נציגי ההסתדרות מבקשים למקד את הדיון בהסכמי תוספת היוקר לשנה הבאה, ורק בשלב מאוחר יותר לדון בהסכמי השכר עצמם ובתוספות שישולמו לשכירים. המעסיקים, לעומת זאת, רואים בדיונים על הסכמי השכר ותוספת היוקר מקשה אחת.

בהסתדרות מציעים להמשיך בהסדרי תוספת היוקר במתכונת הקיימת, דהיינו — תשלום תוספת יוקר בכל פעם שמצטברת התייק־רות במשק בשיעור של 4 אחוזים ובכל מקרה — אחת לשלושה חודשים. ואולם המעסיקים גורסים שלנוכח בלימתה של האינפלציה, די לשלם תוספת יוקר אחת לחצי שנה או שנה ואף לשקול את האפשרות לבטלה כליל.

באשר להסכמי השכר, יו"ר ה־אגף לאיגוד מקצועי אמר פעמים אחדות, כי ההסתדרות מצדדת שהם ייחתמו למשך שנה אחת בל־בד ולא לשנתיים, כפי שהיה מקו־בל עד כה. נציג המעסיקים, יוסף גטניו, טוען כי אין לכך משמעות, שכן ממילא בכל חצי שנה נע־שית בדיקה משותפת לגבי היקף שחיקת השכר, ואם נמצא שהשכר אכן נשחק ריאלית בתקופה זו, מוסכם מיד על פיצוי לשכירים.

יו"ר סיעת הליכוד בהסתדרות, ח"כ יעקב שמאי, טוען כי דרישת ההסתדרות שהסכמי השכר החד־שים ייחתמו רק למשך שנה אחת נובעת משיקולים פוליטיים. לדב־ריו, הנהגת ההסתדרות מעוניינת שהסכמי השכר החדשים יפוגו במארס 1987, מאחר שהיא מתכ־ננת הפגנות ושיבושים במשק חד־שים אחדים לאחר הרוטציה, כדי לנסות להפיל את ממשלת שמיר.

אוירה מתוחה ויריבות גלויה לקראת כינוס ועידת חרות

הבוקר יפגשו ראשי התנועה לניסיון פישור נוסף

מאת עליזה ולך, סופרת "דבר" לענייני מפלגות

הוועידה השש של תנועת "החירות", הראשונה אחרי "הז־קן" של כמעט שבע שנים, תיפתח הערב בבנייני־האומה בירושלים, באווירה מתוחה ו־תוך יריבות גלויה בין מחנותיה. יריבות זו באה לידי ביטוי גם בתביעתם של השרים לוי שרון וארנס לברך את צירי הוועידה, אף שבתכנון המקורי יועד לתתי־זה התגייה רק נאומו של יצחק שמיר.

אין להוציא מכלל אפשרות ש־המאמצים לפשר בין המחנות, כדי להגיע להסכמות לפני שהצירים יגשו לבחירת ראשי הוועדות ה־קובעות והרכביהן, בכל זאת יעלו יפה.

ח"כ חיים קופמן, מראשי מחנה דוד לוי, אמר אמש ל"דבר", כי להערכתו "המצב בתנועה המפ־שרת מחר בבוקר, בגלל ההתנגדות בשני נושאים גדולים, כמעט מאוזנים בכוחותיהם. גם אם הם מצביעים עם לוי".

לעומתו, השר חיים קורפו, מ־מחנה שמיר־ארנס, סבור שאין אפשרות לגשר על הפערים ואמש אמר ל"דבר", כי הוא "חושש ש־אין במחנה שמנגד נכונות ללכת לפשרות".

בפגישת שרי "חירות" ביום ו' בלשכת שר החוץ בירושלים, דחו השרים שמיר וארנס את תביעת השרים לוי ושרון להעניק ל־שניהם את ראשות שתי הוועדות המכריעות: ועדת המבדקים ל־שרון, והוועדה המתמדת ללוי. השרים לוי ושרון אינם מוכנים להתפשר על ראשות הוועדות. ד' במיוחד דוד לוי, ששימש יו"ר הוועדה המתמדת גם בוועידה ב־1979.

במחנה שמיר־ארנס מדברים על מועמדותו של השר משה ארנס לראשות הוועדה המתמדת, ועל האפשרות שבנימין זאב בגין יוצע לראשות ועדת המבדקים. אם יעלה בידי מחנה שמיר־ארנס להעביר בהצבעות את מועמדיהם, מאיי־מים השרים שרון ולוי לבזות את ההצבעה לבחירת יצחק שמיר ל־יו"ר התנועה.

יצויין, כי אין במעט סיכויים שאחד משניהם יעמיד את מוע־מדותו ליו"ר התנועה, שכן אין הסכם בין שרון ללוי לתמוך איש ברעהו בבחירות לתפקיד הרם.

כ־2000 צירים בוועידה

רשימת 191 הצירים שמינתה "ועדת האישיים", שבראשה עמד ח"כ דן מרידור, עוררה מהומות בקרב מחנה לוי, שכן יש בה רוב מאסיבי למחנה שמיר־ארנס — 160 איש. למחנה שרון הוקצו 20 צירים ולמחנה לוי רק 10.

לדברי אחד מחברי "ועדת ה־אישיים", הרוב הגדול של הצירים שמינתה הוועדה בא מקרב ותיקי התנועה.

ביום ו' אישר בית הדין העל־יון של התנועה את תוספת 77 הצירים שמינתה ועדת הבחירות, אך מכיוון שחרגה בעצם מסמ־כותה, התיר בית הדין למחנה שרון־לוי להוסיף כמספר הזה של צירים מקרב אנשיו. במחנה שמיר שוקלים פנייה לבית המשפט ה־מחוזי הבוקר, להוצאת צו מניעה לתוספת צירים זו.

יוצא, איפוא, שבנוסף על הצי־רים שנבחרו בסניפים ולתוספת של צירי לע"ם, שהתאחדה עם "חירות", תמנה בסופו של דבר ועידת חירות כ־2000 צירים.

שרי "הליכוד" נפגשו בלשכתו של יצחק שמיר. ניסיון אחרון להסכמה לפני הוועידה. צילום: "סקופ 80"

מובארק מאשים את סוריה ולוב בליבוי המהומות נגד משטרו

נאם בפרלמנט בקהיר; ימצה הדין עם המורדים

מאת דן אבידן, סופר "דבר" לענייני ערבים

הנשיא מובארק האשים אתמ־מול בעקיפין את סוריה ואת לוב, בכך שעמדו מאחורי נס־יון המרד האחרון במשטרו.

בנאומו בפני שני בתי ה־פרלמנט במצרים, יצא מובארק נגד טענתו של הנשיא אסד, לפיה נסיון המרידה היה ביטוי לרצונו של העם המצרי להת־נער מהסכמי קמפ־דייוויד.

בנאום, שנמשך כשעה וחצי, אמר מובארק כי הוא לא יגלה את כל הפרטים הידועים על נס־יון המרד, עד אשר הרשות המש־פטית תשלים את החקירה בכל הנוגע לפרשה. הוא ציין עם זאת, כי בכוונתו למצות את כל חומ־רת הדין עם המורדים, כדי ש־ארועים מסוג זה לא יישנו. מו־

בארק הודה שהופתע מנסיון ה־מרד ואמר שהיה זה הרגע הקשה בחייו.

מובארק הכריז בנאומו, כי כי־לקח מכוחות המשטרה בטחון ה־פנים, היא הורה לשפר את תנאי מחייתם ושירותם של חיילים אלה. כמו כן אמר, כי הורה לממשלתו לנקוט שורה של צעדים לשיפור המצב הכלכלי ולהקלת העול מן השכבות דלות האמצעים, שמתוכן מגויסים חיילי כוחות בטחון ה־פנים.

מובארק הודה לצבא על הדרך ועל הזריזות שבה דיכא את ה־מהומות וגילויי המרד. כמו כן חילק מובארק שבחים לציבור ה־מצרי, על כי לא נגרר אחרי המסיתים.

מובארק עמד על כוונתו להמ־שיך בתהליך הדמוקרטיזציה ד־הבראת המשק המצרי. הוא ציין שהגרעון של המדינה במטבע זר יגיע הקיץ למיליארד ו־200 מיליון דולר, כתוצאה מהירידה הצפויה במחירי הנפט. מובארק קרא ל־מצרים המתגוררים בחו"ל להע־ביר יותר כספים למצרים ולבלות בה את חופשותיהם.

בפנייתו לאופוזיציה, קרא לה מובארק לנקוט ביקורת קונסטרוק־טיבית כלפי המשטר ולא להתיר תחת אושיותיו.

פנייה לעם הסורי

שלא כמו בנאומיו האחרונים, פנה מובארק הפעם גם לציבור הערבי שמחוץ למצרים, ובמיוחד לסוריה. בדבריו התייחס לעם ה־סורי כעם שמצרים רוחשת לו ידידות, ושזכותו היא לשחרר את רמת־הגולן. הוא גם מצא לנכון להדגיש, כי על בסיס הידידות בין שני העמים יש למצרים מחוי־בות, כביכול, לבוא לעזרתה של סוריה אם תותקף. הפנייה הזו לעם הסורי והצהרת הידידות והמחויי־בות כלפיו לא באה אלא כדי להפריד בין העם הסורי לבין שלטון המיעוט של הנשיא אסד, השולט עליו בכוח הזרוע. על משטר אסד אמר מובארק שהוא מהווה כוח ליבוי בלבנון, וב־עקיפין רמז שהוא מקיים קשרים עם איראן ועם גורמי טרור שונים.

אתמול חזר הציבור בקהיר בליל הלימודים חודש בכל מוס־דות ההשכלה.

פרס משבח נאום מובארק

סופרת "דבר" לענייני מפלגות מוסרת, כי ראש הממשלה שמעון פרס שיבח אמש את נאומו של נשיא מצרים חוסני מובארק בפר־למנט המצרי, ציר הדנים. כי המהומות האחרונות אינן קשורות בישראל. "אין לנו ענין לראות את מצרים בקשיה", ציין ראש הממשלה.

על נאומו התוקפני של הנשיא אסד אמר פרס: "שמעתי את דב־רי היהירות של אסד. הוא רוצה לאיים, שיאיים. הוא יודע את מחיר האיומים. עליונות ישראל היא תמיד עליונות המגן על ה־תוקפן".

אסד: איזון צבאי עם ישראל

דמשק (סוכנויות הידיעות) — נשיא סוריה חאפז אסאד הצהיר אתמול, כי סוריה נח־ושה בדעתה להשיג איזון צבאי עם ישראל, כדי למנוע ממנה להגשים את תוכניתה להקים מדינה "מהנילוס ל־פרת", וזאת אפילו במחיר צנע כלכלי בסוריה.

בנאום בן שעה באיצטדיון בדמשק לציון יום השנה ה־23 לעליית מפלגת הבעת' לשלטון מתח אסד גם ביקורת על אר־ה"ב בגלל תמיכתה, בעיקר בסיוע כלכלי, לישראל. "אנח־נו בסוריה לא מקבלים מיל־יארדים מאף אחד. אבל אנחנו מוכנים להיות בצנע מירבי כדי להשיג איזון אסטרטגי עם ישראל", אמר אסד.

אסד הזהיר את שומעיו, שקטעו את הנאום מדי פעם בתשואות רמות, מפני שאיפות ההתפשטות של ישראל. "אוי־בינו רוצים לקחת את אדמתנו, לשעבד אותנו ולהגשים את החלום הציוני של ישראל רב־תי מהנילוס לפרת", — אמר

נשיא סוריה.

במהלך הנאום ציין אסד את שמותיהם של כל המתאבדים הלבנונים, שתקפו במכוניות תופת את הצבא הישראלי ב־דרום לבנון ואמר כי סוריה סייעה באמת בקנאים הלבנו־נים. "הצבא הסורי הוא בית־ספר להקרבה עצמית ואנו נמ־שיך ברוח זו", הצהיר אסד.

אסד האשים את ישראל בכך שהיא מגדילה את תקציבה הבטחוני, אף על פי שמצרים יצאה ממעגל המלחמה עם יש־ראל. הוא ציין כי תקציב ה־הגנה של ישראל הוא גבוה יותר מזה של סוריה, שאוכ־לוסייתה גדולה פי ארבעה.

אסד גם קרא לפיתוח צבאי כלכלי פוליטי וסוציאלי מהיר יותר בארצו וציין כי סוריה ניצבת מול אתגרים גדולים "המחייבים התעצמות כדי ש־תהיה לנו מולדת חזקה".

שר הבטחון מתריע מפני בחירות לראשי ערים בגדה

פרס: הידברות למציאת פתרון בגדמ"ע

מאת עליזה ולך, סופרת "דבר" לענייני מפלגות

"מי שרוצה לסכל כל סיכוי לה־גיע אי־פעם לשלום, יילך לבחי־רות של ראשי ערים בגדה", אמר אמש שר הבטחון יצחק רבין בהת־ייחסו, כי בחירות דמוקרטיות כ־אלה יהיו נצחון לאש"ף, "כיוון שיתנהלו בצל טירור".

שר הבטחון, שפתח את המושב המדיני של ועידת מחוז תל־אביב, אמר, כי "שוק הדיבורים שלנו — כמו הדיבורים על אוטו־נומיה חד־צדדית, שאיש אינו מבין מהי — סיבך את המשך התהליך השקט של העברת תפ־קידים נוספים לידי גורמים בשט־חים יוכביד עליהם. הבעיה מור־גשת יותר בחודש־חודשיים האח־רונים. אני משוכנע", אמר רבין, "שבתנאים רגילים, המהלך של העברת התחומים לניהול בידי ה־ערבים בשטחים היה מתבצע ב־יתר קלות".

רבין ציין עוד, כי רק בחודשים האחרונים הגבירה ירדן תשומת־לב לגורמים הפרו־ירדניים בשט־חים, ולכן יש ביניהם יותר אנ־שים המוכנים לקבל על עצמם תפקידי ניהול. ברצועת עזה, ל־משל, יש 20 מנכ"לים תושבי ה־רצועה.

בהקשר זה סיפר שר הבטחון, כי קיבל אתמול הודעה, שמועצת העיר שכם בחרה את סגנו של זאפר אל־מצרי לראש העיריה, והוא ייכנס לתפקידו.

גם ראש הממשלה שמעון פרס התייחס לנושא בדבריו בוועידת מחוז תל־אביב וציין, כי "יהיה זה טראגי אם כוחם של שלושה כדורים שהרגו את אל־מצרי יכ־תיב את רצונם של האחרים לי־טול את השלטון לידיהם".

לדברי פרס, "יש לנסות הידב־רות למציאת פתרון בגדה המער־בית, ובשלב הביניים, עד לפת־רון, יש לאפשר לתושבים לנהל את ענייניהם הפנימיים בעצמם".

יו"ר ועדת חוץ ובטחון, ח"כ אבא אבן, צידד בהעברת סמכו־יות נרחבות לגורמים בשטחים. בלי לקרוא לתכנית שהוא תומך בה בשמה, אוטונומיה חד־צדדית או האצלת סמכויות, אמר אבן, כי הוא מברך על כל מדיניות שאינה "שב ואל תעשה".

הממ' תאשר שינויים באשראי; הריבית במשק תרד עוד באחוז

מגעים בין נציגי בנק ישראל לבנקים

מאת סופרו הכלכלי של "דבר"

הריבית במשק צפויה לרדת ב־סוף השבוע בעוד אחוז אחד — לאחר שהממשלה תאשר היום שי־נויים במערך שיעורי הנזילות על האשראי, לפי הצעה שיגיש נגיד בנק ישראל ד"ר משה מנדלבאום.

בסוף השבת התקיימו מגעים בין נציגי בנק ישראל לבין הבנ־קים, לגיבוש המהלך הקרוב של הורדת הריבית. בבנק ישראל מב־קש, שההפחתה תיעשה בעיקר ב־תוספות הריבית, כגון ריבית ה־חריגה, ועמלת ההקצאה. נראה שהריבית הבסיסית (ה"פריים") תרד בחצי אחוז, וחצי אחוז נוסף מתוספות הריבית.

הורדת הריבית היא בעייתית, שכן יתעוררו קשיים בשמירה על רמת ריבית אטרקטיבית למפקי־דים, והחשש בבנקים הוא, שה־ירידה בריבית החובה תחייב הו־רדה בריבית הפקדונות, דבר שיקשה על גיוס כספים ויגרום לבריחתם מפקידים, שתידרשו שחיקת ה־מרווח הבנקאי.

בנק ישראל מבקש למתן את ההשפעה של ירידת הריבית על יכולת גיוס הכספים של ידי ה־בנקים, באמצעות הפחתה בשי־עורי הנזילות על האשראי. הצעה על כך תובא היום לאישור ה־ממשלה.

ביצוע השינויים בשיעורי ה־נזילות התעכב עד לקבלת חקיקה חדשה בכנסת, לפני כמה ימים, המאפשרת לנגיד בנק ישראל לש־נות את שיעורי הנזילות באישור ה־ממשלה, בלי להתייעץ עם הוועדה המייעצת.

ברכות לרה"מ

מאת סופרת "דבר" לענייני מפלגות

ראש הממשלה שמעון פרס קיבל ביום ו' מכתב מסגן שר החוץ של ארצות הברית ג'ון וייט־הד, שבו הוא כותב, כי "הוא והמזכיר שולץ מסכימים שהא־סטרטגיה של צמיחה צריכה להיות מבוצעת במקביל, ד' יחד, עם תכנית הייצוב. כש־אתה מוסכמת את השנויים".

עוד כותב ווייטהד, כי "ה־הישגים המרשימים בחזית ה־ייצוב, כשנוספים עליהם ירידת מחירי הנפט וירידת ערך ה־דולאר, מאפשרים את התחלת ביצוע אסטרטגיית הצמיחה".

בדברו במושב המדיני של ועידת מחוז תל־אביב תקף אמש ראש הממשלה את ח"כ חיים קופמן, על תביעתו ל־ועדת חקירה לבדיקת הס־תבכות של "סולל בונה" ד' קופת־חולים.

ניסיון של הרגע האחרון למנוע השבתת בתיה"ס מחר

פרקליטות המדינה תפנה לביה"ד לעבודה

מאת יעל פישביין, סופרת "דבר" לענייני חינוך

באוצר ייערך היום ניסיון של הרגע האחרון למנוע את השבתת השמיניות על ידי פנייה להוצאת צו מניעה בבית הדין האזורי לעבודה בירוש־לים.

פרקליטות המדינה תפנה היום לבית הדין האזורי בבקשה להו־צאת צו מניעה נגד ארגון המור־ים העל־יסודיים כדי למנוע את השבתת השמיניות שנועדה למחר.

באוצר טוענים שארגון המורים פרש מהדיונים על השכר שהחלו בשבוע שעבר והכריז על שביתה אחרי שנתקל בסירוב לפתוח את הס־כמי השכר.

נציגי האוצר טוענים שאין בסיס לטענות המורים כאילו שכרם נש־חק יותר משכרם של שאר עובדי המגזר הציבורי וכי אין כל כוונה לנקוט מדיניות של סחבת ב־דיונים.

ארגון המורים לעומת זה מכ־חיש שפרש מהדיונים ומצדיק את השביתה בכך שהאוצר נוקט מדיניות של סחבת. הארגון טוען כי אינו מבקש לפתוח את הסכמי השכר הקיימים אלא לדון בתוס־פות שחיקה הנוגעות לשנתיים ה־אחרונות. הארגון פנה לשר ה־חינוך יצחק נבון וביקש את הת־ערבותו בכל מו"מ עתידי עם ה־אוצר.

שר החינוך אמר כי בעיניו השבתת השמיניות היגה מעשה שלא ייעשה וכי לא יהסס לצאת נגד ארגון המורים על צעדו זה. עם זאת לא דחה נבון את הבקשה להתערבותו ופתח כבר אתמול ב־מגעים עם שר האוצר יצחק מודעי על מנת למצוא מוצא מהסבך.

הדיונים של האוצר עם נציגי ההסתדרות המורים יימשכו היום. הנושאים שיידונו נוגעים לתבי־עות שכר שלא כוסו בהסכמים הכלולות בהסכמי השכר הקיימים.

מהיום ייקור בשיעור 25% בכל קווי הנסיעה באוטובוסים

שר האוצר מנע העלאת מחירי הנסיעה במוניות

(עתי"מ לב"ע). — מהיום עולים מחירי הנסיעה בתחבו־רה הציבורית באוטובוסים — נסיעות עירוניות ובינעירוניות בשיעור ממוצע של 25 אחוזים — זאת במסגרת מדיניות הד־ממשלה לצמצום הסובסידיות.

דובר משרד התחבורה שמוסר על כך מציין, כי ניתן יהיה להמ־שיך ולהשתמש בכרטיסיות היש־נות ללא תוספת מחיר מלבד ה־כרטיסיות המסומנות שבראש הכר־טיסיה. כרטיסי הלוך ושוב יש־נים שבהם שימשו בכיוון אחד ניתן יהיה להמשיך ולהשתמש בהם ללא תוספת מחיר עד ליום י"א באדר ב' ה־22 למרס 1986. שיעורי ההנחה בכרטיסיות ל־ציבור הרחב לקשישים ולנוער יישארו ללא שינוי.

המחירים החדשים

בקווים העירוניים:	
מ־0.40 ש"ח	ל־0.50 ש"ח
מ־0.60 ש"ח	ל־0.80 ש"ח
מ־0.90 ש"ח	ל־1.10 ש"ח
בקווים בינעירוניים:	
ת"א—חיפה	3.90 ש"ח
ת"א—ב"ש	4.20 ש"ח
ירושלים—ת"א	3.50 ש"ח
ירושלים—חיפה	6.70 ש"ח

לבקשת המלצת משרד התחבורה להעלות גם את מחירי הנסיעה במוניות בשיעור דומה לאוטובו־סים, לא אישר שר האוצר את ההעלאה.

נהגי המוניות דורשים להעלות את מחירי הנסיעה ב־50%, ולדעת משרד התחבורה די בהעלאה של 33%, אם כי בשלב זה היה שר התחבורה מוכן לאשר העלאה של 25% בלבד. שר האוצר לא הוכח על שינוי המחיר בנסיעה במוניות ונהגי מוניות הפגינו אתמול ב־מחאה על כך מול משרד רוה"מ. המפגינים מאיימים לנקוט צעדי מחאה אם לא יאשר האוצר העלאת מחירי הנסיעה במוניות. רה"מ הבטיח למפגינים כי ענינם יטופל.

מאה קלוגרם של חומר נפץ במרכז בירות.

מושבים בבקעת הירדן ננטשים ע"י תושביהם

מאת אריאל בן־עמי, סופר "דבר"

עשרות בתים שנועדו למשפחות חקלאיות בבקעת הירדן עומדים ריקים (במושבי בקעת הירדן). עקב המצב הכלכלי הקשה בבקעה החלו משפחות של חקלאים לעזוב את משקיהן ורק בודדים מתפרנסים מחקלאות בלבד.

במושב חמרה מתפרנסות רק 4 משפחות מתוך 31 מחקלאות בלבד.

במושב בקעות מתפרנסים רק 6 משפחות מתוך שלושים ממשקיהן.

במושב מכורה מתפרנסות רק 7 משפחות מתוך 29 ממשקיהן בלבד.

ברוב מושבי הבקעה שקועים כל בעלי יחידות המשק החקלאיות בחובות כבדים המגיעים לעשרות מיליוני דולארים.

ממוצע החוב לכל משפחה מגיע למאות אלפי דולארים ורוב המשפחות החקלאיות המתגוררות בבקעה מתפרנסות כיום מעבודה מחוץ למשקיהן, בעבודות שאינן חקלאיות.

איש החוליה שחוסלה נמצא בידי ישראל

מאת טלי זלינגר, הסופרת הצבאית של "דבר"

בידי צה"ל נמצא מחבל מהחוליה אשר חוסלה בשבוע שעבר ליד מושב זרעית בתוך אזור הביטחון, סמוך על הגבול.

עתה הותר לפרסום כי כאשר חוסלה חוליית המחבלים, אשר נסתה לחצות את גדר המערכת ליד זרעית ולבצע פיגוע מיקוח בתוך הארץ נתפס אחד מחבריה. שני מחבלים אחרים נהרגו בקרב שהתפתח.

מחבל זה, מארגונו של נאיף חוואתמה הוא שמסר פרטים על מקור החוליה שיצאה מדמשק והתאמנה כנראה בבקעת הלבנון. חקירתו הראשונית הושלמה ועל כן הותרה עתה לפרסום עובדת המצאותו בידי ישראל.

רבין ומובוטו נפגשו בשווייץ

מאת עליזה ולך, סופרת "דבר"

שר הביטחון יצחק רבין נפגש בשבוע שעבר בשווייץ עם נשיא זאיר מובוטו ססה סקו.

היוזמה לפגישה היתה מצידו של הנשיא מובוטו, כש־נודע לו שרבין שוהה בשווייץ, והתקיימה באיזור לוזאן.

במשך כשעה שוחחו השניים על מכלול של נושאים, בהם גם מערכת היחסים בין ישראל לזאיר. הפגישה נמשכה כשעה. המתורגמן — לאנגלית ומאנגלית — היה קצין־לשעבר ששירת בזאיר.

השניים, אגב, מכירים זה את זה עוד מ־1967 כשהש־ניים היו רמטכ"לים. בשנה זאת הגיע רבין יחד עם מוטה גור לקינשסה והחל באימון הצנחנים על־ידי מאמנים מצה"ל.

פרס העניק לננסי מחרוזת ב־5,000 דולאר

מאת אמיר אורן, סופר "דבר" בארה"ב

וואשינגטון (מיוחד ל"דבר"). — ראש הממשלה שמ־עון פרס העניק אשתקד לרעיית הנשיא, ננסי רייגן, מחרוזת עתיקה ששוויה 5,000 דולאר — כך נודע משלשום מהדיווח השנתי של מתנות רשמיות, שהפרסים סטייט דיפרטמנט כחוק. השי הישראלי היקר, חרוזי זכוכית מהמאה הראשונה לפני הספירה ועד למאה הש־ביעית לספירה, לא יישאר ברשות הגבירות. הזוג הנשיאותי מעביר לארכיון הלאומי את כל מתנותיו, למעט אלה המוצגות לראווה בבית הלבן, או שי "מתכלה" דוגמת בקבוקי החזקה וצנצנות הקאוויאר שקיבל הנשיא ממי־כאיל גורבצ'וב בז'נבה, לפי דיווח "וואשינגטון פוסט".

ראש מכון השואה בניו־יורק נפצע בניסיון התנקשות בי־ם

מאת אריאל בן־עמי, סופר "דבר" ירושלים

(ע). — ראש מכון השואה ב־ניו־יורק דוד בלומנפלד, השוהה כתייר בישראל, נפצע בליל ש־בת ונשרט קלות בראשו, בעת שחזר מהכותל המערבי. ככל ה־נראה, נפגע מנתז הקליע שנורה לעברו על־ידי אלמונים. במשט־רה סבורים, כי היה זה נסיון לרצח על רקע חבלני.

ביום ו', בסמוך לשעה 6 וחצי בערב, יצא בלומנפלד, בן 50, את דרכו מכיוון הכותל המערבי בחזרה למלון "מלך דוד", כש־הוא חובש כיפה. בעת שעבר ברחוב דוד בעיר העתיקה, שמע קול נפץ, ולאחר מכן חש בכאב קל בראשו. הוא מישש את ה־ראש וגילה, להפתעתו, שהוא מ־דמם. התייר המשיך ללכת עד לרחבת שער יפו, שם פגש בשני שוטרי מג"ב. האיש סי־פר להם כי נפצע והשוטרים הס־יעו אותו לתחנת "הקישלה" (מש־טרת העיר העתיקה) הסמוכה, שם הזמינו לו אמבולנס שהעבירו ל"הדסה עין־כרם".

דקות מספר לאחר מכן, דיווח נער ערבי שמוכר גלויות, על מציאת אקדח ברחוב דוד, שבו בוצע הירי. שוטר לקח את ה־אקדח והביאו למשטרת ה"קיש־לה".

כוחות גדולים של משטרת ד"ב, בפיקודו של מפקד משטרת ירושלים תת־ניצב חיים אלבלדס, החלו בסריקות קפדניות בכל סמ־טאות העיר־העתיקה. ברחוב דוד נתגלה גם תרמיל של אקדח ב־קוטר 0.22 אינטש.

חוקרי משטרת ירושלים חוש־בים, כי היורים הבחינו בדוד בלומנפלד, שהיה חבוש כיפה, בהיותו לבד בסמטה, והחליטו לי־רות בו מאחור. הם החטיאו, הש־ליכו את האקדח ונמלטו. בלומנ־פלד עצמו אמר, כי לא הבחין בפני אדם.

אחרי חצות

שמונה נפצעו בתאונת דרכים

(ע). — שמונה אנשים, ביניהם שני ילדים, נפצעו קשה בשבת, בתאונה בין שתי מכוניות פר־טיות, בכביש פתח־תקוה—לוד.

במכונית אחת נסעה משפחת דוידוב: מיכל בת 4, שנפצעה קשה בראשה, ילד אחר בן 9 ש־נפצע קשה ברגליו, דניס דוידוב, בן 50, שנפצע בחזהו, ויקטוריה דוידוב, בת 36, ויילד נוסף, דוד דוידוב, שלקה בשברים. במכונית ה־שניה נפצעו שלושה אנשים.

כל הפצועים טופלו במקום ע"י האונה על־ידי צוות של מד"א, ופונו לבית־החולים "שיבא".

חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות •

פרשת ולדהיים נמשכת

הימין באוסטריה טוען: השמאל אשם בפרשה

מאת ריטה קרן, סופרת „דבר" באוסטריה ובסוכנויות הידיעות

וינה (מיוחד ל„דבר"). — מנהיג מפלגת הימין באוסטריה האשים אתמול את ה־מפלגה הסוציאליסטית, כי היא העומדת מאחורי „מסע ההשמצות" נגד קורט ואלדהיים, מועמד הימין בבחירות לנשיאות.

מיכאל גראף, מזכיר „המפלגה העממית", אמר אתמול במסיבת עתונאים, כי המפלגה הסוציאליסטית תכננה יחד עם העתונות את „מיבצע" הרשעה בסמוך למועד הבחירות לנשיאות. גראף טען, כי הסוציאליסטים חששו מפני ואלדהיים, המוליך כעת בסקרי דעת־הקהל.

ואלדהיים [illegible] בתוכנית הטלוויזיה האוסטרית „שעה עם העתונות", [illegible] לכל ההאשמות שהועלו נגדו.

סקרי דעת הקהל שהתפרסמו אתמול באוסטריה, מצביעים על כך שההאשמות נגד ואלדהיים ב־ענין עברו הנאצי חיזקו את כוחו בקרב הבוחרים. שיעור התומכים בואלדהיים עלה מ־38 ל־42 אחוז לאחר הפרסומים האחרונים. בעוד התמיכה במועמד הסוציאליסטי, קורט שטיירר, נשארה יציבה — 34 אחוז.

בהסתמכו על נתונים אלה אמר גראף, כי „מסע ההשמצות" הסוציאליסטי פוגע בהם עצמם. הוא ציטט גם תוצאות של סקר טלפוני, שבו אמרו 89 אחוז מהנשאלים כי לדעתם, צירוף המקרים בין הפרסומים על ואלדהיים ל־בחירות הוא „מכוון ומזיק".

בתוך כך פרסם העיתון האוסטרי „פרופיל", שחשף לראשונה את הפרשה, טופס שמילא ואלדהיים ב־1940, כשביקש להתמנות לשופט באוסטריה. בטופס נכתב, כי ואלדהיים הצטרף לארגון ה־„ס.א." בנובמבר 1938, ולארגון הסטודנטים הנאצים באפריל 1938.

ואלדהיים מאיים בתביעת דיבה

סופרת „דבר" [illegible] מוסרת:

מנהיג הקונגרס היהודי העולמי ישראל זינגר מסר בסוף השבוע, כי בשיחת טלפון שקיים אתו ואלדהיים הוא איים, כי יתבע את הקונגרס היהודי לדין בגין הוצ־את דיבה. זינגר הוסיף, כי בידי הקונגרס מסמכים נוספים על מע־שיו של ואלדהיים, שלא פורסמו עד כה.

פעיל של הסוציאליסטים נרצח בידי ניאו־נאצים

בעת מערכת הבחירות בצרפת: צפוי רוב לימין

מאת גדעון קרן, סופר „דבר" בצרפת

פאריס (מיוחד ל„דבר"). — קרבנות ראשונים בנפש נפלו אתמול במערכת הבחירות ב־צרפת. קבוצה של עשרה פ־עילים „ניאו־נאצים" ממפלגת „החזית הלאומית" רצחה בד־קירות סכין פעיל של המפלגה הסוציאליסטית שניסה להסיר כרזות שהודבקו במקום המ־יועד לכרזות של הסוציאליס־טים, בעיירה ליד פאריס.

פיליפ ברוקאר, בן 35, שהיה בחברת שני ידידים, אחד מהם חבר מועצת העיריה, הותקף על ידי קבוצה של אנשים מגולחי ראש ולובשי מדים מ„החזית ה־לאומית", מפלגת הימין הקיצוני. הרוצח הוא סמל בשירות פעיל בצבא צרפת וחבר ה„חזית".

אנשי „החזית הלאומית" ערכו מצידם אתמול לוויה חגיגית ל־[illegible], מובטל בן 27, שנרצח על ידי צעיר מרוקאי בקרב מה־לומות לאחר שהצהיר — לדברי ידידיו — כי הוא תומך ב„חזית".

אתמול נתפרסמו סקרי דעת ה־קהל המצביעים על כך שהימין בצרפת יזכה לרוב מוחלט במ־צגה הלאומית. לפי הסקרים, שהם האחרונים המותרים בפרסום לק־ראת השבוע האחרון של המערכה יזכו שלוש מפלגות הימין ל־53% עד 55%, ואילו השמאל יזכה לכ־45%. הסקרים מנבאים מפלה ל־מפלגה הקומוניסטית ול„חזית ה־לאומית".

הממשל מתקשה במאבקו עם מתנגדי „העיסקה הסעודית"

מאת אמיר אורן, סופר „דבר" בארה"ב

וואשינגטון (מיוחד ל„דבר"). — מתנגדי עסקת הטילים עם סעודיה בקונגרס מתעתדים לצרף איסור על ביצוע העסקה ועל העברת מטוסי הבקרה וההתרעה „איי־וואקס", שמכירתם לסעודיה אוש־רה, להצעת החוק להקצבת 100 מיליון דולאר למורדי ה„קונטרה" בניקרגואה.

השגת אישור הסיוע ל„קונטרה" היא עתה הקדימה הגבוהה ביותר בעדיפויות ממשל רייגן. הממשל מתקשה בהשגת אישור הקונגרס, בהצבעה בעוד 10 ימים. חוק ה־הקצבה שבו יאושר הסיוע, אם לא יובס בהצבעה, ייחשב משום כך „חסין־וטו".

אף שלדברי מקורות מוסמכים אין ממש בשמועות על עסקת בין הבית הלבן לבין ידידי ישראל בקונגרס, להשהיית העסקה הסעו־דית תמורת תמיכתם ב„קונטרה", נודע אתמול כי בכוונת מתנגדי הטילים וה„איי־וואקס" לפעול ב־קרב תומכי ה„קונטרה" ומתנגדיה גם יחד לצירוף התיקון האנטי־סעודי להצעת החוק, כך שאם יאושר, „יעמיד" את הנשיא בפני הכורח לוותר על הסיוע ל„קונט־רה", אם יתעקש לעמוד במחוייבותו לפאהד מלך סעודיה.

רייגן מינה שלשום את פיליפ חביב לשליח מיוחד למרכז אמ־ריקה. חביב מחליף את השגריר המיוחד בבראזיל הארי שלאודרמן שהחליף לפני כן את הסינאטור בדימוס ריצ'ארד סטון. במינוי חביב אין, משום כך, כל תפנית, אך רייגן מבקש לנצל את החלפת השלטון בפיליפינים, שם תפקד חביב כשליח נשיאותי, כדי לט־עון כי עתה הגיע תור הדמוק־רטיה בניקרגואה. משימת חביב היא „השגת [illegible] ב־ניקרגואה, בעזרת תולחץ הצבאי של ה„קונטרה" על המשטר ה־סנדיניסטי", אמר רייגן שלשום.

במשדר הרדיו השבועי שלו הילך רייגן איימים על מוניקה. בין השאר אמר כי אש"ף — יחד עם הסובייטים, הבולגרים והמזרח גרמנים המסייעים לניקרגואה — „חונה על גבולנו".

בחירות במעלה אדומים יהיו ב־7 באפריל

(עתים). — בעקבות עתירה לבג"צ בענין דחיית הבחי־רות במעלה אדומים, הודיעה פרקליטות המדינה ביום ו' לבג"צ כי בישוב, הסמוך לירושלים, ייערכו בחירות למו־עצה המקומית ב־7 בחודש אפריל הקרוב.

ביום ה' הגישה המועצה המקומית עתירה לבג"צ, בט־ענה כי הממונה על יו"ש במשרד הפנים הודיע על דחיית הבחירות והסיבה לדעת המועצה נובעת משיקולים פולי־טיים פסולים.

שופט בית המשפט העליון הורה בצו ביניים להמשיך בהכנות לקראת הבחירות.

הפרקליטות ציינה בהודעה לבג"צ כי ביום ו' הודיעה הממונה על איזור יהודה ושומרון במשרד הפנים למועצה המקומית כי בחירות יהיו ב־7 באפריל. נאמר כי ההודעה הינה בעקבות צו הביניים שהוציא שופט בית המשפט העליון.

מזג האוויר ביעדי הטיסה החשובים של סוויסאיר

מזג האוויר בעולם ב־9.3.86.

אוסלו	-6 – 1-	בהיר
אמסטרדם	9 – 4	מעונן
בואנוס איירס	24 – 18	בהיר
הלסינקי	-2 – 1-	מעונן
הונג קונג	20 – 16	בהיר
וינה	2 – 0	מעונן
ז'נווה	3 – 2	מעונן
יוהנסבורג	23 – 16	בהיר
לונדון	11 – 4	מעונן
ליסבון	14 – 9	בהיר
מאדריד	-12 – 5	מעונן
מונטריאול	-10 – 21-	בהיר
ניו־יורק	-1 – 6	בהיר
סאן פאולו	12 – 19	מעונן
פאריס	9 – 1	בהיר
פרנקפורט	7 – 2-	בהיר
ציריך	5 – 2	מעונן
ריו דה ז'נרו	43 – 22	מעונן
שטוקהולם	23 – 24	גשום
שיקאגו	3 – 14-	מעונן

swissair

ז'אן קלוד דובאליה — הוא „בייבי דוק" — שוהה עדיין בצרפת. בסוף השבוע שוב נדד „בייבי דוק" — הפעם לכפר קטן בריביירה הצרפתית. צילום: איי. פי.

מועמדות אולוף פלמה לפרס נובל לשלום אינה אפשרית

מאת עלי כהן, סופר „דבר" בסקאנדינביה

קופנהאגן (מיוחד ל„דבר"). — אנשי מדע ופוליטיקאים נורווגים העלו בשבוע האחרון את הרעיון להעניק פרס נובל לשלום לראש הממשלה השוו־די המנוח, אולוף פאלמה, אולם התברר כי הדבר אינו אפשרי.

לפי תקנות פרס נובל אין שום אפשרות להעמיד את מועמדותו של פאלמה, שכן המועד להגשת השמות כבר עבר ולא ניתן לחרוג מהתקנון, גם לא במקרה הנוכחי.

אלה שהצביעו על העובדה כי בעבר כבר אירע שאדם זכה בפרס נובל לשלום לאחר מותו — מזכיר האו"ם דאג האמרשלד השוודי — שכחו, כי מועמדותו הוצגה במועד החוקי והוא היה בחיים במועד זה.

בתוך כך הודיעה אתמול משטרת שוודיה, כי היא מב־קשת ליצור מגע עם כותב של מכתב אנונימי, שבו תו־ארו ארועים בליל הרצח של פאלמה. דובר משטרת שוודיה האנס הולמר לא פירט כיצד הגיע המכתב לידי המשטרה אך אמר כי יש בו כמה „הערכות מעניינות" על נסיבות הירצחו של ראש הממשלה.

בינתיים מסרו מספר עיתו־נים בתורכיה כי פעיל ב„מפ־לגת העבודה הכורדית" חשוד ברצח פאלמה והמשטרה השוו־דית מחפשת אחריו, אולם הו־למר ציין כי חקירת המשטרה אינה מתמקדת על קבוצה פו־ליטית מסויימת.

ג'ימס פלטשר יהיה מנכ"ל נ.א.ס.א.

בארה"ב נמסר באורח בל־תי רשמי כי ג'ימס פלט־שר, שהיה בעבר מנכ"ל סוכנות החלל של ארה"ב, ימונה שנית לתפקיד לאחר אסון הצ'לנג'ר. המינוי יאו־שר ככל הנראה ע"י הנשיא רייגן — בקרוב.

ממש בקונצרט

תוכנית לא רגילה

מאת יהודה כהן

הפסנתרן יהלי וגמן הגיש שוב קונצרט במוזיאון תל־אביב, ובחר לו תוכנית לא־רגילה, אפילו מוזרה, אף כי עיצוב היצירות הצדיק אותה.

הוא השמיע שתי יצירות להרכבים קאמריים מאת סטראווינסקי, שלבשו אופי פסנתרי מובהק: השמיניה לכלי־נשיפה ו„רגטיים" לאחד־עשר כלים. ה„רגטיים" שקדם לבאו, נוגן על־פי רוב בפסנתר, וגמן כאילו „שיחזר" לפסנתר את יצירתו הקאמרית של סטראווינסקי.

בהמשך ניגן הפסנתרן את „הוואלס" לתזמורת סימפונית של ראוול, כאן הוא עשה ההיפך משעשה ראוול כאשר תיזמר את „תמונות בתערוכה" של מוסורגסקי. הגרסה של וגמן היתה וירטואוזית ומרשימה.

בתחילת הערב ניגן הפסנתרן באופן מבריק ומאופק כאחד, תוך שמירה על סגנון היצירה, את הסונאטה בסי־במול מג'ור מאת שוברט. זו היצירה האחרונה של המל־חין הניתנת בחופש פנימי ובשקיפות — יצירה תובענית מבחינה טכנית ונפשית.

מעקב

קטנים הסיכויים שפלאטו יוסגר

מאת גדעון קרן, סופר „דבר" בצרפת

פאריס (מיוחד ל„דבר"). — חוגים משפטיים בפאריס מע־ריכים, כי פחתו הסיכויים ל־הסגרת שמואל פלאטו שרון מאיטליה לצרפת בגלל „זה־רים" בהסכם ההסגרה ואי־התאמה בחוק הפלילי בין שתי המדינות. בית המשפט במי־לאנו יידרש לפסוק בפרשה עד יום [illegible] הבא ואז יוכלו פלאטו ופרקליטיו — בראשות עורך הדין פול לומבארד — לפנות לבית הדין לערעורים ברומא.

צרפת ביקשה את ההסגרה על סמך שני גזרי דין ש־ניתנו שלא בפניו של פלאטו בפאריס והאשמה נוספת על „גניבת הון ציבורי". אולם, על גזרי הדין שקדמו ל־1983 חלה „התיישנות" באיטליה וה־עבירה של „גניבת הון צי־בורי" (עבירה נגד האוצר) אינה קיימת בחוק האיטלקי.

צרפת הוציאה בינתיים מפק־דת מעצר בינלאומית חדשה ומתוקנת בנושא זה נגד פלא־טו. ב־10 במאי עומדת להי־כנס לתוקף אמנת הסגרה של מדינות השוק המשותף האמו־רה לפתור את הבעיות הללו. אך פרקליטיו של שרון מק־ווים כי עד אז יוכלו האיטל־קים להורות על שחרורו.

אסון כבד בצבא נורווגיה: 16 חיילים נהרגו במפולת שלג

תוקם ועדת חקירה אזרחית לבדיקת האסון

מאת עלי כהן, סופר „דבר" בסקאנדינביה

קופנהאגן (מיוחד ל„דבר"). — תביעתם של אנשי אופוזיציה ב־נורווגיה לחקירה אזרחית בלתי תלויה באסון הכבד שאירע בצפון נורווגיה נענתה אתמול בחיוב. 16 חיילים נורווגים קיפחו את חייהם באסון מפולת שלגים מצפון ל־נארוויק, לא הרחק מן הגבול ה־סובייטי.

החיילים השתתפו בתמרון של נאט"ו ונשלחו לאיזור למרות אז־הרות שנתקבלו על אפשרות ל־מפולות שלגים. זהו אחד האסונות הכבדים ביותר בקורות הצבא ה־נורווגי בעיתות שלום ונורווגיה כולה שרויה בהלם ובאבל.

באיזור ממשיכים כוחות הילוץ בניסיונות למצוא חיילים חיים ה־קבורים בשלג, אך התקוה קלושה. התמרון, שבו היו אמורים להש־תתף 10,000 חיילים מ־8 מדינות — בוטל.

רמטכ"ל צבא נורווגיה באזור האסון. צילום: איי. פי.

אנטולי דוברינין קודם לחברות בוועד המרכזי

מאת סופר „דבר" בארה"ב

וואשינגטון (מיוחד ל„דבר"). — קידום אנטולי דוברינין ל־חברות בוועד המרכזי של ה־מפלגה הקומוניסטית הסובייטית מתפרש כאן כהקפצת דוברינין מעל לשר־החוץ א־דוארד שוואדרנדזה וכמהלך חיובי ביחסי ארה"ב־ברה"מ.

למחלקה שבראשה יעמוד דוב־רינין בוועד המרכזי, סמכויות נר־חבות מבעבר, משום שדוברינין יחליף את בוריס פונומארב (ה־מחלקה הבינלאומית) וגם את קונסטנטין רוסאקוב (קשרים עם מדינות סוציאליסטיות).

דיפלומטים מערביים במוסקווה מעריכים, כי דוברינין יהיה שו־תף בכיר בעיצוב המדיניות, בעוד שמשרד החוץ יתעסק בביצוע. הב־חירה לדוברינין והשגריר לשעבר בקנדה אלכסנדר יעקובלב בוועד המרכזי [illegible] מיכאיל גורבאצ'וב מיומנות זמינות ותרומות כי משקל הקשרים ה־סובייטיים עם צפון אמריקה לא יפחת.

אם יתמנה לשגריר בוואשינגטון אחד משני המועמדים הבולטים ויקטור קומפלקטוב או יולי וורונ־צוב, תישמר השפעת דוברינין גם על תפקיד זה: שניהם כיהנו תח־תיו בשגרירות. דוברינין וסגנו של גורבאצ'וב, יגור ליגאצ'וב, הם חברים למחזור לימודים במכון [illegible], — בעת מלחמת העולם השניה.

דוברי ממשל רייגן יצאו מגדרם שלשום ובירכו את דוברינין למי־נויו, בעקבות 24 שנות כהונה בוואשינגטון. אחר כך הגיו עסקי ארה"ב—ברה"מ לתקנם, בין ה־שאר בהודעת הממשל כי משל־חות ברה"מ, בייאלורוסיה ואוק־ראינה לאו"ם ידרשו לקצץ במצ־בת כוח האדם שלהן, המנוצלת לריגול.

עיתון חדש במז' ירושלים

מאת דני רובינשטיין, סופר „דבר" בירושלים

במזרח ירושלים מתחיל ל־צאת עתון יומי חדש בשם „אל נהאר".

העתון הוא בעריכת המהנדס עותמאן חלאק ועו"ד עצאם אל ענאני. הוא מקבל תמיכה כספית מממשלת ירדן, — ככל הנראה יהיה העיתון בעל עמדות פרו־ירדניות.

העתון החדש בא למלא את מקומו של העתון „אל קודס" ש־ביטא כל השנים עמדות אוהדות לירדן ובשנה האחרונה שינה את הקו והחל לתת ביטוי לעמדותיו של אש"ף.

אנו מודיעים בצער על פטירת חברנו

מנחם פרידמן

(מותיקי המשק)

ההלויה היום יום ראשון כ"ח באדר א' תשמ"ו 9.3.86 בשעה 15.00. היציאה מבית טרומפלדור

המשפחה
ובית תל־יוסף

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של חברתנו

פוליה שנאן

ההלויה תתקיים היום יום ראשון כ"ח באדר א' תשמ"ו 9.3.86 בשעה 15.00.
יוצאים מהמרכז החברתי

המשפחה
וקבוץ אפיקים

השתתפותנו באבלו הכבד של חברנו

חיים שררה

במות עליו אחיו

יחיאל ז"ל

מועצת פועלי תל־אביב–יפו
וחבר העובדים

אנו מודיעים בצער על פטירתה של

רבקה ניסנבאום ז"ל

ההלויה התקיימה ביום חמישי, כ"ה אדר א' תשמ"ו (6.3.86).

מתאבלים: בעלה: זאב
בנו: משה ומשפחתו
בתה: דינה ומשפחתה
הנכדים

אנו מודיעים בצער רב על פטירתו של חברנו

טוביה גוטמן

ההלויה תערך היום יום א' כ"ח אדר א' תשמ"ו 9.3.86 בשעה 15.30 בבית העלמין בקבוצתנו

המשפחה
ובית גבעת ברנר

לעמיר אלתר

אתך באבלך
במות

אביך

חבריך במרכז
מפלגת העבודה

הזמנה

לאסיפה השנתית הכללית

בעלי המניות וחברי מועצת המנהלים של הקופה מוזמנים להשתתף באספה השנתית הכללית שתיערך ביום חמישי 16.3.86 בשעה 10.00 במשרדי המחלקה לשילוב [illegible] בבית הועד הפועל של ההסתדרות רח' ארלוזורוב 93 תל־אביב.

על סדר היום: —

1. דברי פתיחה של יו"ר מועצת המנהלים.
2. דברי מ"מ יו"ר המחלקה לשילוב.
3. בחירת יו"ר ומזכיר לאספה.
4. אישור דו"ח מועצת המנהלים ליום 1.3.86
5. דיון ואישור המאזן השנתי ליום 31.12.84
6. אישור התקציב השוטף לשנת 86/87.
7. מתן יפוי־כח למועצת המנהלים ו/או להנהלה להקצאת מניות רגילות.
8. מינוי יועץ משפטי, רואה חשבון ומבקר פנימי לקופה.
9. הגדלת מספר חברי מועצת המנהלים של הקופה מ־15 ל־19.
10. בחירת יו"ר ומועצת מנהלים לקופה.
11. שונות.

[illegible]
יו"ר מועצת המנהלים

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של חברנו

אפרים צור

ההלויה תצא היום יום א' כ"ח אדר א' תשמ"ו 9.3.86 בשעה 15.00 ממועדון צעירים.

המשפחה
ובית מעגן מיכאל

דבר של היום הוא דבר חדש

אנו משתתפים באבלה הכבד של חברתנו לעבודה

שרון ישראלה

במות

אמה ז"ל

תנחומינו למשפחה האבלה

תנובה סניף מחוזי ת"א
ההנהלה והעובדים

לסילבי

השתתפותנו בצערך על מות

אביך

מחבריך לעבודה
תנועת העבודה הציונית

דבר DAVAR
מאוחד עם [illegible]
העורכת: חנה זמר
משנה לעורך: דוד פדהצור
מנהל כללי: אהרן קראוס
המו"ל — „דבר" בע"מ
מודפס בדפוס „דבר" בע"מ
המערכת והמנהלה: תל־אביב, רח' שינקין 45, ת.ד. 199, מ. 65233
טלפון 286141 (6 קוים)
מחלקת המודעות: טלפונים ישירים: 298032, 281860
סניפים:
ת"א, בית „דבר" רח' שינקין 45 טלפון 286141, מיקוד 65233
ירושלים, המערכת: רח' המלך ג'ורג' 16 בית מאזיה קומה ב' טל. 222451, 222353, 241306/7
המנהלה: רח' הלל 16, טל. 231251
חיפה, רח' הנביאים 27 טלפונים 3־2־642111, מ. 33104

שלושה חשודים נעצרו בב"ש בחשד כי תקפו את נהג המונית

הפצוע נותח ויצא מכלל סכנה - מצבו משתפר

מאת אמיר רוזנבליט, סופר „דבר"

משטרת מרחב הנגב עצרה בסוף השבוע שלושה אנשים. שני ערבים תושבי השטחים ובדואי תושב תל־שבע, החשודים כי תקפו ודקרו בליל יום ה' את נהג המונית משה אמסלם, כאשר הסיע אותם מחוץ לבאר־שבע.

שניים מהחשודים נעצרו ביום ו', ומעצרם הוארך בחמישה ימים. החשוד השלישי נעצר אתמול.

דוברת בית החולים „סורוקה" בבאר־שבע, מסרה אמש, כי בי מצבו של משה אמסלם חל שיפור. לאחר שנותח ויצא מכלל סכנה. הוא נמצא בהכרה מלאה, ומשוחח עם בני משפחתו. אמסלם נדקר בטבורו במרחק סנטימטר מליבו, והדקירה גרמה לפגיעה בחלל הבטן.

משטרה בחדר־ניתוח

יחסים עכורים שוררים בין מנהל בית החולים „סורוקה" בבאר־שבע, פרופסור יאיר שפירא, ובין העתונות. שלשום בלילה, כאשר הגיעו ל„סורוקה" צלמי העתונות כדי לצלם את נהג המונית שנדקר, הבטיחה דוברת בית החולים כי כשיסתיים הניתוח, יותר להם לצלם את הפצוע, אם יסכימו בני המשפחה. כעבור 3 שעות, כשהסתיים הניתוח, הופיע לפתע בחדר הניתוחים כוח משטרה חמוש. בעקבות פנייתו של מנהל בית החולים למשטרה, ביקשה שתפנה את העתונאים מבית החולים.

גם לאחר שהבהירו העתונאים להנהלת בית החולים, כי משפחת הפצוע מסכימה שיצלמו אותו, התעקש פרופ' שפירא וסרב לאפשר את הצילום. במשך דקות ספורות עוכב הפצוע במסדרון, ולפתע הוצא במהירות מהזימה מן המחלקה, תוך טלטול המיטה שסיכן את בריאותו. כל זאת במטרה למנוע צילום.

בתגובה אמר אתמול מנהל בית החולים, פרופסור יאיר שפירא: „בבית החולים יש מדיניות ברורה, שאין לצלם חולים בתוכו. מדיניות זו נגזרת משיקולי צנעת הפרט, סודיות רפואית ואתיקה רפואית.

נציגי הליכוד בהנהלה הציונית יתנגדו לקיצוץ מספר השליחים

ההנהלה הציונית מתכנסת היום לדיון בדו"ח לנדאו

מאת טובה צימוקי, סופרת „דבר" בירושלים

מחלוקת חריפה צפויה היום בישיבת ההנהלה הציונית שתתכנס כדי ליישם מסקנות את דו"ח ועדת לנדאו. נציגי הליכוד בהנהלה הציונית שהם ראשי המחלקות שלהן שליחים רבים יתנגדו באופן תקיף ליישום את הדו"ח הממליץ על קיצוץ משמעותי במספר השליחים.

הם יתנגדו גם להמלצה העיקרית של הדו"ח להפוך את השליחים לרב תכליתיים במשימותיהם וכן להוציא את גיוס השליחים מן המחלקות, מה שהיווה מקור עוצמה גדול לראשי המחלקות בקרב מפלגותיהם.

נסיונו של דולצין להגיע לסיכום אודות יישום הדו"ח כבר נתקל בקשיים ניכרים בעת ישיבות ההנהלה הקודמות שנערכו בנושא זה. אולם דולצין שנדרש על ידי הנציגים האמריקאים של הסוכנות ליישם את הדו"ח ללא כל הסתייגות והיסוס ינסה לכפות את העיתוי הבוקר במגמה ליישמו.

באם יתקל הבוקר בקשיים נוכח סירובם העיקש של אנשי הליכוד ליישם את הדו"ח, ינסה דולצין לכנס ועדה הנהלתית אשר „תבדוק" את צורת יישום הדו"ח בצורה שתתקבל בהתנגדות פחותה.

אם לא יגיע לסיכום הבוקר בנושא שליחויות הסוכנות יש לצפות כי יישומו ידחה למועד לא ידוע.

קצב הפעולות ב„שיקום השכונות" הואט רה"מ מתכוון לפעול לחידוש התנופה

ראשי קהילות בארה"ב יתבקשו להגדיל הסיוע לפרויקט

מאת סופר „דבר" בירושלים

ראש הממשלה עומד להורות לחידוש התנופה בשיקום השכונות, פעילות שדעכה לאחרונה.

בהרצאה שנשא לפני משתתפי הכנס הבינלאומי לשיקום שכונות שנפגשו במשכן הכנסת אמר ראש הממשלה — בין היתר כי על אף הקשיים הכלכליים והמצוקה התקציבית תשקוד הממשלה על השלמת הפרוייקט.

פרס גילה כי בביקורו הקרוב בארה"ב הוא ייפגש עם ראשי הקהילות היהודיות ויבקש את המשך עזרתן ואף את הרחבתה לשיקום השכונות.

הודעתו של פרס התקבלה בי תשואות על ידי המשתתפים הישראלים. בקרב הצוותים העוסקים בפעולה בשטח הובעה תקווה כי התעניינותו של ראש הממשלה תעורר את הפעילות אחרי שמשרד השיכון מגלה לאחרונה רק ענין מועט בעבודה.

כמה מהמומחים ציינו ששר השיכון מרבה לדאוג לבניה בשטחים אך מניח לפרוייקט השכונות „להירדם". היו שהביעו חשש כי רק סמוך לבחירות ישוב שר השיכון להקצות את עצמו של בני השכונות כדי „להיטיב עם העברב הבחירות לקלפי".

דוברת משרד השיכון אמרה אמש בתגובה כי לאחרונה הועברו חמישה מיליון דולר מקרן שבידי הסוכנות, לשיכון העולים מאתיופיה. משרד השיכון תובע מן האוצר כי כספים אלה שנועדו במקורם לשיקום השכונות יוחזרו למטרתם המקורית ואין שום ירידה בפעילות המשרד לשיקום השכונות.

הגדלת התפוקה ב־700 מיליון ד' בתוכנית של לשכות המסחר

הוקם צוות משותף: לישכות מסחר, ממשלה, הסתדרות

מאת סופרו הכלכלי של „דבר"

ניתן להגדיל את הצמיחה במשק ללא השקעות נוספות בשלב הראשון, שכן במשק מלאי הון גדול בלתי מנוצל — נאמר בתוכנית הצמיחה של לשכות המסחר שהוצגה ביום שישי לפני ראש הממשלה שמעון פרס.

בתוכניתן אמרות לשכות המסחר כי מלאי ההון בישראל כפול מאשר בארה"ב ואי הגידול של התוצר במשק נובע בעיקר מירידת הפריון ומאבטלת גורמי ייצור העובדים. חזרה לפריון של שנת 1982, נאמר לראש הממשלה, תגדיל את התפוקה במשק ב־700 מיליון דולר, את היצוא ב־200 מיליון דולר ואת מקורות התקציב ב־300 מיליון דולר. שלב זה ניתן להשגה על ידי הגברת האמון במשק וניצול של מערכות הפיקוח עם גורמי הייצור, נאמר בתוכנית לשכות המסחר. שלב זה הניתן להשגה ללא השקעות נוספות אך מחייב הורדה נוספת של הריבית (אחוז ריבית שקול ל־250 מיליון דולר) תוצאה בשיחרור מחירים מן הפיקוח.

לשכות המסחר הציגו את תוכנית הצמיחה באמצעות מחשב דיגיטלי על צורת ההצגה של התוכנית.

תוכנית לשכות המסחר מצביעה גם על השלבים הנוספים הדרושים לצמיחה ובכלל זה הרפורמה הדרושה בשוק ההון ובמיסוי על העבודה. התוכנית כוללת הצעה לטיפול חדשני בעיירות הפיתוח. ראש הממשלה הודיע על הקמת צוות משותף לממשלה, ללשכות המסחר ולהסתדרות כדי לדון בתוכניתו וכן מסר שנציגי לשכות המסחר ישותפו בעתיד בצוותים שיעסקו בתכנון הצמיחה במשק.

לשכת המסחר אצל רה"מ. אטראקציה — המחשב.

שר הפנים מוחה: שחל מתערב בעניניו

(ע.) — שר הפנים, הרב יצחק פרץ, שיגר ביום שישי מברקים לראש הממשלה שמעון פרס ולשר האנרגיה משה שחל, בהם הוא מוחה על התערבות השר שחל בענייני משרד הפנים, בניגוד לתקנון עבודת הממשלה.

המחאה באה לאחר שהשר פרץ נדהם לגלות כי שר האנרגיה הגיש רשימת מועמדים חליפית לזו שהגיש שר הפנים על שולחן הממשלה לאישור, כחברי המועצה לביקורת סרטים ומחזות.

במברקו לשר שחל כותב הרב יצחק פרץ בין השאר: „צעדך זה נוגד את סידרי יחסים בין שרים ומתעלם מתקנון עבודת הממשלה (סעיף 5 ב'). צר לי שתופעה זו חוזרת על עצמה בשיטתיות אצלך (שעון קיץ). זכורים לי דבריך החוזרים ונשנים בישיבות הממשלה על התערבות שר האוצר בענייני משרדך ולכן אני תמה מאד על אשר צעדך. אני מוחה על כך".

מברק ברוח דומה שיגר הרב פרץ גם לראש הממשלה שמעון פרס.

מועדון ים התיכון במעון חדש באילת

מאת שמואל תגר, סופר „דבר" באילת

במעמד שר התיירות אברהם שריר נחנך אתמול רשמית מועדון הים התיכון באילת, לביתו החדש במלון „לרוס" לשעבר. הכפר החדש נקרא חוף אלמוג והוא בין המפוארים מבין כפרי הנופש בעולם ברשת מועדוני הים התיכון.

במועדון הושקעו כששה מיליון דולר בשיפוצים, עיקרם בהבנת חדר האוכל, אולם האורחים, חוף הרחצה והמיתקנים המיוחדים לאורחים.

אמש עשו מנהלי הכפר באילת מאמץ יוצא דופן ואירוח למעלה מאלף איש לאירוע יוצא דופן שכלל הופעות של אמנים רבים, ארוחת ערב ומופע סיום שנמשך עד השעות הקטנות של הלילה.

צו סגירה באזור הגבול לרגל יום הבעת' בסוריה

מאת שמעון וייס

אלוף פיקוד הצפון אורי אור הוציא צו סגירה לאיזורים הסמוכים לאיזור סוריה באיזור מגידל שמס באיזור הגולן ובכלל זה איזור „בבעת הצעקות" הסמוכה לגבול, זאת עקב חשש להפרות סדר בכפרי הדרוזים בצפון הגולן ובפרט במגידל שמס לרגל יום הבעת' הסורי שחל אתמול.

הצו אסר על תושבי הכפרים להכנס לאיזורים שנסגרו.

„בבעת הצעקות" משמשת מקום להפגנות תמיכה של התושבים הדרוזים. בגולן כלפי המשטר הסורי וממנו מתנהלים מדי שבוע שיחות בין הדרוזים מהגולן לקרוביהם מסוריה העומדים מעבר לגדר. כוחות גדולים של משטרה שהגיעו למקום כדי למנוע הפרות הסדר לא נאלצו להשתמש בכח, שכן בעקבות הוצאת הצו נמנעו הדרוזים מלהפגין והשקט נשמר.

"סנדלי ברז" נוסח צפת

מאת שמעון וייס, סופר „דבר"

סנדלי דנחר אינם נעלים רק מכתיות, אלא גם ברזים(!). כך על כל פנים בצפת, שם החלה העירייה לאחרונה להרכיב סנדלי דנחר על שעוני המים של סרבני תשלומי מיסים בעיר. סנדלי הדנחר נוסח עיריית צפת הם מנעולים מיוחדים המורכבים על השעון לאחר שהמשרד מנותק מרשת המים העירונית ונמנעת ממנו פתיחתו של הברז עד שהמנוי סרבן התשלום יפרע את חובו לעירייה. מעיריית צפת נמסר כי השיטה החדשה הוכיחה עצמה כבר בימים הראשונים להפעלתה ורבים מהתושבים מיהרו לפרוע את חובם.

נגד אלה המנסים לשבור המנעולים בכח הוגשה תביעה משפטית. התברר כי בצד המאזנים הכספיים של עיריית צפת הגדלים בעקבות התקנת „סנדלי ברזי" — יש בשיטה החדשה גם חיסכון בכח אדם ובמקום שלושה עובדים במחלקה שבעירייה יוצא היום רק עובד אחד כדי לנתק את שעון המים ולהרכיב מחסום לציוד.

אנשי עסקים מקפריסין קשרו עסקות בארץ

מאת חיים ביאור, סופר „דבר"

משלחת של 20 אנשי עסקים מקפריסין סיימה אתמול ביקורה בישראל ושרה עניין בקרב יצרנים ישראלים המבקשים לייצא לאי השכן.

מנהל אגף מוצרי צריכה במכון הייצוא, יאיר אופק, מסר כי לראשונה מזה שנים מגיעה משלחת עסקית בסדר גודל כזה מקפריסין לישראל. לדבריו, יותר מ־300 יצרנים ישראלים נפגשו עם חברי המשלחת, המעוניינים בייבוא מישראל של תשומות בנייה, אופנה, ציוד רפואי, תוכנה, כלי־בית, מזון ועוד.

במהלך הפגישות נוצרו מספר התקשרויות עסקיות, ובעיקר ייצוג של חברות ישראליות בקפריסין. במכון הייצוא מציינים, שקפריסין נמצאת באחרונה בתנופת פיתוח. השוק הקפריסאי מתאים ליצואנים בינוניים וקטנים, וקרבתו הגיאוגרפית מאפשרת כניסה למעגל הייצוא בהוצאות קטנות יחסית.

טיסות שכר מהולנד לאילת

מאת דוד מושיוב,

חברת שכר מהולנד „הולנד אינטרנשיונל" תתחיל בסדרת טיסות שכר לאילת החל מחודש אפריל השנה.

הטיסות יתקיימו במטוס „בואינג 733". תהיה זו הפעם הראשונה שיתקיימו טיסות שכר מהולנד לאילת. מנכ"ל משרד התיירות ר. פרבר הגיע להסכם עם חברה זו על קיום טיסות השכר לאילת.

שער יציג

דולר ארה"ב	1.4801
לירה שטרלינג	2.1458
מרק גרמני	0.6619
פרנק צרפתי	0.2152
פלורין הולנדי	0.5860
פרנק שווייצרי	0.7814
כתר שבדי	0.2052
כתר נורבגי	0.2082
כתר דני	0.1791
מרק פינלנדי	0.2904
דולר קנדי	1.0493
דולר אוסטרלי	1.0386
ראנד דרום אפריקאי	0.7430
10 פרנקים בלגיים	0.3232
10 שילינגים אוסטריים	0.9430
1000 לירטות איטלקיות	0.9733
100 ינים יפניים	0.8237
פאונד אירי	2.0009
100 פזטות ספרדיות	1.0486
דינר ירדני	4.1073
לירה לבנונית	0.7590
לירה מצרית	0.8622

אנשים • אנשים • אנשים

אורכו של נאום

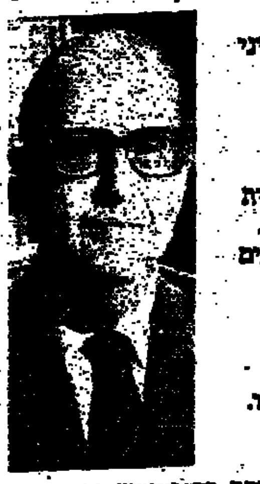

רמז על אורך נאומו בדיון המדיני שקיימה אמש ועידת מחוז תל־אביב סיפק ח"כ אבא אבן (בתמונה) בראשית דבריו. הוא סיפר, כי הוא כותב בימים אלה מאמר ביקורת על ספר שיצא לאחרונה והכולל מבחר מדבריו של קיקרו. לצורך כתיבת המאמר בדק מהו הנאום הקצר ביותר בהיסטוריה ומצא אותו: לפני 2400 שנה הגיעה לספרטה משלחת מטעם אתונה. כששיים נציג אתונה את נאומו אמר נציג ספרטה: לא התייחסנו לראשית נאומך. לא הבנו את אמצעו, והדבר היחיד שגרם לנו קורת־רוח היה סיומו.

עליזה וולך

מלגות לצעירים

לציון עשר שנים לפטירתו של השחקן אליהו גולדנברג ז"ל (בתמונה) יוענקו שתי מילגות למוסיקאים צעירים ממרכז המוסיקה לנוער שביפו. המילגות יוענקו בקונצרט חגיגי בחסות ראש העיר שלמה להט, ביום ראשון 16 לחודש במוזיאון תל־אביב. בקונצרט המגיגי תופיע תזמורת הנוער הייצוגית של עיריית תל־אביב — „צלילי אביב" בניצוחו של אלברט פיאמנטה, מנהלו המוסיקלי של המרכז. כמו כן תשתתף תזמורת הדיקסילנד בשני קטעי ג'ז. מנחת הערב יהיה דודו טופז בנו הבכור של השחקן המנוח אליהו גולדנברג ז"ל. המפיק מיקי גולדנברג, בנו השני של השחקן, מעניק את המלגות זו השנה הרביעית האומר: „אמנותו של אבי היתה קריאה ספרותית והוא הקדיש מחשבה רבה כיצד להביא את דבר האמנות לילדים ולנוער. היה לו יחס מיוחד לצעירים, ולמוסיקה היתה השפעה רבה על עיסוקו".

תיאטרון בתעשיה

צוות שחקני ההצגה „מוכרים בלבד" — סיני פתר, נירה רבינוביץ, שמי כץ ושמר גריש עולים לכרמיאל לשני ימי תיאטרון ארוכים ביום ד' השבוע. השחקנים יופיעו במפעלי תעשיה בעיר וישבו על שאלות העובדים. „מוכרים בלבד" נוצרה בהשראת פרשת אתגא. המחזה שנכתב על ידי ג'ון הולדן הוצג רבבי בבימים של ישראל נודיון דן צימלי, מספר על מפעל לבגדי לילה „נמנמת". צימלי הוליד הם ראשי להקת „סן פרנסיסקו מיים טרופ" שביקרה בארץ לפני כשנה והמחזה הוא תוצאה של עבודה משותפת של חברי הלהקה עם שחקני „גוה צדק".

מירי פז

הקשר המארקוסי

בעוד מימשל רייגן מתחבט בגורל הרכוש העצום שקנה השליט הפיליפיני המודח פרדיננד מארקוס בארה"ב בין השאר מכספי הסיוע האמריקאי לארצו, גילה בסוף־השבוע היועץ המשפטי של הסטייט דיפרטמנט קשר אישי לנכסי מארקוס. אברהם סופר, המתגורר בחווילת־ענק בי שכונה יוקרתית בוושינגטון, שילם 650 אלף דולר בקיץ שעבר למתווך נכסים. לטענת שניהם, לא ידעו כי החווילה, הכוללת בריכת שחייה מקורה במידות אולימפיות, היתה עד אז בבעלות אחיה של אימלדה מארקוס, לשעבר הנספח הצבאי בשגרירות הפיליפינית בוושינגטון. נציגי הזוג מארקוס בניו־יורק, האחים נחום ויוסף ברלשטיין, ניסו להשוות את הקשר המארקוסי לדבר שותיהם ברמזים לעבר משפחתו של נסים גאון, שלתוכה בישא גיוני.

זהירות בדרכים

אליזבט מיילור (בתמונה) מחזיקה בכיסא רשיון בישראן רב־פעמי אך לא רשיון נהיגה. לאחרונה החליטה כי די לה בנהגים ושבכניות שורד והיא מתאמנת בהחזקת ההגה במכונית הספורט הבריטית האדומה שלה. ה„וואשינגטון טיימס" יודע לספר כי הנהגים הצופים באימוניה בכבישיה המהירים של קליפורניה, נתקלים במחזה מוזר: טיילור נוהגת כאשר מלפניה ומאחוריה נוסעות שתי מכוניות השורד שבבעלותה, כדי שאם תאבד את השליטה תיפגע באחת המכוניות שלה ולא במכונית הפה של נהג תמים.

חגיגת מחול

„מחכים במחול 1986" הוא תגיגת מחול שתימשך שלושה ימים בתחילת חודש מאי במרכז לאמנויות הבמה ע"ש ברדזול שנחנך לאחרונה וב„בית דני" הסמוך לו, שניהם בשכונת התקוה. במשך שלושה ימים יועלו בהפקת „בכורה", יצירות חדשות של כוריאוגרפים שהם פנים חדשות בנוף המחול הישראלי. הארוע הנערך זו הפעם השניה ביוזמת „אמנות לעם" המדור למחול של המחלקה הציבורית לתרבות ואמנות שבמשרד החינוך והתרבות, בא לעודד את היצירה המקורית ומעמיד במה ליצירות וליוצרים חדשים. המנהלת האמנותית היא אלידע גרא, היועצת האמנותית למחול ב„אמנות לעם" ולצידה ועדה אשר תבחר בעבודות שישתתפו באירוע המחול. בועדה חברים גם רות יוראל, דבורה ברטונוב ויוסי מרי־חיים. המפיק בפועל הוא גדעון פז.

סיר לחץ

סימפוזיון בנושא „אמנות בתנאי לחץ" יתקיים ביום א' 23 לחודש ב„צוותא". הסימפוזיון נערך במסגרת תערוכת „סיר לחץ" אמנות צעירה בישראל, המתקיימת בתיאטרון ירושלים וישתתפו בו יגאל בן־נה, ראובן ברמן, יאיר גרבוז, ד"ר גדעון אפרת ופרופ' רן שחורי. דברי ברכה ישאו מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר, ונחום ספה יו"ר המרכז לתרבות ולחינוך. אוצר התערוכה הוא יגאל בן־נון וזהו מפעלו האחרון בתפקידו כראש המחלקה לאמנות במרכז לתרבות של ההסתדרות.

מירי פז

זוג פתוח

בימים אלה מתקיימות החזרות להצגה „זוג פתוח" מאת דריו פו, בתרגומו של יהונתן גפן, בהשתתפות יונה אליאן־קשת, שלמה גבאי ויעקב איילי, ובבימוי של יוסי אלפי. דריו פו מוכר במצליף חברתי. כמו פל בשנינות צורבת במערכת יחסיו של זוג נשוי המחליט להפתח לחיים הכודרייים, ולפתוח את יחסיהם לכל. לאן מובילה החירות בה בחרו בני הזוג? מה קורה להם ביחד, ומה עובר על כל אחד מבני הזוג הפתוח? ההפקה המשותפת של שי רז הפקות ותיאטרון בית ליסין תעלה בסוף החודש על בימת בית ליסין.

ביום ו' האחרון העניק הרמטכ"ל רב־אלוף משה לוי בלשכתו דרגת אלוף־משנה לאחיו יהודה לוי המשרת בחיל החימוש. בתמונה מימין: משה לוי, יהודה לוי והאב גרשון לוי עונד את הדרגות לבנו. צילום: יח' דובר צה"ל

המדור נערך היום על־ידי עירית נחמני

כל העולמות

הזוכה והמפסיד

מאת שלמה שפיר

יורגנסן, הסוציאל־דמוקרט הוליך את דנמרק לקהיליה האירופית, אולם משאל־עם בשאלת מעמד הקהיליה הנחיל נצחון לשליטר, יריבו השמרני

לראש ממשלת דנמארק פאול שליטר, העומד מאז ספטמבר 1982 בראש ממשלת מיעוט של המרכז והימין והזכור לנו היטב מביקורו בארץ לפני חצי שנה שוב האירה ההצלחה פנים. במשאל־העם שקיים בימים אלה, בשאלת עמדת ארצו כלפי הרפורמות המיועדות לחזק במקצת את סמכויות הקהיליה האירופית, שדנמארק חברה בה מאז 1973, זכה לרוב משכנע של 57 אחוז לעומת 43 אחוז. מבחינה רעיונית לא תימנה קופנהאגן גם בעתיד עם מאיצי התהליך של איחוד אירופה, אך שיקולים כלכליים דירבנו גם חלק מהמהססים לתמוך בעמדת הממשלה, ושר החוץ כבר הספיק להתום על מסמכי האישור.

הצלחתו של שליטר, ראש הממשלה הראשון מקרב השמרנים בדנמארק מאז תחילת המאה, היא במידה רבה כשלונו של אנקר יורגנסן, מנהיג המפלגה הסוציאל־דמוקראטית מתחילת שנות השבעים. יורגנסן, שעמד בראש כמה ממשלות והיה פרק זמן מקביל גם ראש האופוזיציה, הוא שהכניס בשעתו את דנמארק לקהיליה האירופית. אולם בשנים האחרונות הפסידה המפלגה חלק מתמיכה למפלגת העם הסוציאליסטית שמשמאלה, מעין מפ"ם דנית, המקיימת קשרים טובים עם המפלגה־העמיתה הישראלית. מפלגת העם הסוציאליסטית, הדוגלת בנייטראליזם ושוללת את האוריינטציה האטלנטית, עמדה לפני שנתיים בראש הרשימה האנטי־אירופית, שזכתה להצלחה בבחירות לפארלמנט האירופי בבריסל. תוצאות טובות עוד יותר השיגה בבחירות המוניציפאליות בסתיו שעבר. בגלל תחרות זו והלכי־הרוח האנטי־אמריקאיים בקרב חלק מהמפלגה הסוציאל־דמוקראטית עצמה נגרר יורגנסן אף אחרי השוללים אף שבעצם נמנה עם חסידי ההישארות בקהיליה ולא התנגד גם לרפורמות החלקיות. הוא הביא לדחיית תכנית הרפורמות בפארלמנט, וזה הניע את ראש הממשלה לקיים את משאל־העם. חמישה שרים סוציאל־דמוקראטים לשעבר ושני איגודים גדולים – עובדי המתכת ועובדי המזון – יצאו נגד קו המפלגה וקראו לבוחרים להצביע בעד הרפורמות.

המפלה במשאל העם עלולה להחליש את מעמדו של יורגנסן בראשות האופוזיציה הסוציאל־דמוקראטית ולהגביר את הלחצים לחילופי־גברי. המועמד בעל הסיכויים הטובים ביותר להחליפו כיום הוא סוואן אוקן, אקדמאי, איש דור־ההמשך, המקובל על כל האגפים. אך יורגנסן כבר התגבר בעבר על משברים לא מעטים, ויתכן שיבקש עוד שהות, עד למבחן נוסף, בבחירות הכלליות הבאות. אם ידי השמאל יהיו שוב על התחתונה והממשלה הלא־סוציאליסטית תתבסס במדינת סקנדינביה זו לקראת שנות התשעים, יקיץ הקץ על מנהיגותו של יורגנסן.

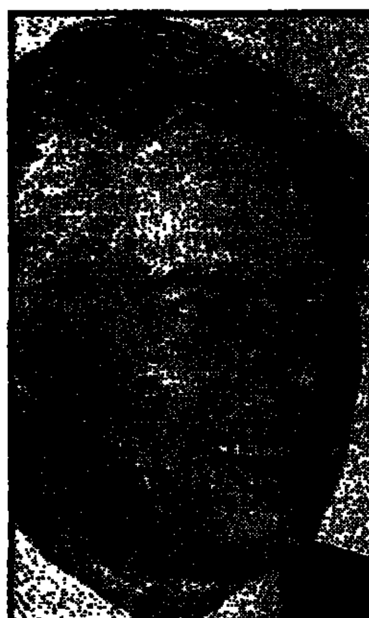

פאול שליטר. בעד רפורמות בקהיליה האירופית

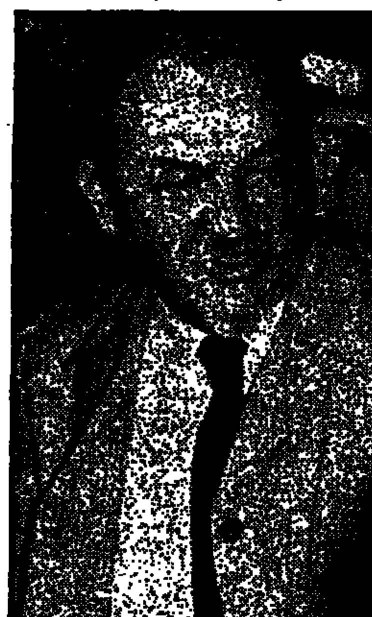

אנקר יורגנסן. משבר מנהיגות האופוזיציה

השילוש הקדוש

„אקונומיסט" מיוחד ל„דבר"

הממשל נלחם, כך במוצהר, נגד המאפיה. אולם הקשר המשולש, מאפיה־ממשל־איגודים מקצועיים, נחקר עתה על־ידי ועדה שמינה הקונגרס

הנשיא רייגן הקצה יותר כספים למלחמה בפשע המאורגן מכל קודמיו, וכתוצאה מכך הוא קוצר יותר כותרות. ובכל זאת, מוסיף לקנן החשד על קשרים לא־כשרים בין הבית־הלבן לבין חברי האיגודים המקצועיים שריח גנגסטריזם עולה מהם.

לאחרונה היו כמה הצלחות במאבק. בשלהי ינואר, למשל, יצא משרד המשפטים כמנצח ממשפט נוסף, שבו נטען כי המאפיה תולשת על בתי־ההימורים בלאס־וגאס. המשפט התנהל בקנזאס־סיטי, אך הנאשמים העיקריים בו היו חברי המאפיה בשיקאגו. בין העדים במשפט היו מנהיג־לשעבר של איגוד נהגי המשאיות, רוי ויליאמס, ובעל שני בתי־מלון בלאס־וגאס, אלן גליק, שבראשית שנות השבעים קיבל הלוואות מקרן הפנסיה של נהגי המשאיות לבתי־ההימורים שלו. גליק העיד כי אולץ, באמצעי טרור, להפריש נתח מהרווחים ולספק מקומות עבודה לבעלי קשרים עם המאפיה. ויליאמס, שהודה כי הוא מעיד מתוך תקווה לקצר את תקופת המאסר בת עשר השנים שנגזרה עליו, סיפר על התפקיד שמילאה המאפיה בניהול ענייני האיגוד. משפט גדול אחר מתנהל כבר חודשים רבים בבוסטון.

אך כל אלה הם רק מופעי־הרצה בעיר־שרה. ניו־יורק היא מרכז הפעילות של המאפיה, שם נלחמים עדיין הגנגסטרים זה בזה ובשוטרים הפדראליים: בוס־המשפחה הבכיר ביותר, פול קאסטלאנו, ועוזרו תומס בילוטי, נורו למוות ברחוב, ימים ספורים לפני חג־המולד. אבל את הקרב המר ביותר נגד המשפחות הניו־יורקיות מנהל תובע פדראלי נמרץ ותאב־פרסומת, רודולף ג'וליאני.

משפט קלאסי אחד נמצא עדיין בעיצומו – משפט „קשר הפיצה", שבו נטען כי גנגסטרים איטלקים, בעלי קשרים רופפים עם המאפיה האמריקאית, השתמשו במזנוני פיצה כהסוואה לניהול עסקי־בוא של הרואין בהיקף נרחב. שני משפטים אחרים הסתיימו בהצלחת הממשלה להרשיע חברים בכירים במשפחות המאפיה הניו־יורקית. בקרוב עומדים להיפתח שני משפטים נוספים של אנשי מאפיה בניו־יורק.

וכל זה ישמח מאוד את רייגן. אבל כמה מהסיפורים המתהלכים על הפשע המאורגן, אינם מעמידים באור נאה ביותר את הממשלה, לא במהרה יימחו הפגמים שנתגלו לכאורה בזיקה שבין הבית־הלבן והאיגוד נהגי־המשאיות. רק לאחרונה רמזה על כך, בדו"ח־הביניים האחרון שלה, הוועדה שמינה הנשיא רייגן עצמו לחקירת הפשע המאורגן. הדו"ח הראשון של הוועדה עסק בכסף מולבן; עכשיו היא דיווחה גם על גנגסטרים באיגודים המקצועיים. הדו"ח הסופי שלה, שיטפל בסמים, הימורים וכנופיות אתניות חדשות, אמור היה להתפרסם ב־1 במארס.

הנשיא העכשווי של איגוד נהגי המשאיות, ג'קי פרסר, מונה בשעתו כחבר צוות זמני של רייגן, שטיפל בענייני משרד העבודה בשנים '80 – '81; מינוי זה עורר סערה עקב הטענות על הקשרים בין פרסר ומאפיונרים במערב־התיכון. בתקופת נשיאותו הראשונה של רייגן, יכול היה פרסר להיפגש עם אדווין מיז, ששימש אז כיועץ לרייגן. להבדי הבית־הלבן, לא היתה זו יותר מפגישה בין ראש האיגוד הגדול ביותר במדינה ובין היועץ הראשי של הנשיא לעניינים מקומיים.

אבל לא כולם נרגעו. זה זמן רב משך אליו פרסר תשומת לב, בגין קשריו עם הפשע המאורגן. בנוסף על כך, משרד המשפטים ביטל, בשנה שעברה,

האשמות שהועלו נגד פרסר במהלך חקירת חלקו בשחיתות שהתגלתה באיגוד נהגי המשאיות של קליבלנד; הביטול נבע כנראה מכך, שפרסר שימש שנים אחדות כמודיע של לשכת החקירות הפדראלית.

פעילותו של פרסר כמודיע, ויחסו של משרד המשפטים לפעילות הזאת, נחקרים עתה על־ידי חבר־מושבעים גדול ועל־ידי ועדה מטעם הקונגרס. חקירותיהם יוכלו להישען על עדויות שנשמעו במשפטים המתנהלים לאחרונה נגד המאפיונרים של שיקאגו וקנזאס־סיטי. מהעדויות עולה ששמו של פרסר הוזכר, בצופן קל לפענוח, על־ידי פושעים שהיו מעורבים בבחירת יורש לוויליאמס בשנת 1983.

הוועדה שהוקמה מטעם הנשיא שבה ומתחה ביקורת מוכרת מכבר, שהושמעה בעבר לפחות פעמיים על־ידי משרד החשב הכללי, לפיה פעילות הממשל הפדראלי נגד הפשע המאורגן חסרה אסטראטגיה מתואמת. גם הוועדה, כמו משרד החשב הכללי, מקוננת על האופי המקוטע המקרי של הפעילות, המערבת הרבה סוכנויות שונות. המלצותיה כוללות הרחבת סמכויות המועצה הלאומית ליחסי עבודה, כדי שתוכל להתערב ולטפל לידה את הפיקוח על סניפי האיגודים המקצועיים הנשלטים על־ידי הפשע המאורגן, וכן ועדים שיפעלו נגד השפעות הפשע המאורגן בתעשיות שונות.

לשתי ההמלצות אין שיניים: יכולת־החקירה של המועצה מוגבלת; ואילו לוועדים לא תהיה כל סמכות סטאטוטורית. אבל לפחות זכה הנושא להכרה. לדעת הוועדה, קנתה עכשיו המאפיה דריסת־רגל משמעותית בתעשיה האמריקאית באמצעות ארבעה איגודים ראשיים: נהגי המשאיות (תובלה בכבישים), הסוורים (רציפי־נמלים), בעלי־מלאכה, ועובדי מסעדות ומלונות.

כאב ראש ועוד איך

„אקונומיסט" מיוחד ל„דבר"

ב־1982 מתו שבעה אנשים. בחודש שעבר מתה, בנסיבות דומות, אשה. כולם נטלו כמוסות טיילנול. היצרנית, חברת „ג'ונסון את ג'ונסון" נאבקת על אמינותה

אחרי שפעמיים הלם בה הברק, הגיבה חברת „ג'ונסון את ג'ונסון", יצרנית כמוסות הטיילנול המורעלות, ללא דופי. בשנת 1982, כששבעה בני־אדם מתו מבליעת כמוסות שתוכלו בציאניד, התמה החברה את בקבוקיה כדי לעשותם „עמידים בפני חדירה". אך כשנחתה המהלומה השניה ותושבת ניו־יורק צעירה מתה ב־8 בפברואר מכמוסות שנקנו באחת מחנויות רשת „איי אנד פי", וכמוסות מורעלות התגלו בחנות הסמוכה של רשת „וולוורת'" – החליטה החברה להפסיק את הייצור והמכירה של הכמוסות, הנמכרות כלי מירשם. ההחלטה המהירה התקבלה בהמהום־ברכה מצד צרכנים, ובתמיהה מצד מתחרים.

הרציחות בשיקאגו לא פוענחו עד היום: הרצח בניו־יורק מסתורי לא פחות, בשלב זה. הכמוסות באחד הבקבוקים המורעלים יוצרו בפנסילווניה, האחרות בפורטו־ריקו. כל הבקבוקים עברו באותו מרכז הפצה, אך במועדים שונים, ולא היתה הסתברות מראש שיגיעו בסופו של דבר לשתי חנויות שכנות. ההסבר הסביר ביותר, אך המוזר כשלעצמו, הוא שהבקבוקים הורדו מעל המדפים, הורעלו, והוחזרו למקומם.

אנשי האף. בי. איי. לא מצאו כל עדות לכך שמישהו פרץ את החותם בעל שלוש השכבות שעל בקבוקי הטיילנול. לאמיתו של דבר, לא מצאו עדות לשום דבר. התיאוריות באשר לאופיו של הפושע משתרעות על פני קשת שלמה, החל בפסיכופאט, דרך עובד לא־מרוצה, וכלה במהמר המנסה להשפיע על שוק המניות: תיאוריה אחרת אומרת שתקרית ניו־יורק היא רצח־מתוך־חיקוי לתקריות שיקאגו, ויתכן שכולן נעשו בידי אדם אחד. אנשי „ג'ונסון את ג'ונסון" סבורים, שדווקא כמוסות טיילנול נבחרו למטרה זו, משום שהן בעלות התנועה הערה ביותר על המדפים (בשוק תחרותי ביותר תופסים מוצרי טיילנול כשליש מכלל המכירות של תרופות־הרגעה ללא־מירשם). גם הפעם, כמו בשיקאגו בעבר, נוכל אך שניים מנצלים את המסתורין, לפתיחת עסק קטן של סחטנות.

לאחר הרציחות בשיקאגו, גוננה „ג'ונסון את ג'ונסון" על מוצריה על־ידי פיתוח גלולה משכבת־כאבים חדשה, מצופה ובעלת צורה סגלגלה, קלה קצת יותר לבליעה מגלולה רגילה. רוב הצרכנים מעדיפים כמוסות, מכיוון שהן מחליקות בקלות גדולה יותר לגרון; וכן מאמינים רוב הצרכנים, ללא כל בסיס, כי פעולתן חזקה ומהירה יותר. עכשיו מטילה החברה, בראשות היו"ר־ראש הנמרץ שלה, ג'יימס בארק, את מרצה ולכספה למסע שכנוע, לעבור לגלולה המצופה. ובתור התחלה, כל מי שטוען כי ברשותו כמוסות טיילנול, יוכל להמירן בגלולות מצופות.

יצרנים אחרים של תרופות־ללא־מירשם, שהלכו בעבר בעקבות „ג'ונסון את ג'ונסון" וחתמו את בקבוקיהם, מהססים עתה אם לנקוט את הצעד הזה, שהוא דרמטי ויקר הרבה יותר. מכיוון שהם חסרים את המשאבים וההחלטיות של חברת־ענק, הם מחכים לראות את תגובת הציבור. מינהל המזון והתרופות אינו לוחץ עליהן; לדעתו, טרם הגיעה העת למחוק את הכמוסות משוק התרופות־ללא־מירשם.

הכמוסות תופסות 12 אחוז מהמכירות של תרופות־ללא־מירשם. המעבר לגלולות מוצקות יהיה קשה במיוחד ליצרני המוצרים „המופעלים בהדרגה". באלה הכדורים הזעירים נתונים בתוך כמוסה ואמורים לשחרר את תכולתם בצורה רציפה, כדי להקל גודש באף או לעזור לאדם לשמור אמונים לדיאטה. (גם גלולות יכולות להיות „מופעלות בהדרגה", אך האם יפעל הקסם). כמה חברות העוסקות במשלוח בדואר של כמוסות ויטאמין בי הן קטנות כל־כך ותלויות כל־כך במוצר היחיד הזה, שהן עלולות להתמוטט.

המערכה על אמון הציבור עומדת עכשיו בעיצומה. בכל מקרה יאלצו יצרנים להוציא כסף על עשיית מוצר בטוח יותר, או לפתות הקניית

ג'יימס בארק. גלולות במקום כמוסות

מראה בטוח יותר למוצר. אחת האפשרויות היא אריזת־ואקום. אפשרות אחרת היא חתימת הכמוסה עצמה, בנוסף על חתימת אריזתה; אפשר להצמיד זה לזה את שני החלקים בחומר אכיל. אך „עמידות בפני פריצה" היא תווית המקסמה ביותר; די להיזכר באמנות של תוויות כמו „לא־קמיט" או „עמיד בפני מים". מסורף בעל ידיים טובות מסוגל להרעיל כמעט הכל. וביחוד מזון.

צים חברת השיט הישראלית
אגוד קציני הים ★ אגוד הימים הדרוגים

במלאת חמש שנים למותם של חברינו הימאים אשר ניספו בטביעת א.מ. "מצדה"

נתיחד עם זכרם

★★★★
★★★

ביום חמישי, ב' אדר ב' תשמ"ו (13.3.86) בשעה 2.30 אחה"צ, ב"מצפור יורדי הים" ברמת־הדר, שד' וינגייט פינת שד' קיש, חיפה.

מדינת ישראל
חוק התכנון והבניה, תשכ"ה – 1965
מרחב תכנון מקומי הגליל המרכזי
הודעה בדבר אישור תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה – 1965, כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז הצפון, אישרה תכנית מפורטת הנקראת „תכנית מפורטת מס' 4444 – מרכז בין כפרי למלאכה ותעשיה בכפר ירכא שהודעה על הפקדתה, יחד עם התשריט המצורף אליה, פורסמה בילקוט הפרסומים מס' 3021 מיום כ"ט בשבט התשמ"ד (2.2.84) עמוד 1445.

ואלה הם השטחים הכלולים בתכנית: –
גוש 18886 חלקות 45, 46, 49, 50, 59.

עיקרי מטרת התכנית: קביעת יעוד שטח למלאכה ומסחר והקצאת שטחים צבוריים פתוחים, בניני צבור ודרכים.

התכנית האמורה, בצורה שבה הועדה המחוזית אישרה אותה ביחד עם התשריט המצורף אליה, הופקדה במשרדי הועדה המחוזית האמורה וגם במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה – הגליל המרכזי שברחוב לוחמי הגיטאות 10, עכו. וכל המעונין רשאי לעיין בה ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

ישראל קניג
יו"ר הועדה המחוזית
לתכנון ולבניה – צפון

כ' בטבת התשמ"ו, 1.1.1986

מדינת ישראל
חוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965
מרחב תכנון מקומי קצרין
הודעה בדבר אישור תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה־1965, כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הצפון, אישרה תכנית מפורטת הנקראת „תכנית מפורטת בצ' ל 3 301 120" – אזור תעשיה קצרין, שהודעה על הפקדתה, יחד עם התשריט המצורף אליה, פורסמה בילקוט הפרסומים מס' 3027 ביום כ' אדר א' התשמ"ד (23.2.84) עמוד 1541.

ואלה הם השטחים הכלולים בתכנית:
בשטחו בתחום כוזל בתשריט.

עיקרי מטרת התכנית: איתור מגרשים לתעשיה ומלאכה, התוית דרכים ושטחים צבוריים פתוחים.

התכנית האמורה, בצורה שבה הועדה המחוזית אישרה אותה ביחד עם התשריט המצורף אליה, הופקדה במשרדי הועדה המחוזית האמורה וגם במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה קצרין שבקצרין, רמת הגולן וכל המעונין רשאי לעיין בה ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

ישראל קניג
יושב ראש הועדה המחוזית לתכנון
ולבניה מחוז הצפון

תאריך: ב' באדר א' התשמ"ו, 11.2.1986

מדינת ישראל
חוק התכנון והבניה, תשכ"ה – 1965
מרחב תכנון מקומי אשרי
הודעה בדבר הפקדת תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הצפון ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה אשרי שבקבוץ עברון.

הופקדה תכנית מפורטת הנקראת „תכנית מפורטת מס' 4083 שמורת טבע ראש הנקרה (השלמה).

ביחד עם התשריט המצורף אליה.
ואלה הם השטחים הכלולים בתכנית –
גוש 18216 חלקה 5 חלק מחלקה 1.
גוש 18217 חלקה 12 חלקי חלקות 2, 3, 13.
גוש 18221 חלקי חלקות 4, 5.
גוש 18301 חלק מחלקה 8.

עיקרי מטרת התכנית: א. ליעד השטח לשמורות טבע לפי חוק גנים לאומיים ושמורות טבע 404 תשכ"ג ולפי חוק התכנון והבניה תשכ"ה.
ב. לשמור על החי, הצומח והדומם בשטחם הטבעי.

כל המעונין בתכנית רשאי לעיין בה ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

כל המעונין בקרקע, ובכל פרט תכנוני אחר הרואה את עצמו נפגע על ידי התכנית וכן מהנדס ועדה מקומית שמרחב התכנון שלה כלול בתחום התכנית או הגובל אותה, רשאי תוך חודשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות, להגיש התנגדות לתכנית במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה האמורה.

ישראל קניג
יו"ר הועדה המחוזית
לתכנון ולבניה – צפון

תאריך: כ"א בשבט התשמ"ו, 31.1.1986

המועצה האזורית הגליל העליון
מכרז מס' 1 / 86

1. המועצה האזורית מעמידה למכירה את המכונית כדלקמן:
רנו 4 פרטי, מס. רישוי 83־775־26, שנת יצור 1983 (לאחר תאונה).
2. פרטים נוספים אפשר לקבל אצל רכז התחבורה במועצה.
3. הצעות יש לשים בתיבת המכרזים בצרוף המכביר עד יום ו', 14.3.86.
4. על המציע לצרף ערבות בנקאית בגובה של 10% מגובה הצעתו. תוקף הערבות יהיה עד 30 יום לאחר תאריך סגירת המכרז.
5. אין המועצה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.
6. על הקונה להעביר בעלות ביום הרכישה ולשלם את האגרה.

אברהם ברושי
ראש המועצה

מדינת ישראל
חוק התכנון והבניה, תשכ"ה – 1965
מרחב תכנון מקומי הגליל המרכזי
הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה – 1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז הצפון ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה הגליל המרכזי שברח' לוחמי הגיטאות 10, עכו מופקד שינוי תכנית מפורטת הנקרא תכנית מפורטת מס' 4932 שינוי לתכנית מפורטת מס' 3158 – חלוקת מגרשים לבניה בכפר אבו סנאן ביחד עם תשריט המצורף אליה. ואלה הם השטחים הכלולים בתכנית: –

גוש 18793 (אבו סנאן) חלקות 14, 40–44, גוש 18886 (ירכא) חלקה 1.

עיקרי מטרת שינוי התכנית: קביעת חלוקת שטחים לפי יעודים שונים ופרוט חלוקת מגרשים.

כל המעונין בשינוי התכנית רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

כל המעונין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר הרואה את עצמו נפגע על ידי שינוי התכנית וכן מהנדס הועדה המקומית שמרחב התכנון שלה כלול בתחום התכנית או גובל אותו רשאי תוך חודשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות, להגיש התנגדות לשינוי התכנית במשרדי הועדה המקומית האמורה.

תאריך: כ"א בטבת התשמ"ו, 2.1.1986

ישראל קניג
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה
מחוז צפון

מדינת ישראל
חוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965
מרחב תכנון מקומי הגליל המזרחי
הודעה בדבר אישור תכנית מפורטת.

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה־1965, כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז הצפון, אישרה תכנית מפורטת הנקראת „תכנית מפורטת מס' "4713 – תעשיה ומלאכה, יסוד־המעלה, שהודעה על הפקדתה, יחד עם התשריט המצורף אליה, פורסמה בילקוט הפרסומים מס' 3111 מיום כ"ז בתשרי התשמ"ה (23.10.84) עמוד 112.

ואלה הם השטחים הכלולים בתכנית:
חלקי גושים: 13032, 13033, 13993.

עיקרי מטרת התכנית: יעוד השטח לתעשיה ומלאכה, והתוית דרכים ושטחים צבוריים פתוחים.

התכנית האמורה, בצורה שבה הועדה המחוזית אישרה אותה ביחד עם התשריט המצורף אליה, הופקדה במשרדי הועדה המחוזית האמורה וגם במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה הגליל המזרחי שברחוב הגליל טבריה, וכל המעונין רשאי לעיין בה ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

תאריך: כ"ג בשבט התשמ"ו, 2.2.1986

ישראל קניג
יושב ראש הועדה המחוזית לתכנון ולבניה
מחוז הצפון

מדינת ישראל
חוק התכנון והבניה, תשכ"ה – 1965
מרחב תכנון מקומי הגליל המרכזי
הודעה בדבר אישור שינוי תכנית מתאר

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה – 1965, כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז הצפון, החליטה באישור שר הפנים לאשר שינוי תכנית מתאר הנקראת: תכנית מס' 3867 שינוי לתכנית מתאר מס' 194 הגלילית – חלוקת מגרשים למגורשי בניה בכפר פסוטה. שהודעה על הפקדתו ביחד עם התשריט המצורף אליה, פורסמה בילקוט הפרסומים מס' 2704 מיום י"ב ניסן התשמ"א (16.4.81) עמוד 1390.

ואלה הם השטחים הכלולים בתכנית: –
גוש 19642 חלקות 39, 45־42, 49, 63־51.
וחלקי חלקות 31, 47, 48, 50, 54.
גוש 19695 חלקה 25 חלקי חלקות 1, 6.
גוש 19691 חלק מחלקה 1.
גוש 19643 חלק מחלקה 36.
גוש 19690 חלק מחלקה 1.

עיקרי מטרת שנוי התכנית: חלוקת מגרשים למגרשי בניה, רשת דרכים ובכבישים.

השינוי האמור בצורה שבה הועדה אישרה אותו ביחד עם התשריט המצורף אליו, הופקד במשרדי הועדה המחוזית האמורה וכן בבמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה, הגליל המרכזי שברחוב לוחמי הגיטאות 10, עכו. וכל המעונין רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

ישראל קניג
יו"ר הועדה המחוזית
לתכנון ולבניה – צפון

כ"ה בטבת התשמ"ו, 6.1.1986

חוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965
הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז תל־אביב
מרחב תכנון מקומי בני־ברק
הודעה על הכנת תכנית שינוי למתאר בני־ברק

ניתנת בזה הודעה בהתאם לסעיף 77 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965 כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז תל־אביב החליטה על הכנת תכנית בב/מק/ 358 א' שהיא שינוי לתכנית בב/מאר מס' 105 ב' ולתכנית מפורטת בב' 358.

שטחים הכלולים בתחום התכנית המוצעת:
גוש: 6123
חלקות: 982, 983
מקום: אליעזר מס' 3, 5 ב"ב

מרדכי בהנא
יושב ראש הועדה המחוזית
לתכנון ולבניה
מחוז תל־אביב

נהג!
אשה את
המנוע
למען אלב
המושים את
האכפיאום.
מן סנאם לאיל!!

הועדה המקומית לתכנון ולבניה
העיר חיפה
הודעה עליפי סעיף 149, לחוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965.

ניתנת בזה הודעה כי הוגשה בקשה על ידי אליאס אסעד אבו־חנא לאשר תוספת בקומה א' ברחוב הפרסים מס' 17 פינת המגן חלקה 63 בגוש 10828. הבקשה כרוכה בהקלה למרווח קדמי.

אפשר לעיין בבקשה במחלקה לפיקוח על הבניה, בבנין העיריה, רחוב ביאליק 3, חיפה, בימים א', ג', ה' בין השעות: 08.00–11.30.

המעונין להגיש התנגדות לבקשה, ימציאה לפי הכתובת דלעיל, תוך שבועיים מיום פרסום זה.

איתמר יעוביץ
מהנדס העיר

הלוח הכללי | ידיעות אחרונות | הלוח הנפוץ ביותר | „דבר"

דירות למכירה 1200

● עורא קונה דירות, מגרשים, יהודית 827011
● משה קונה הכל, דירות, יחידות, מסחרים 591858, 836316

הצעות עבודה 3000

וידאו טייפ 5000

מי מצא? 5250

רהיט ורהוט 5270

מציעים למכירה 5000

תכונית 4000

● רנו 9 1982 29000 ק"מ
● מצדה 1981 316

רצים לקנות 5010

נקיון ואחזקה 5550

פרסום 5230

הובלות 7050

באר־שבע

הצעות עבודה 3000

נרשמו לנישואין 5800

מצבי לחץ/יוסף מיכלסקי

לחצים ישראליים

בנוסף לבעיות אישיות סובלים אנשים בישראל מלחצים „לאומיים". „חיזוק התקווה היא בשבילנו עניין בטחוני ממדרגה ראשונה", אומר פרופ' שלמה ברזניץ

כושר עמידתו של הציבור הישראלי בלחצים נפשיים מתרופף. סימנים ראשונים להתרופפות הם, בין השאר, התמעטות הנכונות להתערבות בחיים האזרחיים ובצבא, התגברות הירידה מן הארץ ועוד. המנהיגים בארץ מתעלמים בדרך־כלל מכושר־העמידה של העם. הם אינם מבינים או אינם רוצים להבין שחזית זו חשובה לא פחות מהחזית המדינית־בטחונית, מהחזית הכלכלית, ומהחזית החברתית. כושר העמידה, „המוראל", יקבע את יכולת העמידה של המדינה בעתיד.

במלים אלה סיכם פרופסור שלמה ברזניץ, ראש המכון לחקר לחץ פסיכולוגי באוניברסיטת חיפה, הרצאה שנשא על „לחץ החיים בישראל", בתוכנית המועדון המדעי־אקדמי באוניברסיטה. פרופסור ברזניץ חוקר זה שנים את העמידה בתנאי לחץ בישראל ובחו"ל. בשנים האחרונות ניהל מחקרים כאלה גם בשביל הצבא האמריקאי, במימון של כמה מיליוני דולרים. שלמה ברזניץ מציין, שנוסף על הלחצים שמופעלים על אנשים בישראל מכוח מאורעות חיצוניים והלחצים שמקורם בבעיות אישיות, יש לנו גורמי לחץ „משלנו": אנו ארץ קליטת הגירה (שנהפכת אצלנו ל„עליה"), ומצב של הגירה הוא אחד ממצבי־הלחץ הקטלניים ביותר לאדם, כל שכן שאצלנו ההגירה מהולה בערבוביה של תרבויות ואורחות־חיים, משום שמקורותינו רבים ושונים; יש אצלנו לחץ בטחוני־מלחמתי, שנמשך כבר 38 שנים ואין רואים עדיין את סופו; יש לחץ קיום בטחון השוטף, ויש הלחצים הכלכליים. נקודת־לחץ מיוחדת היא השואה שרובצת מעיק על חלק גדול בציבור.

הוכח מדעית שהלחצים הרבים, השונים זה מזה, אינם מצטרפים זה לזה אלא מכפילים זה את זה. אם יש לאדם בעיה בנושא מסויים ויש לו עוד בעיה בנושא אחר, גדל אצלו גם משקלה של הבעיה הראשונה. הרזרוות האנושיות אינן אין־סופיות. אם מקצים חלק מהן לנושא אחד, לא נותר די כוח להתמודד עם נושא אחר.

למשל, בסקר שנערך בין הסטודנטים באוניברסיטת חיפה הוצגה השאלה, האם נפגע מישהו קרוב להם באחת המלחמות. 21% מהם השיבו שמת להם אדם קרוב. 52% מהם השתתפו במלחמות. „אלה הם מספרים אסטרונומיים", אמר פרופסור ברזניץ.

ללחצים יש ביטויים שונים, החל בהפרעות בשינה, אי־יכולת לנוח, וכלה בעייפות מתמדת, מתח, עצבנות. אם רוצים להעריך את השפעת הלחצים על אוכלוסיה, לא תמיד אפשר להסתפק בסטאטיסטיקה בתחום הבריאות, אך גם מה שלומדים מהנתונים האלה מדאיג מאוד, מציין החוקר. למשל, מספר הלוקים בלחץ־דם גבוה בארץ – ברוב המקרים נובע הדבר מלחצים נפשיים – גדול בישראל פי שמונה־תשעה מאשר בארה"ב. 11.5 אנשים על כל מאה־אלף תושבים בישראל סובלים מלחץ דם גבוה. מספר נסיונות התאבדות בארץ גדול מאשר במדינות רבות אחרות, על־פי נתוני הסקר, על כל מאה־אלף תושבים ניסו 52 איש להתאבד.

תחום אחר שעסקו בו הסקרים הוא תפיסת מושג המוות אצל ילדים. ילדי ישראל מקדימים בנושא זה בשנתיים ילדים ממקומות אחרים בעולם.

המתח התמידי בא לביטוי בתשובה על שאלות מתחום אחר – היצירתיות אצל ילדים, באמצעות בדיקת הכושר להמציא תשובות מעניינות על שאלות שונות.

על השאלה, מה אתה יכול לעשות עם נעל? השיבו ילדים לא מעטים: „לזרוק את הנעל על מחבל".

שלא כבמדינות אחרות, לא נמצאו בישראל הבדלים בין ניצולי שואה ליתר חלקי הציבור מבחינת מידת מצוקתם הנפשית כיום. הסיבה לכך – כולם בארץ נמצאים במצוקה. „אנו רואים מפקדים של סיירות, קצינים בכירים מיחידות מובחרות, מנהיגים בתחום הכלכלה, סטודנטים – ואין לתאר את המתחים והלחצים שהאנשים האלה צריכים להתמודד אתם. ממש פלא שהם ממשיכים למשוך, פלא שאינני מבין אותו" – אמר פרופסור שלמה ברזניץ.

בהקשר זה מתעוררת השאלה: מה קורה לאנשים או לקבוצת אנשים שצריכים לחיות שנים רבות עם לחצים כאלה? יש שתי גישות בקרב המדענים. הראשונים טוענים שהאנשים מתחשלים מרוב צרות. סבורים האחרים, שכוח העמידה־בלחצים של כל אדם יש לו גבול, שמוסיפים ומעמיסים עליו, מתקרבים לנקודת שבירה. הנושא שנוי במחלוקת בקרב הקהילה המדעית. כיום אין טוענים עוד, כפי שטענו בעבר, ש„ההתחשלות" היא דגם־התגובה היחיד.

איך יודעים אם המגמה תהיה בכיוון ההתחשלות או בכיוון „עייפות החומר עד שבירה"? במחקרים רבים מצאו, כי לחצים מתמשכים, החוזרים שוב ושוב, נהפכים לכרוניים, וכל תוספת מקרבת את האדם לנקודת השבירה. מי יודע מה היה כושר העמידה של חיילינו במלחמות הקודמות אילו ידעו, שהמלחמה שבה הם מסכנים חייהם היא רק אחת מתוך שורה ארוכה של מלחמות הצפויות להם בעתיד? פסיכולוגים מצאו, שדרך פירושנו את המציאות והתייחסותנו אליה, היא קובעת גם את כובד־המעמסה שהמציאות הזו מעמיסה עלינו. למעשה, הגורם העיקרי הקובע את יכולת העמידה של האדם הוא המוראל שלו ברגע ההתמודדות. „המוראל שלנו היום הוא שיקבע את יכולת העמידה שלנו מחר", מציין פרופסור ברזניץ.

לדבריו, יש אנשים החושבים שנקל להתגבר על לחצים באמצעות הכחשה (התכחשות לאסון או לצרה). בן־גוריון, למשל, התכחש במישור הלאומי לנושא השואה בשנות החמישים, בתקווה שאם יעסוק בנושא, לא יהיה למדינה הצעירה הכוח הדרוש לעמוד במבחנים חמורים. ההכחשה משפיעה לטווח קצר בלבד. לעומת זאת התקווה מסייעת לאדם כשהוא בצרה. קל לו יותר לעשות את הדרך הקשה, אם הוא מאמין שבסופה ימצא הפתרון. בלי תקווה, נשחק כושר העמידה.

אותה „חזית נסתרת" של כוח־עמידה הוזנחה אצלנו לחלוטין, סבור שלמה ברזניץ, מאז ומתמיד. התייחסו אל יכולת העמידה של העם בישראל „כאילו היא בלתי־מוגבלת: „אנחנו עמדנו בקשיים בעבר ונעמוד בהם גם בעתיד – יש לדאוג לכל הדברים האחרים – הפרגמאטיים", בכך הסתכמה עד כה עמדת ראשי המדינה. „אם אומרים לנו מדי שבוע שאין עם מי לדבר שאין מה לעשות, שלא רואים שום אור בקצה המנהרה, שצריך פשוט להתחפר ולחכות – אולי זו מדיניות שיש לה תוקף במישורים כלכליים, חברתיים, מדיניים. במישור המוראל הציבורי היא כשלון חרוץ, משום שהיא ממיתה כל תקווה", מציין המדען. „חיזוק התקווה הוא עניין של חיים ומוות, זה בשבילנו עניין בטחוני ממדרגה ראשונה, עניין קיומי. זה הדלק שלנו, אין לנו אחר".

פרופסור ברזניץ סבור כי הגיעה השעה להפוך את „החזית הנסתרת" של כוח־העמידה לחזית גלויה, ולהפיק ממנה לקחים בכל תחומי חיינו.

בדידותו של רב־חובל

חלוקת האחריות היא הפתרון לתפקוד טוב יותר של רב־החובל, קובע מחקר של המכון לחקר ספנות ותעופה וממליץ על קשר הדוק בין רבי־החובלים וצוות מומחים בחוף

בעיות של אניה במצוקה, תפקוד קברניטים בשעת סכנה ממשית, הלחצים המופעלים עליהם ומערכת היחסים בינם לבין אנשי החוף, הממונים עליהם בעת משבר, הם נושאים המטרידים את רבי־החובלים בימים, את חברות הספנות, ואת המערכת המשפטית.

המכון הישראלי לחקר הספנות והתעופה נדרש לבעיות האלה. רבי־חובלים פעילים ומפקחים ימיים הביעו במחקרים את דעתם, שיש להקים חדר פיקוח מרכזי במשרדים הראשיים של חברות הספנות, שיספק הנחיות ויעוץ לפיקוד האניה בעת מצוקה. על חדר פיקוח כזה, שיישב בו "צוות מומחים", המליצה גם הוועדה שחקרה את טביעת האניה "מצדה", של "צים", ב־1981. באסון נספו 24 יורדי־ים ישראלים רובם עובדי החברה. המכון הישראלי לחקר הספנות והתעופה נדרש לבעיות האלה במחקר בן שלושה חלקים, על „הקשר בין האניה והחוף בעת מצוקה; ההשלכות הפסיכולוגיות והמשפטיות". את שלושת חלקי המחקר הנפרדים חיברו רב־חובל שושני, ד"ר עמוס הרמן (על האספקטים המשפטיים של הבטוח) ורב־חובל עמוס כהן (עשרה מקרים ולקחים של אניות במצוקה). דומה שיש משמעות למועד פרסומו של המחקר – בחודש הבא ימלאו חמש שנים לאסון „מצדה".

במחקר שערך רב־חובל דן שושני התברר ששורר חוסר־אמון בין רבי־החובלים הפעילים לבין המפקחים הימיים, ושרבי־החובלים הפעילים והמפקחים הימיים מרגישים לעתים שהאינטרסים שלהם שונים ולפעמים אף מנוגדים. הדבר עלול לשבש את התקשורת בין החוף לאניה, גם בעת מצוקה.

המחקר עוסק בלחץ העבודה שנתון בו רב־החובל של האניה, במיוחד בעת מצוקה, ומנתח את כל הגורמים העשויים להשפיע על יחסי־הגומלין בין רבי־החובלים וצוות מומחים חופי בשעת חירום. רב־החובל נתון ללחץ משום שהפיקוד על האניה הנמצאת בלב ים נתון בידיו והוא האחראי לרכוש ולנפש בעת מצוקה, כמו ביום סוער בדרגה 10 בסולם בופור. לחץ מתגבר כמובן ועשוי להשפיע לרעה על חשיבה שלו ועל תהליך קבלת החלטות. העזרה הטובה ביותר בקבלת החלטות בעת מצוקה היא התייעצות עם גורם חיצוני. זה מקל את הלחץ ומאפשר לקברניט להקדיש מחשבה צלולה יותר לקבלת ההחלטה. עוד מסקנה היא, שתרגול, אפילו עד „לימוד יתר" של פעולות הצלה במקרי־מצוקה שונים, יעזור לרב־החובל להתמודד עם הלחץ כאשר האניה שלו במצב חירום. ולבסוף על אי־האמון בין הימאים וצוות החוף, שנחשף בעבר – יש לגשר בעזרת חינוך והכשרה מתאימים.

ד"ר עמוס הרמן, משפטן במקצועו, הגיע למסקנה שתחום הפעולה של הגוף המתקרא "צוות מומחים חופי" הוא בעייתי, כי קברניטי אניות נהנים זה שנים רבות חופש פעולה. אבל באחרונה, כפי שהוכח במקרים שהגיעו לבתי־המשפט, מתערבים אנשי החוף יותר ויותר בהפעלת האניה. הציוד המתוחכם, בייחוד הציוד התקשורתי, צמצם במידה ניכרת את כר־היוזמה של רב־החובל. היו מקרים שבתי־משפט הטילו על בעל האניה את האחריות להפעלת האניה בים. ד"ר הרמן הציע כמה שינויים בתפקוד הצוות החופי, כדי שרבי־החובלים ישלימו עם התערבותו. שינויים אלה תואמים את החוקה הבינלאומית ואת הצרכים של כל הלוקחים חלק בהובלה ימית. ד"ר עמוס הרמן טוען, שהקמת צוות מומחים חופי, שתפקידו לעזור לאניה בעת מצוקה, לא יסיר מרב־החובל את האחריות לאניתו, ועצת הצוות לא תיחשב כפגיעה בה. אחריות בעל האניה תצומצם רק למקרה של רשלנות ממש. פעילות צוות המומחים תהיה בהתאמה עם דרישות מבטחי האניה.

רב־חובל כהן מבחין במחקרו בשלושה מצבים של אניה במצוקה: מיידי, מתמשך וסמוי. כיום פעולות הצלה מבוצעות רק ביוזמתו של רב־החובל. באניה אין צופים את דחיפות הבעיה עד הרגע האחרון, אבל אז גם מגיעים לא אחת למצב שאין ממנו חזרה. אף שקיימת מידה מסוימת של תקשורת בין האניה הנתונה במצוקה ובין החוף, אין זו תקשורת מאורגנת וסדירה. לרב־החובל, הנמצא בלחץ ומושפע במישרין מהאירועים, קשה לשקול את המצב לאשורו. אין הוא מסוגל להבין את חומרת המצב שאליו נקלע. לדעתו יש להינתק מהגישה המסורתית, הרווחת עדיין, המטילה את מלוא כובד האחריות על אדם אחד, על רב־החובל.

לרב־חובל עמוס כהן הצעות שונות למנוע היקלעות אניה למצוקה, ביניהן: קבלת אינפורמציה ויעוץ מהחוף, ניתוח הממצאים של מצבי מצוקה וצירופים לתכנית ההכשרה של רבי־החובלים, חיוב רבי־החובלים בהכנת דו"חות במקרה של מצב מצוקה מתמשך ובמסירתם לחברת הספנות ולרשויות הימיות.

כזרם מים כבירים

מאת אהרון גבע

באנגליה כולה ישנם 30 סמינרים. בישראל – 34. בזבוז עצום של משאבים, רמה נמוכה. לחצים פוליטיים גוברים על שיקולים כלכליים ופדגוגיים

מאו דיבר על מאה פרחים שיפרחו בסין. לכל פרח יהיה צבע משלו, ריח משלו, תכונות משלו. הסוף ידוע; רוח הרעה של המהפכה התרבותית עקרה את הפרחים מהשורש. ישראל קטנה יותר ושלוה יותר. כאן פורחים רק 34 סמינרים, זרמים והסמינרים שלו. כאן לא טילטלה רוח עזה את הכל. בישראל יש גנן שעושה עבודתו בשקט, בשקט רב מדי – משרד החינוך. עובדה, בעבר היו כאן 65 סמינרים; כיום יש „רק" 34. בשנה הבאה, יהיו בישראל – אולי, אולי – 32 סמינרים.

34 סמינרים בישראל הקטנה. 30 סמינרים בבריטניה הגדולה. והכל בגלל הזרמים שביטל, כביכול, בן־גוריון.

ניקח, לדוגמה את החינוך הממלכתי הדתי (חמ"ד) ששולט בו המפד"ל. אמא יש רק אחת, אך מפד"ל יש הרבה. קיימת מפד"ל ההיסטורית המתונה של ד"ר בורג, וקיימת מפד"ל הרדיקאלית יותר, של הצעירים המזוקנים, וקיים, כמובן, גוש־אמונים, שיש לו בית־ספר משלו וסמינרים משלו, במסגרת החמ"ד. לו היו הזרמים במפד"ל חיים זה עם זה בשלום, ניחא. אבל זרמי המפד"ל רבים זה עם זה, דוחקים זה בזה, בועטים זה בזה כמו שבעט עשיו ביעקב בבטן אמו. לכן קשה לאחד סמינרים של חמ"ד. סמינר רדיקלי באלקנה ניסה „להתאחד" עם סמינר מתון יותר בתל־אביב. יוסף בורג זעק חמס וביטל את רוע הגזירה.

כשמזכירים את אלקנה, מזכירים עוד סיבה לריבוי הסמינרים של חמ"ד. כשביקשו אנשי גוש־אמונים בשעתם לקבוע עובדות בשטחים, מטרתם היתה פוליטית, אך אחד האמצעים היה „חינוכי": בניין סמינרים ביהודה ושומרון. הקמת סמינר פירושה בניה בשטחים, תוספת מקורות פרנסה ליהודים. סמינרים רבים, ואפילו נוספים, וכן כיתות־לימוד סמינריוניות ליד ישיבות תיכוניות מאפשרים להרחיב את המנגנון המפלגתי. לכן יש כיום צעירים המכשירים את עצמם להוראה באלקנה, באלון־שבות, בעפרה, בקריית־ארבע, בקדומים ובנוה דקלים.

הפיצול בזרם של האגודה, „הזרם העצמאי", הוא אף רב יותר. יש חסידים ויש מתנגדים; יש סמינר של ש"ס ויש סמינר של ויז'ניץ. הזרם האגודאי דומה לילד פגוע. יש לו גוף קטן וראש גדול. רק חמישה אחוזים מהתלמידים לומדים בזרם העצמאי, אבל שיעור הלומדים בסמינרים של האגודה לאין ערוך גדול יותר. הסיבות הן גם חברתיות. תלמידי האגודה הולכים לישיבות ולא לאוניברסיטאות. אבל הישיבות והאוניברסיטאות סגורות לפני בנות האגודה. יש רק מוסד אחד שבו יכולות בנות האגודה לרכוש השכלה כללית: הסמינר. התוצאה: כחמישה אחוזים מהתלמידים לומדים במוסדות הזרם העצמאי, כשבעה־עשר אחוזים מהסמינרים הם בידי האגודה.

גם בזרם הכללי יש פיצול, אבל רק בשוליים יש סמינרים המתמחים בתחום מסויים, כגון הכנת אקדמאים להוראה. יש סמינר גדול, סמינר הקיבוצים, ולצידו סמינר קטן כאגף של תנועת המושבים בנהלל, המונע „מורים כפריים". אך ההבדלים בין הזרם הכללי לבין הזרמים הדתיים הם גדולים. בית־הספר של האגודה לא יקבל לעבודה אדם שלמד בבית־ספר של חמ"ד, ולהיפך. בית־ספר דתי מתון לא יקבל לעבודה את מי שלמד בבית־ספר דתי רדיקלי, ולהיפך. אבל אין למעשה הבדל פוליטי־אידיאולוגי בין סמינר הקיבוצים לבין

סמינר לוינסקי. כל בית־ספר כללי יקבל ברצון את מי שלמד באחד הסמינרים.

הזרם הכללי הוא למעשה אחיד, ולכן הוא „נעבעך". 70 אחוז מהתלמידים לומדים בזרם הכללי, אבל רק 60 אחוז מהסמינריסטים לומדים בזרם הכללי. אולי גם מספר הסמינריסטים הכלליים גדול מדי, אך החריגים העיקריים הם בזרמים הדתיים.

34 סמינרים פירושם בזבוז עצום של משאבים. המבנים, למשל. לכל סמינר מבנה או מבנים משלו. לו איחדו סמינרים ולא צמצמו את מספר הלומדים בהם, אפשר היה לנצל מבנים מתפנים ולהסב אותם לכיתות־לימוד רגילות. הציבור יכול היה לצמצם את ההשקעה בבניין כיתות חדשות.

גם מורים, משכורות ושרותים עולים כסף. שעת הוראה בסמינר עולה 850 ש"ח בשבוע. לא רק כסף אפשר היה לחסוך, אלא גם מפח־נפש. אדם לומד שלוש או ארבע שנים בסמינר ובסופו של דבר הוא אינו מוצא עבודה במקצועו. לפי החישובים של משרד־החינוך אנו מתכנים השנה 1500 מורים, שלא ימצאו עבודה.

אמנם, לסמינר קטן יכולים להיות גם יתרונות – הוא יכול להעניק לכל תלמיד תשומת־לב רבה יותר – אבל אי־אפשר לגדל אלף פרחים אם אין כסף לגנן. חוץ מזה, סמינרים קטנים רבים הוקמו על קרקע לא־פורייה, שתניב יבול דל. לכן החליטו במשרד־החינוך שסמינר גדול עדיף על קטן. סמינר גדול, אומר אליעזר שמואלי, מנכ"ל משרד־החינוך, יוכל לקיים ספריה ראויה לשמה, ללמד מקצועות רבים יותר. סמינר גדול יוכל להעסיק כוח־הוראה טוב יותר, קל וחומר אם יזכה בהכרה אקדמית.

חלק מאותם סמינרים רבים, שמקיימים אותם בגלל לחצים פוליטיים, רמתם ירודה, בעיקר במגזר הדתי, פעמים אף ירודה מאד. יש לי נקיפות־מצפון, אומר אליעזר שמואלי, כאשר אני חותם על רשיונות. ...ראה כל סמינר אגודאי. משרד החינוך תובע שרק בעלי תעודת־בגרות ילמדו בסמינרים, ולתלמידים בסמינרים של האגודה אין תעודות־בגרות. אבל גם הרמה בסמינרים קטנים של חמ"ד אינה תמיד משביעה רצון. סמינרים גרועים, „המפיקים" מורים גרועים פוגעים במעמד המורה.

בימי המאנדט היה המורה העברי איש מכובד מאוד. חלק מהאינטליגנציה פנה להוראה, כי לא היתה לו אופציה אחרת. בימים ההם לא היו מנגנון ממלכתי גדול, צבא־קבע או אוניברסיטאות רבות. עם קום המדינה, ולאחר בוא גלי העליה ההמונית, לא היו מורים ללמד את הצעירים. לפני האינטליגנציה, שפנתה לפני־כן להוראה, נפתחו אפשרויות בשפע. בלית ברירה קלטה מערכת החינוך „כל מי שיש לו תעודת לידה". רמת המורים ירדה, ועמה גם מעמדו של המורה בעיני הציבור.

בעבר דמה המורה בעיני הציבור לרב שלימד בישיבה בגולה – אומר דן רונן ממשרד החינוך. כיום רואים רבים במורה את המלמד של „החדר". רק העלאת הרמה של המורים עשויה לשפר את מעמדם ותדמיתם. סמינרים גרועים, „המפיקים" מורים בעלי השכלה נמוכה, משפילים את קרנו של המורה.

„משימתנו היא להעלות את רמת הפונים להוראה ועל־כן אין מקבלים לעבודה מורים שאין להם תעודת־בגרות", אומר שמואלי. את שנות הלימוד בסמינרים הגדילו משנתיים לשלוש ולארבע. כיום מבקשים לרכז את הסמינרים בקאמפוסים גדולים ולהעניק להם הכרה אקדמית. שש מכללות כבר זכו להכרה אקדמית.

מדוע קצב ההתפרקות איטי כל־כך? תשובה על כך אפשר למצוא כשסוקרים את תולדות הוועדה האחרונה שדנה בשאלת הסמינרים, ועדת סרלין.

הוועדה, שהוקמה על־ידי הממשלה הקודמת, ביקרה בכל סמינר ודיברה עם כל המנהלים. לבסוף המליצה לבטל עשרה סמינרים: ארבעה מהזרם הכללי, ארבעה מזרם החמ"ד ושניים מהזרם האגודאי. פסקו, ומיד קמה סערה. שאלה מדוע ראתה הוועדה צורך לאזן בין הזרם הכללי לבין הזרם של חמ"ד הרי כולם מסכימים שהסמינרים המיותרים נמצאים בעיקר בזרמים חמ"ד והאגודה. ועוד שאלה מדוע הציעה הוועדה להעביר סמינר דתי, גדול ומתון, מתל־אביב לסמינר קיצוני יותר באלקנה? האם מפני שזבולון המר מינה בשעתו את מנהל הסמינר באלקנה לחבר בוועדה שדנה בסמינרים?

מכל עבר התערבו ושידלו ולחצו: שרים, חברי כנסת וחברי מועצות איזוריות. בורג, הורוביץ, ונחמקין; מנחם פרוש ואברהם שפירא; נציגי ש"ס וסיעני ממפ"ם. התוצאה: שר החינוך לא קיבל את ההמלצות. הוא הציע לסגור רק שני סמינרים קטנים ושוליים של הזרם הכללי ולא לנגוע בזרמים הדתיים. ספק אם גם המלצות אלו יבוצעו.

חברי ועדת החינוך של הכנסת סערו. יו"ר הוועדה, נחמן רז, התריע: מדברים בלי־הרף על הצורך לחסוך, כינסו את ועדת החינוך פעמים מספר, ועכשיו מציעים לסגור רק שני סמינרים קטנים?! דב איזן, האחראי להכשרת מורים במשרד־החינוך השיב: אין סוגרים עוד סמינרים, כי חברי כנסת מפעילים לחץ כדי למנוע סגירתם.

עד כאן הפרק האחרון, אך לא הפרק הסופי בפרשת הסמינרים. הפרשה מלמדת דבר ידוע זה כבר, כי הזרמים בחינוך לא בוטלו והם מקיימים חיים תוססים ורעננים וכי לעתים קרובות גוברים לחצים פוליטיים על שיקולים כלכליים ופדגוגיים.

עיר מעורבת, אבטלה גוברת

מאת יצחק מרידור

מספרם העולה של המובטלים בעכו יוצר מתח בין יהודים לערבים. הקאדי מוחמד חובייש מאמין שחיים משותפים יעזרו לעבור משברים משותפים. הרב של עכו חושב שהפתרון הוא בהפרדה

מספר דורשי העבודה שנרשמו בשירות התעסוקה בעכו בינואר 1986 הגיע ל־1189, ב־18% יותר מאשר בחודש דצמבר 1985. באותו חודש היו בעיר זו 565 מובטלים, לעומת 209 בינואר אשתקד. יהושע כין, מזכיר מועצת פועלי עכו, שהעלה את הנתונים האלה בעת הדיון שנערך בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת, ציין, שהם מדאיגים מאד. ולא רק מפני שמספר המובטלים בעיר גדל ביותר מ־100 אחוז בתוך שנה אחת, אלא גם מפני שהדבר משפיע השפעה שלילית ביותר על מרקם היחסים המיוחד הקיים בעיר המעורבת, ש־70% מ־42.000 תושביה הם יהודים והיתר ערבים.

לדברי שלום מילוא, מזכיר האיגוד מקצועי במועצת פועלי עכו, מציין שרק עשרות מערביי עכו רשומים בשירות התעסוקה כדורשי עבודה ומובטלים, וזאת משום ש„הם אינם בוחלים בשום עבודה. יש סוגי עבודות שפועלים יהודים אינם מוכנים לעבוד בהם בשום פנים ואופן. במפעל 'תגל', למשל, יש 'כמה עבודות פנויות,' שיהודים אינם רוצים לשמוע עליהן. חיילים משוחררים, צעירים שסיימו בית־ספר בעיר ושירתו שלוש שנים בצה"ל, אינם מסכימים לקבל עבודות הנחשבות כ'לא מכובדות', בלי 'עתיד' כל שכן שהשכר שבצידן נמוך מאד".

אף־על־פי־כן, בין אותם צעירים שמעדיפים דמי אבטלה על־פני עבודות „פתוחות", יש כאלה שאינם מהססים להכריז: „הערבים האלה, שלא שירתו בצה"ל, גוזלים מאיתנו את הפרנסה". במפעלי התעשיה בעכו עובדים כיום 600 פועלים ערבים ולא כולם תושבי העיר עכו עצמה. רבים מהם מגיעים אל המפעלים מכפרים ערביים בגליל המערבי, מרחק שלושת־רבעי שעה נסיעה ואף יותר. „ברור שגם הם צריכים לעבוד ולהתפרנס", אומרים דורשי עבודה בעכו, „אבל צעירים יהודים ששירתו בצה"ל קודמים לערבים שלא שירתו".

עובדה, התבטאויות כאלה שומעים יותר ויותר והן נעשות בוטות יותר, ככל שהאבטלה מחמירה.

* * *

הקאדי מוחמד חובייש, נעים־הליכות, האמין בכל לבו שיהודים וערבים יכולים לחיות בשלום בעיר אחת, בשכונה אחת, בבית דירות אחד. אומר: „אני עצמי גר ברחוב בן־עמי 55, בבית משותף. בכניסה שלנו גרות 12 משפחות, ביניהן יהודיות, נוצריות, מוסלמיות ואפילו משפחה בהאית אחת. כולנו חיים בשלום ביחד, בלי כל בעיות. כל אחד בביתו שלו חופשי לנהוג כרצונו. איש אינו נכנס לענייני האחרים אנו משתדלים לשמור על יחסים טובים וידידותיים בין השכנים".

הקאדי החייכן, לבוש לבן בדרך כלל, מצדד בעמדתו של שר החינוך והתרבות, יצחק נבון, שאמר פעמים רבות: „נגזר עלינו לחיות ביחד, ולכן חייבים יהודים וערבים בישראל לעשות כל שביכולתם כדי שאכן יוכלו לחיות בשלום, זה לצידו של זה".

„תאמין לי", אומר לי הקאדי, „העתונות ניפחה מאד, מעבר לכל פרופורציה, תקריות פעוטות שהיו בזמן האחרון בעיר שלנו והפכה גרגיר לפיל; אסור לדבר על הסלמה או על הקצנה ביחסים בין יהודים וערבים בעכו. אני לא מכיר שום גוף או קבוצה ידועה של אנשים, הפועלים בתוך הציבור הערבי בכיוון זה. יש פה ושם כמובן יחידים, יוצאי־דופן, כמו אותה קבוצה קטנה של תלמידים שפגעה בדגל של תנועת הצופים והעתונות כתבה בכותרות גדולות: 'תלמידים ערבים בעכו חיללו את דגל המדינה'. צריך להימנע מהגזמות", גורס הקאדי. „בו בזמן לפעול, ללא לאות, כדי למצוא את המשותף ולסלול דרך להמשך החיים יחדיו, מתוך שכנות טובה, בעיר אחת".

* * *

גם הרב יוסף ישר, רבה של עכו, סבור, ש„יהודים וערבים יכולים לחיות בשלום". „יש לי הרבה ידידים ערבים", מכריז הרב בחיוך של גאווה. „אפשר לחיות בשלום", הוא קובע, „אך לא באהבה". הוא מסביר: „אסור לטאטא אל מתחת לשטיח את הבעיות, את היריבות הקיימת בין יהודים וערבים, גם בעכו. האמת היא שיהודים לא מסמפטים ערבים וגם להיפך. ערבים לא מסמפטים יהודים. אבל אני חושב שאת הבעיות הקיימות בינינו צריך לשים בגלוי על השולחן, לברר אותן, ולחפש להם פתרון".

הרב של עכו, המודע שהתקשורת „לא פירשה, בזמנו, נכון את התבטאויותיו בקשר למגורים משותפים של יהודים וערבים בשכונת וולפסון (שם מחצית התושבים יהודים ומחציתם ערבים) מגלה שהוא מתנגד בחריפות לפגישות בין תלמידים יהודים ותלמידים ערבים. „אין זה מקדם את ההבנה בין שני העמים", טוען הרב. „אדרבא התוצאה היא הפוכה. יש שנאה תהומית של תלמידים יהודים כלפי הערבים. אני שוחחתי עם עשרות תלמידים שחזרו מביקורים ומפגישות כאלה ושמעתי אצלם רק גיחוך ולגלוג. כל הפגישות האלה הן מריחה אחת גדולה. אסור לטשטש את השוני באורחות החיים של שני העמים", גורס הרב. „עלינו להסתפק בכך שנחיה איתם בשלום, לא באהבה. רק בשכנות טובה ולא קרובה מדי. זה לצידו של זה. עלינו, היהודים, לכבד את אורח־חייהם ועליהם, הערבים, לכבד את אורחות־חיינו". הרב משוכנע שיש סכנה במגורים משותפים של ערבים ויהודים בשכונה אחת וככל שנהיה פחות מעורבים זה בתוך זה, כן ייטב".

הרב יוסף ישר, עסוק עתה מאד בקידום פרוייקט גדול של שכונה דתית בעכו („יגורו בה כ־200 משפחות של צעירים, עם כיפות סרוגות, והם ישפיעו, ללא ספק, על איכות החיים בעירנו"). הוא מאמין שהפתרון האידיאלי לבעיות הוא בבנייתן של שכונות נפרדות, ליהודים לחוד ולערבים לחוד. „אי־אפשר לחוקק חוקים שיאסרו על ערבים לקנות דירות או לגור בהן בשכונות קרובה ליהודים. אין זה מציאותי. אך אם יוקמו לערבים שכונות נפרדות, יפות ונוחות, הם יעדיפו אותן. הרי רק טבעי הוא שאדם ירצה לגור בסביבת אנשים הדומים כמוהו, בני אותה רמה ואותו סגנון".

בנושאים שונים, יכולות הדעות להיות חלוקות אך מה שברור מעל לכל ספק הוא שעכו מעורבת, המנסה בכל כוחה לשמור על השגיה ועל המרקם החברתי העדין שלה, זקוקה לתשומת־לב מיוחדת מצד האחראים לנושא הבסיסי: תעסוקה לכל דורש, יהודי או ערבי.

הקאדי מוחמד חובייש. שכונה אחת, בית דירות אחד

לוחמי חטיבת "גבעתי" סיימו בסוף השבוע תרגיל שבכלל אימוני נחיתה מהים (צילום: דובר צה"ל)

"מקורות" הכריזה משטר חירום בשאיבה נוכח הבצורת הקשה

מאת שמעון וייס

חברת "מקורות" הכריזה בסוף השבוע על משטר חירום בשאיבת מים מהכינרת, לאחר שהתברר כי מפלס הכינרת הגיע לרמתו הנמוכה ביותר לעונה זו מאז קום המדינה.

במסגרת משטר החירום ישאבו מים מהכינרת רק להספקה ישירה לצריכה היומיומית של החקלאים והצרכנים האחרים.

מפלס הכינרת עומד עתה על מינוס 211.24 מטר, וחסרים לו 2.20 מטר כדי להגיע למפלס האופטימלי. מומחי "מקורות" אומרים, כי אם לא יחול שינוי פתאומי וקיצוני במזג־האוויר יגיע המפלס בקרוב לקו האדום שלו, שהוא מינוס 212 מטר ולקראת הקיץ יירד עוד יותר.

גם מאגרי הגולן והגליל ריקים כמעט לגמרי, והדובר "מקורות" אמר, כי מדובר במצב חמור ביותר, ובתקופת הקיץ צפויות בעיות קשות בהספקת המים לצרכנים.

50 יפוטרו מ"צקלון" בכרמיאל ובקרוב יבואו עוד פיטורים

מאת יצחק מרידור

על פיטוריהם המיידיים של 50 עובדים ועל תוכנית לפיטורים נרחבים נוספים בעוד כחודש בשל צמצומי הזמנות משרד הבטחון, הודיעה בסוף השבוע הנהלת מפעלי "צקלון" בכרמיאל.

מועצת פועלי כרמיאל החליטה שלא להתנגד בשלב זה לפיטורי ה־50, מאחר שאין מדובר בעובדים קבועים, אלא ב־17 עובדים תושבי חו"ל, ב־13 חניכים וב־20 עובדים המועסקים על־פי חוזים מיוחדים.

מזכיר מועצת פועלי כרמיאל עזרא פיק אמר אמש ל"דבר", כי בדעתו להפעיל כל לחץ אפשרי על משרד הבטחון לחדש את ההזמנות למפעל "צקלון", המעסיק כיום 640 עובדים, כדי למנוע את גל הפיטורים הבא, העשוי כאמור להיות נרחב בהרבה.

נעצר על נסיון לרצוח ילדה אחרי שעשה בה מעשה מגונה

מאת שמעון וייס, סופר "דבר" בצפון

צעיר בן 24 מקריית־שמונה נעצר ביום ו' בחשד בנסיון לרצוח ילדה בת 10 אחרי שעשה בה מעשה מגונה בבית.

ביום ה' חזרה הילדה בשעת ערב מאוחרת מחוג למחשבים במתנ"ס העירוני. ברחוב נעצרה לידה מכונית "סובארו", והנהג שאל אותה על כתובת מסויימת בעיר. הילדה נדבה לעלות למכונית ולהראות לו את הדרך.

אחרי שהחלו לנסוע, סתם הנהג את פיה של הילדה והוביל אותה אל מחוץ לעיר. שם הפשיט אותה ועשה בה מעשים מגונים בעוד היא זועקת ומתחננת שירפה ממנה. אחר־כך סתם את פיה בגרבונים שהסיר מרגליה, דקר אותה כמה פעמים בסכין [illegible]

הילדה המפצועה זחלה אל הכביש הראשי, ושם נתגלתה על־ידי עוברי אורח, והם שהעבירו אותה לסניף מגן־דוד־אדום ומשם הועברה לבית־החולים בצפת.

משטרת מרחב הגליל הקימה צוות חקירה מיוחד. פסיכולוג של המשטרה הצליח לדלות מהילדה פרטים על הצעיר שתקף אותה, ובמשך כל יום שישי ערכה המשטרה מצוד אחר החשוד, עד שעצרה צעיר מקומי, שהשתחרר לא מזמן [illegible] הובא החשוד, חבן אברי, בן 24, לפני שופט, ומעצרו הוארך ב־15 יום.

התוקף הזעיק את חבריו בקשר להשתתף באונס צעירה באילת

מאת שמואל תגר, סופר "דבר" באילת

צעירה מהרצליה נאנסה בערב שבת בידי שלושה גברים במוטל באילת. המשטרה עצרה שלושה חשודים, והם יובאו הבוקר לבית־משפט להארכת מעצרם.

הצעירה, בת 26, העובדת כחדרנית במוטל באילת חפפה את ראשה ביום שישי בערב במקלחת הציבורית. לפתע נכנס למקום גבר ואמר לה, כי הוא מתכוון לשכב איתה. הוא פתח מכשיר קשר מסוג "ווקי־טוקי" וקרא לשני גברים נוספים. שלושתם התנפלו עליה והיכו אותה, ובעוד אחד שומר בפתח אנסו אותה השניים האחרים ואחר־כך התחלפו.

הצעירה הזעיקה את קצין הבטחון של המלון, וזה הזעיק את המשטרה. הצעירה נבדקה בבית־החולים "יוספטל", והרופאים אישרו כי היא נאנסה. חוקרי המשטרה סרקו את המוטל ובאחד החדרים מצאו מתחת למיטה מכשירי־קשר קטנים. במקום הוצב מארב, וכעבור זמן מה נעצרו שני גברים, והם זוהו על־ידי הצעירה כמשתתפים באונס. השוטרים המשיכו לקיים תצפית על החדר, ובשבת בבוקר נתפס החשוד השלישי, בן 24, תושב כפר שלם. התברר, כי צעיר זה הוא מעבידם של שני הצעירים האחרים, תושבי עזה.

השלושה הודו שקיימו יחסים עם הצעירה, אך טענו, שהדבר היה מרצונה.

אקדח חדש בשירות משטרת ישראל: הדגם צ'כי, הקוטר 9 מ"מ, משקל 750 קראם, והוא נוח לנשיאה ויעיל בשימוש (צילום: י.פ.א.)

חיילת שתמתין לטרמפ בלילה תיעצר – ולמחרת תועמד לדין

חיילת שתמתין לטרמפים בחשיכה תיעצר למשך הלילה ותועמד לדין. תיקון חדש בפקודות מטכ"ל, האוסר לחלוטין על חיילות לנסוע בשעות החשיכה, ייכנס לתוקפו ב־16 במארס.

השבועון "במחנה", המוסר על כך, מציין, כי חיילת שתיתפס תושם במעצר למשך כל הלילה בתחנת המשטרה הצבאית הקרובה ותועמד לדין בבוקר.

התיקון בפקודת מטכ"ל 330119 נועד לבטל לגמרי את ההקלות בחוק הקיים, כגון עצירת טרמפים בטרמפיאדה מוארת, אישור נסיעה בטרמפ צבאי או ברכב שאחד הנוכחים מוכר לחיילת. קצינת ח"ן ראשית אמרה ל"במחנה": נקט צעד זה כדי להבטיח הגנה מקסימאלית לשלומן של החיילות. לדבריה, החיילות עצמן קיבלו את הפקודה בהבנה.

נותקו מאות טלפונים בלשכות קצינים בכירים

מאות קווי טלפון הוסרו מלשכותיהם של קצינים בכירים בצה"ל במסגרת הקיצוץ בתקציב. קצין קשר ראשי מסר לעתון "במחנה", כי היקף הקיצוץ מגיע ל־15 אחוז מתשתית הטלפונים במערכת המינהלית בצה"ל. תא"ל ברידגן אמר, כי הפעולה תחסוך מאות אלפי דולארים.

במקביל הוכפלו צוותי האזנה לשיחות טלפון. חיילים הנתפסים בשיחה ארוכה מועמדים לדין, והטלפון מנותק לכמה ימים. בפעם השניה מנותק הטלפון ללא התראה ולתמיד. לדברי קשר"ר הפעולה, הזוכה לגיבוי הרמטכ"ל והמתבצעת זה חצי שנה, איננה פוגעת ביכולתו המבצעית של צה"ל.

פרס העבודה של ההסתדרות ל־13 יחידים ולחמישה צוותים

פרס העבודה של ההסתדרות ע"ש מרדכי נמיר יוענק השנה ל־13 יחידים ולחמישה צוותים. הפרס יוענק ב־23 בחודש במוזיאון תל־אביב במעמד מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר, שר העבודה והרווחה משה קצב וראש עיריית תל־אביב שלמה להט. על־כך הודיע ביום ו' יו"ר ועדת הפרס עוזי בלוך.

עוזי בלוך אמר, שבחירת הזוכים בפרס, החוגג השנה עשור לקיומו, היתה הפעם קשה במיוחד בשל הרמה הגבוהה וההישגים יוצאי הדופן של המועמדים בתחומי עבודתם. הישגים אלה מוצאים ביטויים בהעלאת פריון העבודה ובהתייעלות שהביאו לחסכונות בסכומי ענק. הישגים נוספים הם בתחום איכות החיים בעבודה. סכום הפרס הוא 400 ש"ח ליחיד ו־600 ש"ח לצוות.

להלן רשימת הזוכים בפרסים: יוסף שנק, אחראי על מערכת המחשב באגף "מחקר ופיתוח" בחברת החשמל; שלום בראשי, המנהל האדמיניסטרטיבי של בית־החולים "סורוקה" בבאר־שבע; שרה הרן, מנהלת מעון נעמ"ת בכרמיאל; שלום לחוח, מנהל המשק של מלון "דן אכדיה" בהרצליה; אברהם צדוק, תחזוקן ראשי בבית־ספר ברמת אפעל; רווה סיוואן, אחראית מעבדה במפעל "גרבי דלתא" בכרמיאל; מרדכי לוי, מנהל חשבונות ראשי בארגון מושבי הדרום; עבד אל־סתר מסראווה, אחראי משמרת במפעל "אלכוד אללויס" בכפר־סבא; שרה סימן טוב, סגן מנהל מחלקת מטבע־חוץ בבנק־הפועלים בתל־אביב; פרופ' גדעון מרין, מנהל מחלקת ניתוחי לב וחזה בבית־החולים "כרמל" בחיפה; גבריאל נחמני, קרמיקאי מומחה במפעל "נעמן" בעכו; איילין סלוף, אחראית על מטע נסיוני בקיבוץ קטורה; חיים רצבי, חשמלאי אחזקה עובד צה"ל; ועד העובדים וההנהלה המשותפת ומועצת הייצור ב"מפעלי פלדה מאוחדים" בעכו; צוות הנהלת פרוייקט "אתר פנורמה" של "סולל בונה" בחיפה; צוות חדר המיון בבית־החולים ע"ש רוקח (הדסה) בתל־אביב; צוות אחזקה סכבית ב"מעבדות בינלאומיות לדיאגנוסטיקה" בירושלים; צוות ההפעלה של מפעל האשלג ע"ש מקלף בסדום.

98,500 עולים הגיעו בחמש השנים האחרונות

בשנים 1980־1985 עלו לארץ 98,500 עולים, ומספרם היה יכול להיות גדול בהרבה, אילו זכו העולים לקליטה הנכונה – אמר יו"ר מחלקת הקליטה של ההסתדרות יצחק ברקאי בכינוס מועצת הקליטה, שערך בסוף השבוע בתל־אביב. בכינוס השתתפו אנשי ציבור וראשי כל התאחדויות העולים.

ברקאי יצא נגד אדישות הציבור הרחב כלפי קליטת העולים. הוא הודיע, שההסתדרות, באמצעות מועצות הפועלים, נעמ"ת ורשת "עמל", תגביר מעורבותה בקליטה החברתית של עולים ותפעל למען היקלטותם במקומות עבודה בשיתוף עם משרד הקליטה. הוועדה המרכזת תקיים היום דיון מיוחד בנושא הקליטה בהשתתפות שר הקליטה יעקב צור, וההסתדרות כולה תתגייס לחדש המחאה בעניין היחס ליהדות ברה"מ.

יו"ר אגף הארגון ומועצת הפועלים גדעון בן ישראל יצא נגד התופעה, שלאחרונה לוקח הציבור הדתי על עצמו את המונופול על קליטת העלייה, בשעה שהציבור כולו חייב להיות שותף לכך.

מנכ"ל משרד הקליטה מאיר שמיר הודיע, שהחל מ־1 באפריל יופעל הסדר חדש בעניין השיכון לעולים והבטחת הכנסה למשפחת העולה. לפי ההסדר החדש תקבל משפחה בת ארבע נפשות משכנתה בערך של 40,000 דולאר, שתוחזר במשך 30 שנה בשיעורים של 150 דולאר בחודש.

ח"כ יצחק ארצי, חבר ועדת הקליטה של הכנסת, סיפר, כי הכין הצעת חוק המגדירה את זכויות העולה ואת חובותיו.

בדיון השתתפו גם מזכיר מועצת פועלי עדר בצלאל סביב, לסלי רייך מהתאחדות עולי בריטניה, יו"ר המועצה הציבורית למען עולי אתיופיה תמר אשל, ושמעון שינקר, שעלה באחרונה מברה"מ.

הנהלת הטלוויזיה מתארגנת לקראת השיבושים הצפויים השבוע בשידורים

מאת יעל ארטמן, סופרת "דבר" בירושלים

הנהלת הטלוויזיה התארגנה ביום ו' לקראת השיבושים הצפויים השבוע נוכח החלטת ועד עובדי ההנדסה בטלוויזיה לעבוד החל מהיום על־פי חוקי העבודה והמנוחה ולקצץ במספר השעות הנוספות.

לפיכך יחולו בכל הנראה שיבושים במהלך השידורים הסדיר, וההפקות המיועדות לשבוע זה ייפגעו. הקלטת התוכנית "אלגרו" תתבצע אמנם כמתוכנן ביום ב', אבל במקום שתי תוכניות תוקלט רק תוכנית אחת. הקלטתו של משדר ה"קדם־אירוויזיון" תיתקל אף היא בקשיים חמורים.

הבוקר יתכנס צוות ההפקה של התוכנית לדון בהשלכות של צעדי הסכנאים על המשדר. מנהל הטלוויזיה יאיר אלוני אמר אמש ל"דבר" כי יתעקש לקיים את המשדר גם במתכונת מצומצמת. "יתכן שניאלץ לוותר על נקודות השיפוט ברחבי הארץ וייתכן שרמת השידור מן האולם תיפגע. בכל מקום נעשה הכל כדי שהמשדר יתקיים במתכונת זו או אחרת."

גם השידורים המיועדים לשעות הערב המאוחרות ייפגעו בכל הנראה, משום שהנהלת הטלוויזיה החליטה לא לשדר אחרי רבע לחצות, כדי לא לכונן את 12 השעות הנוספות השבועיות.

מנכ"ל רשות השידור אורי פורת אמר אתמול ל"דבר", כי אין הוא מוכן להיבהל מאיומים. "אעשה כל שביכולתי למען משלמי האגרה, שרק כלפיהם יש לי חובה, ולא כלפי תביעות חסרות שחר של סקטור זה או אחר", אמר. פורת ימנה היום את צוות אנשי המקצוע, שיכין את התוכנית לסגירת הטלוויזיה ופתיחתה מחדש.

יו"ר ועד עובדי ההנדסה בטלוויזיה חזי קוקה אמר אמש, כי הסיבה להחלטת הסכנאים לעבוד על־פי חוקי העבודה והמנוחה נעוצה במבוי הסתום שאליו הגיע המו"מ בנושא השכר. פורת טען לעומתו, כי הצעדים שהסכנאים נוקטים באים כדי להעניש את ההנהלה על זיכויו של עורך "מבט" מיכאל קרפין בבית־הדין המשמעתי של רשות השידור.

קוקה אמר, כי שכרם של הסכנאים ייפגע כתוצאה מהקיצוץ בשעות הנוספות וכי הם שוקלים לפנות למוסד לביטוח לאומי לקבלת השלמת הכנסה בסוף החודש.

צוות מקצועי יבחן וימליץ באיזה בית־חולים יבוצעו השתלות הכבד

מאת דנקה הריניש, סופרת "דבר"

צוות מקצועי אובייקטיבי, שימונה על־ידי מנכ"ל משרד הבריאות, פרופ' דן מיכאלי, יבחן וימליץ באיזה בית־חולים בארץ יבוצעו השתלות כבד.

שר הבריאות מרדכי גור, שנתן הוראה זו, מבקש, שהצוות יגיש לו את המלצותיו תוך חודש ימים. לסופרת "דבר" נודע, כי בצוות המומחים לא יהיה איש מהמועמדים לעסוק בהשתלות כבד.

הצוות יבדוק בכל בית־חולים את התשתית של הרפואה הפנימית הקשורה לרפואת הכבד, את התשתית של הכירורגיה הכללית ואת הידע המצטבר בנושא השתלות וטיפולים דומים.

מנכ"ל משרד הבריאות מקיים זה כמה שבועות שיחות עם הרבנים הראשיים כדי למצוא פתרונות לקשיים שמציבה ההלכה בפני השתלות כבד.

לסופרת "דבר" נודע, כי בתחילת מאי עומדים להגיע לארץ, על־פי הזמנת שר הבריאות, שני מומחים עולמיים להשתלות כבד, פרופ' קהאן מקיימברידג' שבאנגליה ופרופ' תומאס סטראצל מפיטסבורג שבארה"ב.

מזג אוויר אביבי בחוף הרחצה בתל־אביב. (צילום: יעקב שאלתיאל)

דוחים קשירת גובה הפיצויים ב"וולקן יציקה" בעוד פיטורים

מאת יוסף מיכלסקי, סופר "דבר"

במפעל "וולקן יציקה" נערכה בסוף השבוע עצרת הזדהות עם פועלי המפעל בהשתתפות נציגי ועדי העובדים במפעלים באיזור חיפה ואנשי ציבור.

מזכיר מועצת הפועלים משה ורדמן אמר בכינוס, שהמועצה לא תסכים לקשור את בעית גובה הפיצויים למפוטרים במפעל בפיטוריהם של פועלים נוספים. כזכור, התנתה הנהלת הקונצרן "אורדן" מתן פיצויים מוגדלים למפוטרים בויתורים של שאר הפועלים בתחום ההטבות הסוציאליות ואיימה לפטר 40 פועלים נוספים אם תידחה עמדתה.

יו"ר ועד הפועלים ב"יהום כרמל" אלימלך מסעוד אמר, שהנהלת הקונצרן "אורדן", שבבעלותו גם "וולקן יציקה", מפעילה לחץ על פועלי הקונצרן, ובין השאר היא הוציאה לחופשה של שבועיים את הפועלים במפעל בנתניה והפסיקה עבודת שעות נוספות ב"יהום כרמל" למרות שאין הצדקה לכך.

דובר "אורדן" מסר אמש, שההנהלה הציעה לחברי הוועד של "וולקן יציקה" לשלם למפוטרים פיצויים בשיעור 200־250 אחוז בצעד לחידוש העבודה ולדיונים על עתידו של המפעל.

הנהלות "אורדן" ו"וולקן יציקה" משלימות בימים אלה בדיקה לגבי תחזית ההזמנות מטעם מערכת הבטחון והזמנות היצוא. בהתאם לתוצאות הבדיקות ייקבע עתידו של מפעל "וולקן יציקה".

אנשי "כך" השליכו ביצים על שולמית אלוני כשבאה להרצות

מאת סופרת "דבר"

ארבעה פעילי "כך" בפתח־תקווה המתינו אתמול בבוקר על מדרגות אולם "מופת", שבו עמדה להרצות ח"כ שולמית אלוני.

כשהגיעה אלוני למקום החלו לנופף באגרופיהם ולגדפה וזרקו לעברה כמה ביצים. אף־על־פי־כן הורשו פעילי "כך" להיכנס להרצאה, ושם פתחו בקריאות ביניים ועוררו מהומה באולם. בשלב זה התערבה המשטרה והוציאה את המפריעים בכוח.

יו"ר סניף "כך" בפתח־תקווה אליהו פרוש, נעצר ונפתח נגדו תיק על זיהום האולם ועל הפרת הסדר הציבורי.

אלוני טוענת, שהמשטרה לא עשתה די כדי למנוע את ההתפרעות. בתגובה מסר מפקד משטרת פתח־תקווה, סנ"צ יעקב שובל, כי המשטרה עשתה ככל יכולתה למנוע את ההתפרעות, אך נמנעה מלהתערב בשלב קריאות הביניים.

היום ייחתם חוזה מכירת הרכבל בחיפה

מאת אריאלה ראובני, סופרת "דבר"

חוזה מכירת הרכבל בחיפה והמוקד העליון שלו בסטלה מאריס עומד להחתם היום בראשי תיבות בין חנן ביצן, מנהל החברה הכלכלית של עיריית חיפה, שבנתה את הפרוייקט, לבין נציג של מועצת המנהלים של החברה שתפעיל אותו.

לשם רכישת הרכבל והפעלתו הוקמה בחיפה חברה חדשה בשם "חברת רכבל חיפה", שבה שותפים איש עסקים לא־יהודי ממשפחה ענפה ובעלת נכסים באיזור הכרמל ובעלי עסקים יהודים ובהם הקבלן נחמיה שכטמן.

סופרת "דבר" מציינת, כי עיסקת המכירה של הרכבל תוכל להתבצע רק לאחר שהממשלה תיתן אישור לחברה הכלכלית להעביר את הזכויות של מפעל מאושר שהוענק לרכבל המקנה למפעיליו זכויות מיוחדות, וכן להעביר את ההלוואה שניתנה לחברה בעת בנייתו של הרכבל.

354 פסקי דין בינואר – נגד מעלימי הכנסות

מאת נתן רועי, סופר "דבר"

בחודש ינואר 1986 ניתנו בבתי־המשפט ברחבי הארץ 354 פסקי־דין ובהם הוטלו 47 חודשי מאסר בפועל, 712 חודשי מאסר על־תנאי וקנסות בסך 215,877 ש"ח על מעלימי הכנסות ומשתמטי מס.

בין המורשעים זמר הקסטות נתן תמני, שהוטלו עליו שלושה חודשי מאסר בפועל, 18 חודשי מאסר על־תנאי ו־20,000 ש"ח קנס בגין העלמת הכנסות.

בין המורשעים היו גם כמה בעלי עסקים מן המגזר הערבי: קבלני בניין, מסגרים ומנהלי חברות.

זקנה נשדדה בביתה בתל־אביב

(עו.) – רחל מלר, בת 76, הוכתה ונשדדה בליל־שבת בתל־אביב.

האשה פתחה ביום שישי בלילה את דלת דירתה לאחר ששמעה נקישה על הדלת. הצעיר שדפק על הדלת התנפל עליה והחל לחנוק אותה. הוא תלש שרשרת זהב מצוארה ונמלט מהמקום.

האשה לקתה בהלם והועברה לבית־החולים.

המשטרה פתחה בחקירה, אך איש לא נעצר.

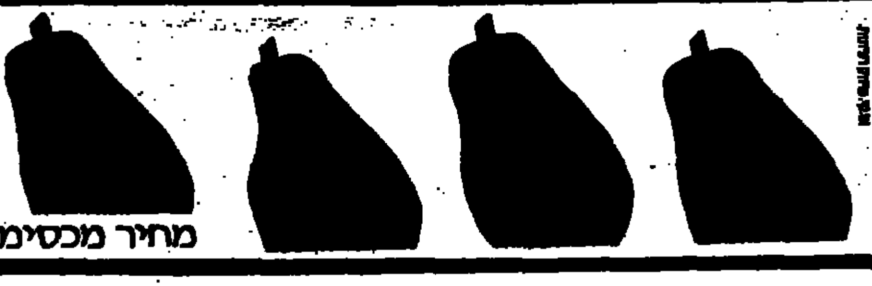

קילו אבוקדו עד 1.43 ש"ח לק"ג

מחיר מכסימלי לצרכן. המבצע נערך בחנויות קו־אופ, שופרסל, היפרשוק - תנובה, היפרקואופ, היפרכל ובכל החנויות שיצטרפו למבצע.

יובל ה־25 למועצת הפירות

קיבוץ נען, התק"ם, "יד טבנקין" – אפעל, ארגון חברי ההגנה, אגודת "דור הפלמ"ח" ומרכז מפלגת העבודה

ביום ג', ל' אדר א' תשמ"ו, 11.3.86 יתקיים יום ה־30 לזכרו של

ישראל גלילי

בשעה 16.30 עליה לבית הקברות בקיבוץ נען

ישא דברים ליד הקבר: חבר קיבוץ נען

בשעה 18.00 טקס זכרון באולם התרבות של קיבוץ נען בנוכחות ראש הממשלה שמעון פרס ויו"ר הכנסת שלמה הלל

ישא דברים יצחק רבין, שר הבטחון

כן ידברו: משה כרמל, ארגון חברי ההגנה

אהרון ידלין, מזכיר התק"ם

ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י

מועצת פועלי רמת־גן

הננו משתתפים באבלו הכבד של הח' שאול סוידי, מזכיר מועצתנו

על פטירת **אביו**

תנחומינו למשפחה

הלויה תתקיים היום, יום ראשון 9.3.86. היא תצא בשעה 13.30 מבית המנוח ברח' אורלוזרוב 27 ר"ג לבית העלמין בקרית שאול.

מועצת פועלי רמת־גן והעובדים

אנו הומים ואבלים יחד עם המשפחה וקבוץ מעגן־מיכאל

על פטירתו טרם עת של חברנו היקר

אפרים צור ז"ל

ממייסדי ומורי הסמינרים

אפעל וידי־טבנקין

למרמן שרה וסעדיה ובני משפחתם

אתכם באבלכם הכבד וצערכם הנורא על מות בנכם

סגן עמיר ז"ל

מפעלי שיקום בע"מ

קרן בטוח פועלים חקלאים

אגוד הפועלים החקלאים

לחברנו חגי

לכל המשפחה

ולבית מעגן מיכאל

השתתפותנו במות

אפרים ז"ל

חברי קבוץ דורות

בצער רב ובצער קודר אנו מודיעים על פטירת

שמואל יצחקי ז"ל

ההלויה התקיימה ביום שישי כ"ו באדר א' תשמ"ו 7.3.86 ביבנאל.

אשתו, אחיו, בניו

נכדיו

וכל המשפחה

למשפחת חנין

השתתפותנו באבלכם על מות האב

חנין אברהם ז"ל

עובדי סניף "דבר" חיפה

דבר היום
האחריות מחייבת

בתנועת הישוב בימי טרום־מדינה וברוב שנותיה של ישראל הריבונית נגזר על „חירות" להיות באופוזיציה. אך מזה תשע שנים כמעט היא מפלגת שלטון – במסגרת הליכוד שהיא הכוח המוביל בו – תחילה בקואליציה עם מפלגות קטנות וכגורם מרכזי בה, ועכשיו בממשלת האחדות הלאומית שאת יחסי הכוחות בה אפשר להגדיר כאיזון או כתיקו. בין כה וכה, האחריות השלטונית שינתה כלשהו את גישתה של תנועת החירות בעיקר בבעיות מדיניות.

אין בקביעה זו כדי לטעון, חלילה, כי התחולל מהפך אידיאולוגי בחירות. אך ברור כי רצונו העז של מנחם בגין, שהיה אז מנהיג בלתי מעורער של חירות, להגיע למצב של שלום עם הגדולה שבשכנותינו, הוליד בהסכמי קמפ־דייוויד כמה וכמה ויתורים עקרוניים – כמו ההכרה בזכויות הלגיטימיות של העם הפלשתינאי וכמו הנכונות לתת לכל הצדדים זכות וטו על עתיד יו"ש, כאשר גורל הקבע של הגדה אמור היה להתגבש בתום תקופת האוטונומיה החזויה בהסכמי קמפ דייוויד. בוודאי שדברים אלה לא נאמרים כאן לגנאי, כי אם להיפך, בשבח ההכרה בעובדות חיים מדיניות שבאה לביטוי באותם ההסכמים, ושהיתה רק הדגמה להשפעה בלתי נמנעת של אחריות שלטונית.

ההספה המרושכת לעמדות קיצוניות שאינן יכולות לעמוד במבחן האחריות השלטונית, הולידה את מפלגת „התחיה", שלימים נגסה נתח מן האלקטוראט של חירות (אך לא רק ממנה). קיצוניות תמיד מולידה קיצוניות רבה יותר, כפי שלמדה גם „התחיה" מהצלחתה של „כך". קשה לדעת האם לקח זה נקלט בזירה הפוליטית, אך הוא לקח ברור.

ועידתה של תנועת החירות, הנפתחת הערב, תהיה הט"ו במניין ועידותיה, אך הראשונה בלי מנחם בגין בדמות המנהיג המוכר בהווה ולעתיד. עובדה זו נותנת את אותותיה ב„חירות" מאז פרישתו של בגין מראשות הממשלה במידה הולכת וגוברת, והם הגיעו לשיאים לקראת הוועידה, בהתגוששות מחנות התומכים כל אחד ביורש פוטנציאלי אחר. מלחמת ירושה איננה תופעה מיוחדת לחירות. כמוה התחוללו גם במפלגות אחרות, בארץ ובחו"ל, כל אימת שירד מן הבמה מנהיג בלתי־מעורער מבלי שתהיה לאותה מפלגה אישיות אחרת שכתר הירושה נאה לה לדעת רוב מכריע בה. עם זאת קשה שלא לציין, אפילו ברגע חגיגי, כי סגנון המאבק ב„חירות" חורג מן הידוע והמוכר במפלגות אחרות.

בגלל חשיבותן של המפלגות במדינה דמוקרטית, ובגלל המקום החשוב שתופס הליכוד בזירה הפוליטית של ישראל – הרי הנהגתה של הליבראלים למקום הזה היא ועוצמה – צריך לקוות כי המאבקים הפנימיים ב„חירות" יוכרעו בדרך דמוקרטית נאותה וכי ימי הוועידה יתרמו לכך.

מן הקל אל הכבד

מאת אהרון גבע

הכירורגים דורשים „השתלות כבד מייד", הרופאים הפנימיים אומרים: „כן, אבל לא עכשיו": משרד הבריאות עדיין בודק, ואורה נמיר מזהירה: אם הרפואה הישראלית לא תצעד צעד אחד עם המדינות המתקדמות, תהיה לנו רפואה מדרגה שניה.

הוויכוח התנהל בוועדת העבודה של הכנסת, שם נפגשו ד"ר אליקים, דיקן בית־הספר לרפואה בירושלים, וד"ר קם, הישראלי שעסק בהשתלות כבד בפיטסבורג. מנכ"ל משרד הבריאות, ד"ר מיכאלי, נכח בזירה כשופט כמעט נייטראלי. השאלה הראשונה שהתעוררה היתה: האם יש סיכוי להשתלות כבד בארץ קטנה כישראל?

בשנת 1985 נזקקו 11 ישראלים להשתלות כבד. ובאין מינימום של 30־40 השתלות בשנה, אי־אפשר לשמור על רמה נאותה. עם זאת, מספר המבקשים השתלה גדל מדי שנה, ולפי קנה־המידה האמריקאי (מספר ההשתלות למיליון תושבים) הסיכויים להגיע ל־30־40 השתלות בשנה הם מקסימום. אולם, מזהיר ד"ר אליקים, אין להשוות את ישראל לארה"ב. רבים מחולי הכבד האמריקאים הם אלכוהוליסטים, ואצלנו בעיה זו כמעט איננה קיימת. בישראל חולים רבים במחלות כבד כתוצאה מוירוס – במקרה כזה השתלת כבד איננה עוזרת, כי הווירוס תוקף גם את הכבד החדש.

ומאיין נשיג את הכבד? הילד מאיר זורע הוטס בשעתו לפיטסבורג, בדרך נאלץ לחנות בלונדון. גם בלונדון יש מרכז להשתלת כבד, ובכל זאת לא ניתחו שם את הילד, כנראה משום שלא מצאו כבד מתאים. אם בבריטניה הגדולה לא מצאו כבד לילד, הייתכן כבד מתאים בישראל הקטנה, שבה יש גם בעיות הלכה?

אבל נאמר שמצאת כבר, ואתה שותל אותו: מה סיכויי החולה לחיות? השתלת כבד מסובכת לאין ערוך מהשתלת לב, אמר באותו דיון ד"ר אשהר מ„אסף הרופא". בהשתלות לב ממלא לב מלאכותי את מקום הלב שהוצא; כבד מלאכותי – אין. החולה נדרש לחיות ומקדמה ללא כבד.

רבים מהחולים מתים, גם אם השתלת הכבד הצליחה, ורבים זקוקים תוך זמן לא רב להשתלה חוזרת. ואסור לשכוח את המחיר: לפי חישובים שנעשו ב„בילינסון", יעלה ניתוח 45,000־50,000 דולר.

ולמה אנחנו מתעקשים לקנות קאדילק, בשעה שקשה לנו להחזיק מכונית צנועה יותר, שאל ד"ר אליקים. השתלת כבד הוא ניתוח יקר ומסובך, המצריך כמויות אדירות של דם וצוות גדול מאוד של רופאים ואחיות. וכל זה, בשעה שבבתי־החולים חסרות תרופות ומאות חולים ממתינים לניתוח פרוסטאטה. בינתיים מסתובבים אותם חולים עם קטתר, מסתבכים במחלות זיהומיות ואף עלולים לשלם בחייהם.

(המשך בעמ' 8)

התיאבון בא עם האכילה

מאת עליזה ולך

ב־23 בדצמבר 1984 נמסרה הודעה בישיבת הממשלה כי הצנזורה יוצאת מתחום אחריותו של שר הפנים פרץ. היא לא יצאה. משרד החינוך ומשרד ראש־הממשלה לא רצו בה. פרץ ראה כי טוב

השר פרץ. תרופת הצנזורה

בשן ועין, או יותר נכון בלי שן ועין, יצאה „הו כלבותא" חבולה וקשורה מתחת ידיה של המועצה לביקורת סרטים ומחזות, הידועה בכינויה צנזורה, ושוב יש פרץ ויש צווחה. שר הפנים, השר הממונה על הצנזורה, הציע הרכב חדש למועצה לרגל חילופי קדנציות, ויש בו, על־פי הדיווח, הפרת איזון לרעתם של בעלי ההשקפות הליברליות שבהרכבה. לגופו של האפיון נציין רק שיש סתירה פנימית בצירוף „צנזורה ליברלית", אך נניח לזה לפי שעה.

העניין הוא בזיכרון הקצר של הציבור ובתיאבון הגדול של השר. נזכיר, כי הודעתו הראשונה, או הכמעט־ראשונה, של הרב יצחק פרץ עם מינויו לשר הפנים היתה, שיוציא מתחום אחריות משרדו את המועצה לביקורת סרטים ומחזות, כדי שהוא ואנשיו יישארו טהורים, לבל תכתים אותם חלילה תועבה זוהמה. חברי המועצה, יש לדעת, רואים את הסרטים וקוראים את המחזות שהם פוסלים, ואפילו נהנים מהצפייה ב„תועבה".

הודעתו זו של השר החדש לא נאמרה בחוג מקורביו ודק הודלפה לאמצעי התקשורת. נמסרה על־כך הודעה בישיבת הממשלה ב־23 בדצמבר 1984, וביד הועברה הבעל־ביתיות עליה למשרד החינוך. הצנזורה לא נותרה במשרד החינוך אלא בהגיית־בינים. למחרת העבירה שר החינוך יצחק נבון למשרד ראש הממשלה. כטענתו, בעלת היגיון יש להודות, היתה, שלא ייתכן שלשר המתקצב את הפעילות החינוכית והתרבותית יהיה שמור שוט הפסילה.

וכך נחתה המועצה לביקורת סרטים ומחזות נחיתת אונס, מסתבר בדיעבד, במשרד ראש הממשלה. משום מה לא התייחסו אליה שם כאל שלל רב ודחו את הטיפול בה לתנועת סדרי־העדיפויות. הזנחה זו היתה בעוכריה. בינתיים התמקם שר הפנים הסרי במשרדו וראה, שהיתה זו קלות־דעת מצדו לוותר על נכסים. נכסים פוליטיים, כידוע, הם גם מינויים פוליטיים, מיקרמה לביצור מעמדו של הפוליטיקאי ברוחו־פרצים.

כל עניין הצנזורה יכול היה להיות מחוסל מזמן, טוכאלית, אילו לא נקטעה יוזמתו של ח"כ וירשובסקי במשחקי יוקרה מדומים. עם כינונה של הקואליציה הרחבה הצליח לגייס להצעתו הפרטית לבטל את הצנזורה גיבוי מאסיבי בקרב חברי־כנסת מכל מפלגות הקואליציה, ואז בלם את תנופתו דווקא עמיתו למפלגה, השר אמנון רובינשטיין, שהבטיח, כי ארוטרסו הוא עומד להניח על דוכן הכנסת הצעת־חוק מטעם הממשלה, ברוח הצעתו של ח"כ וירשובסקי.

הצעת־חוק ממשלתית או פרטית לא הגיעה לסדר־היום של הכנסת עד כה מכל מיני סיבות, ובינתיים הושחזו מספריה של הצנזורה. זה המקום להזכיר לשר פרץ עוד סיסמה שטבע בטקס כניסתו לתפקידו. „לא בכקל חובלים מגרשים את החושך אלא במעט אור", אמר ופניו נהרו. נראה שמקור האור של הרב השר פרץ כל כך מוגבל שהוא מניף עלינו בכל זאת את מקל החובלים.

מאחורי הסורגים

מאת נתן רועי

רפי סויסה הנהיג יותר ליבראליזציה בחיי היום־יום בכלא הישראלי. במקביל התעוררו בעיות בטחון, בריחת אסירים. סויסה ייאלץ למצוא איזון

[illegible] סויסה. שער לאזרחות

קודם כל חדשות טובות: נציב שירות בתי־הסוהר, רפי סויסה, עשה רבות לשינוי תדמיתו של בית־הסוהר בישראל. מבחינת התנאים הפיזיים, לא השתנה הרבה מאז נכנס לתפקידו, אבל הרבה מאוד השתנה מהבחינה האנושית. האסיר הישראלי מקבל עתה יחס טוב יותר – יש התייחסות לדרישותיו וזמן רב מוקדש לשמיעת תלונותיו. בחודשים האחרונים, אומרים, מפקד בית־הכלא הפך לשמר־סף. ומפקד שמתרשל בתפקידו, כמו במקרה של יוסף פולאק, שנמצא אחראי לבריחתו של צבי גור, הולך „לגלות" או שעליו להסיק מסקנות.

אולם למדיניותו של סויסה ישנם מתנגדים. אסירים רבים לא „שמים" על כוונותיו הטובות. השיטה, בדרך־כלל היא להיות „ילד טוב בכלא רמלה" במשך שנה, להשתתף במבצעי נקיון וצביעה, ואחר־כך להכין בקביעות תה לסוהרים. בסוף השנה, אם המודיע לא „צייץ" עליך, ושלא נתפסת עם חשיש או עם סכין, יש סיכוי שיורידו ממך את „העין השלישית" ותוכל לעשות חיים טובים.

אחד האנשים שעשה כך היה צבי גור. גור שיחק תפקיד של ילד טוב ומשתקם – אף־על־פי שלא עבר תהליך שיקום המקובל בכלא, חיסל קופסאות צבע על קירות המוסד. מפקד הכלא, בעל לב של זהב, ניסה להיות הגון ונתן לו „צ'אנס". גור ניצל לרעה את היחס.

שאלת השיקום בכלא היא שאלה קשה. בלשון בוטה ניתן לבטל את המאבק המושקע בה. הרי אין הרבה אסירים שנעשו כירורגים בתל־השומר או פרופסורים להיסטוריה אחרי שהורשעו ברצח או באונס. רובם, כידוע, חוזרים לכלא פעם אחר פעם.

שיטת מיון האסירים בבתי־הכלא לא השתנתה, הרבה בתקופת סויסה. אסיר מתחיל לרצות את העונש שלו בתאים הקשים ביותר. אחר כך, אם הוא עומד בדרישות הכלא והתנהגותו היא ללא רבב, הוא עובר לתאים נוחים יותר. טוביה אושרי התחיל ב„ריקפה", הוא הסגור ביותר, והיום הוא יושב בתא אינטימי. יש לו אקווריום עם דגים וסדינים מבהיקים, ואם עדיין לא קיבל טלוויזיה, ודאי יקבל בקרוב. אם יהיה אושרי בסדר ויירשם „חניך מצטיין", יעבור אולי למחנה מעשיהו, „הקיבוצה" של שירות בתי־הסוהר.

200 הדונמים של מחנה מעשיהו הם שטח הפעילות ל־623 אסירים. כאן, בין החומות הלא־מבוצרות, נמצאים אסירים ידועים כמו סמי אלקיים ופול גרינולד, בעל „אודליה" שהורשע באונס אשה נשואה. האווירה כאן שונה מכלא רמלה, היא פתוחה יותר. החדרים מרווחים יותר. באגפים מסויימים יש אפילו מזגנים טרומיים. משקיפים על הגדר שמופקרת עליה שמירה מעטה. „לפעמים הם יוצאים ל'אפטר' וחוזרים", אמר פעם מפקד הכלא. „אבל בדרך־כלל לא הרבה מהם בורחים, כי לאחרי הבריחה הם יועברו לכלא רמלה או לכלא באר־שבע כ'עונש'. פרס לזה, הם יישפטו על בריחה ועלולים להתוסף להם כמה חודשי מאסר".

החופשות ל„בחורים הנחמדים" ניתנות, בדרך־כלל, בהתאם להתנהגותם. באגף המתחילים יוצאים האסירים לחופשה פעם בשלושה חודשים, ובאגף המתקדמים פעם בחודש וחצי: באגף השיקום יוצא האסיר פעם בחודש. ברור שכל זה נעשה בפיקוח קצין הבטחון והסוהרים.

אם כך, למה הם בורחים? במקרים רבים, מניחים האסירים „שיעבירו אותה" (עגת עבריינים, שפירושה: „שהם יסתדרו"). הבורחים ממחנה מעשיהו מסווגים בשלוש קטיגוריות: הקופצים מעל הגדר, אסירים שיצאו לעבודות חוץ ולא חזרו בערב, אסירים שיצאו לחופשה ולא חזרו. לפי הסטאטיסטיקה הרשמית־למחצה, בשנה וחצי האחרונות ברחו ממעשיהו 10־15 אסירים. רובם נתפסו אבל יש גם „בושות" שלא אוהבים להזכיר, כמו היעלמותו של רוני קלדרון בחו"ל, לאחר שנמלט בעת חופשה.

רפי סויסה, נציב שירות בתי־הסוהר, החליט על ליבראליות שפגעה במידת־מה בבטחון. כדי שהבטחון לא ייפגע, מוטל עליו להגביר את השמירה על האסירים. אסור שהסוהרים יאמרו לאחר כל בריחה „אנחנו עובדים כמו חמורים כדי להכניס את הפושעים לכלא, וסויסה עושה הכל כדי לפתוח להם שערים לאזרחות".

הפנתרים האפורים

מאת ישראל לנדרס

יש להם דיוקיזות של מצביעים בכוח וטענותיהם צודקות. בבוא יום הבחירות עלולות המפלגות לגלות שהפנתרים האפורים, הגמלאים, אינם נמרים של נייר

הנה, הנה הם באים, הפנתרים האפורים. אם נקרב את אוזנינו לאדמה נוכל כבר לשמוע את קול צעדיהם. לא בזינוקים מהירים ולא בריילוגים עוצרי־נשימה הם גומאים מרחקים. בצעדים איטיים, מהססים, עושים הם את דרכם. לעתים הם מסתייעים במקל. אבל הם קרבים ובאים וכאשר יגיעו – יזעזעו את הממסד הפוליטי. לא עוד יזלזלו בהם פקידים ויתייחסו אליהם כאל מטרד. ומנהיגים פוליטיים שוב לא יעזו להפר הבטחות שנתנו להם, כי הפנתרים האפורים – הלא הם זקני ישראל – יוכלו להכתיב את דרישותיהם למפלגות. ככוח מספרם עתידים הם להיות המפלגה השלישית בגודלה בכנסת. הם יהיו לשון המאזניים בין המערך והליכוד. הם יקבעו מי יהיה ראש הממשלה. הם לא יזדקקו לשתדלנים שיחזרו על פתחי הח"כים. נציגי הפנתרים האפורים ישבו בכנסת וידברו בשם עצמם, ואוי למפלגה שתאטום אוזניה.

האם זה חזיון־שווא או תחזית מבוססת, העשויה להתגשם בקרוב? האומנם תוכל רשימת גימלאים וקשישים לזכות ב־10־12 מושבים בבחירות לכנסת, כפי שטוענים כמה מיוזמיה?

נתוני הלשכה המרכזית לסטאטיסטיקה מלמדים, כי בסוף 1984 הגיע מספר האנשים בישראל שגילם 65 ויותר ל־367,100, בהם 343,500 יהודים. רבים מהם סובלים ממחלות ומוגבלות גופניות ונפשיות, שלא יאפשרו להם להשתתף בבחירות לכנסת. דברים אלה אמורים בעיקר בבני 75 ומעלה, שמספרם הוא כ־100,000. מלבד זאת, יש להביא בחשבון את שמרנותם של הזקנים. הם נאמנים בדרך כלל למפלגותיהם ולדעות שהחזיקו בהן כל ימיהם, ולא בנקל ישנו את הצבעתם. לכן אין להניח שרשימת גמלאים תוכל למצות את כל הכוח המספרי של הזקנים בארץ. אבל אפילו תקבל הרשימה רק רבע מקולות הזקנים עד גיל 75, היא עתידה לזכות בארבעה מושבים בכנסת. ובמאזן הפוליטי הקיים זהו כוח שאין לזלזל בו.

איך ינהגו הקשישים ביום הבחירות? התשובה מותנית במידה רבה בהתנהגותו של הממסד הפוליטי. ככל שיכביד על הזקנים ויטיל עליהם גזירות, שישחקו עוד ועוד את הכנסתם, כן יתחזק המניע שלהם לתמוך ברשימה עצמאית.

טוענים נגד הגמלאים, כי לא רק הם סובלים מהפחתת הכנסה. כל השכירים במשק נושאים בנטל ההבראה הכלכלית. שכרם של כל השכירים נשחק וכולם נאלצים לשלם היום יותר בעד בריאות, חינוך ושירותי רווחה אחרים. אבל בעלי הטענות האלה מתעלמים מכך, שרמת ההכנסה הממוצעת של הגמלאים נמוכה מזו של רוב השכירים. לכן שחיקת ההכנסה פוגעת בהם יותר מאשר באחרים. ואם לא די בכך, מנסה הממשלה להטיל על הגימלאים נטל מיוחד. למשל: ביטול תוספות הוותק למקבלי דמי ביטוח־לאומי וגביית מס־הכנסה מקצבות הזיקנה. בתקופת עבודתו, שילם השכיר מס גם בעד הכספים שהופרשו ממשכורתו למוסד לביטוח־לאומי, וכאשר הגיעה שעתו לקבל קצבת זיקנה שוב מבקשים לגבות ממנו מס.

זקנים רבים חשים, כי הממשלה מנסה לגזול את כבשת הרש. אמנם הכנסתם מספקת כדי שלא ימותו ברעב, אבל היא קטנה מדי בשביל מי שרוצה לחיות בכבוד. תחושת המרירות בקרב הגמלאים הולכת וגוברת והממסד הפוליטי ישגה שגיאה חמורה אם יתעלם ממנה. עד היום נטו המפלגות לזלזל בזקנים כקבוצת לחץ פוליטית. רבים מהזקנים חלשים וחולים, חסרי מרץ ורוח לחימה. הם הורגלו לספוג מכות ולהשלים עם גורלם. הם לא ישברו דלתות, כי אין להם כוח וגם לא יפגינו ברחובות, כי קשה להם ללכת.

בחברה שבה רק הצועק־צודק, לא נשמע כמעט קולם של הזקנים. אבל מצוקה כלכלית עשויה להיות תמריץ להצבעת מחאה של הזקנים. אי־יכולתם לשלם בשביל המזון והחשמל, או אפילו בשביל מתנה לנכדיהם, עלולה לערער את נאמנותם המסורתית למפלגתם. יש להם דיוקיזות של מצביעים בכוח וטענותיהם צודקות. ובבוא יום הבחירות, עלולות המפלגות לגלות שהפנתרים האפורים אינם נמרים של נייר.

כבשת הרש

מאת גדעון בן־ישראל

הפנייה היא אל ראש הממשלה, ועניינה שמירה על ציבור הגמלאים מפני פגיעה נוספת

בישיבת המועצה הכלכלית חברתית, שהתקיימה לפני זמן־מה פניתי אליך בקריאה להצהיר, כי לא תיתן ידך לפגיעה בציבור הגימלאים. אכן, דייקת בתשובתך כי עדיין לא היתה כל פגיעה ממשית, שכן הגזירות טרם התממשו (למעט תקופה קצרה, מכוח צווי־חירום), אך זאת רק משום שהליכי החקיקה עדיין לא הסתיימו, עקב התנגדות ההסתדרות שנתמכה על־ידי רבים מחברי הכנסת בכלל ובוועדת הכספים בפרט. אולם ספק אם גימלאים רבים יודעים, שברגע זה הגזירות אינן מופעלות הלכה למעשה.

בדעתי את רגישותך למצוקת הגימלאים, שרובם נמנים עם החלק החלש בחברה, אני רוצה להביע את אמונתי, כי לא ינתן לשר האוצר ליישם כלפי הגימלאים את תפיסתו, לפיה „התכנית הכלכלית לא נועדה לעשות צדק חברתי", ולפגוע בהם.

ראש הממשלה, רבבות הגימלאים חיים בחרדה מפני הבאות. על כן נחוצה הודעה מוסמכת שלך, על דעת הממשלה, כי הגימלאים לא ייפגעו, כדי להחזיר להם את האמון שהתערער, את זכותם לקיום כבתי המדינה ואת שלוות נפשם שהיא כה חיונית לבני הגיל השלישי.

הגימלה המרבית מהווה כיום כ־70 אחוז מהשכר. עקב ריבוי המרכיבים במשכורות שאינם מוגדרים כשכר לצורך פנסיה, מקבל אדם הזכאי לגימלה מקסימלית רק כ־42 אחוז משכרו, המתייחסת לתקופת עבודתו. הדבר בא לידי ביטוי באופן בולט בעצם התרכזותם של הגימלאים בעשירונים התחתונים מבחינת שיעור הכנסתם. כ־50 אחוז מהגימלאים נמנים עם שלושת העשירונים התחתונים, ו־85 אחוזים מהם שייכים לחציון התחתון.

ציבור הגימלאים הוא אחת הקבוצות הראשונות שנפגעות באופן ישיר מהורדת הסובסידיות, מהעלאת מחירים ו"מסר" ויוקר השירותים הציבוריים, כגון התחבורה הציבורית והלחם ב־25 אחוז כעת, וכאילו לא די בכך – מנסים להטיל על הגימלאים גם גזרות ישירות.

הצעת החוק להטלת מס־הכנסה על קצבאות הזיקנה של הביטוח הלאומי – חוק זה, המכוון לציבור שכירים מוגדר, שעבר את גיל ה־70 (גברים) ו־65 (נשים), אינו אמור לחול על מקבלי קיצבה עצמאים, ולא על פנסיונרים המבוטחים „בביטוח מנהלים" או בקופות הגמל של הבנקים, במקום ההפרשות המקבלות לפנסיה. יש לזכור, כי מדובר בחסכון אשר מלוא המס כבר שולם עליו במרוצת שנות העבודה – כלומר, יש בכך כפל מס. גזירה זו הופעלה בתחילה במסגרת תקנות שעת החרום, והיא עוברת הליכי חקיקה. החוק, כאמור, מחייב תקנות, הזקוקות לאישור ועדת הכספים של הכנסת. אם אכן יתקבל אישור זה, יחודש ניכוי המס מקצבאות הגימלאים. אסור לשכוח, שבשביל מבוטחים רבים קיצבת הביטוח הלאומי מהווה את עיקר החסכון: אך למרבה האירוניה, החוק המוצע פוגע בבסיס הציבור אינו חל על קצבת הביטוח הלאומי, שהרי המוסד לביטוח לאומי אינו נחשב לקופת־גמל, כמשמעותה בפקודות מס־הכנסה המעוגנות בחוק הנ"ל.

מניתוח הצעת התקציב שהגישה הממשלה לקריאה הראשונה מסתבר, כי יש החלטה שתפגע פגיעה בציבור הגימלאים, הקטנת תוספת הוותק הניתנת בהתאם לחוק, למי שהיה מבוטח יותר מ־10 שנים בביטוח הלאומי,

(המשך בעמ' 8)

צוואתה של צפורה / ח־גי

אני קורא שוב ושוב את דבריה של צפורה בידמן המכוונים גם אלי, כקריאה אבודה מקיבוץ תלוי בביאליסטוק, בחודש אפריל שנת 1943: „...זה גורלנו לכפר על חטאי הדורות הקודמים... עתה נגזר עלינו להיאלם לנצח... אפילו לקבר ישראל לא יבואו עצמותינו... יודעים אנו: העם היהודי לא ייכחד. הוא יקום לתחיה, יגדל ויפרח וינקום דמנו השפוך..."

להלן היא פונה „אליכם חברים באשר אתם שם" ומצווה: „אתם אחראים לנקם, יומם ולילה. אל דמי לכם מצו הנקם, נקם הדם השפוך, כשם שאין דמי לנו, פנים אל פנים עם המוות".

אך הדברים מופנים אל כל קורא בהם, ללא הגבלת זמן ומקום: „ארור האיש אשר יקרא זאת, ייאנח וישוב למלאכת יומו. ארור האיש אשר יגיר דמעות וספד לנשמותינו ואמר: די". כלומר, לא זאת היא מבקשת: „אף אנו לא ספדנו להורינו. רמוסים ומחרישים ואינו מוטלות גוויותיהם של יקירינו שנורו ככלבים".

ובכן, מה מבקשת צפורה? אך זאת: „נקם, ללא רחמים... זוהי דרישתנו, דרישת כולנו... לנקם אנו קוראים אתכם, אתם שלא נתייסרתם בגיהנום של היטלר..."

ושורות אחרונות שם: „...לא תרענה מנוח עצמותינו המרוסקות, המפוזרות בכל קצווי אירופה. לא יהי דמי לאפר גווייתינו הזרוע לרוח עד אם תנקמו את נקמתנו. זכרו זאת ועשו: בקשתנו היא – חובתכם היא".

★

קשה לומר לצפורה, והיא איננה זה 43 שנים, כי ביקשה מראש את הלא אפשר. העמים הגדולים נקמו. היה נקם לניגנרד בברלין והיה נקם קובנטרי בדרזדן ונקם שיירות השבי הגרמניות בשלגי סטלינגרד וסופה בתגלגלת של גייסות כובשים בחוצות הערים הנענשות. המנצחים עוללו לגרמניה מעט מזה שזו עוללה להם. והיה משפט נירנברג ומשפטים אחרים שהסתיימו בגרדום.

אך עד מהרה החלה „המלחמה הקרה" בין המנצחים והתפייסות עם המנוצחים בברית־ורשה ובברית־האטלנטית, ו„החיים העושים את שלהם".

הנקם הגדול, הנתבע בצוואתה של צפורה, לא התרחש. שורה אחת של ביאליק ב„על השחיטה" מנעה בעדו. כן, היו פה ושם תופעות של נקם כגד ניצולים וכן במעשה ידי לוחמים מארץ־ישראל שהגיעו בשלהי המלחמה. לא חכת נקם גורפת. הללו פעלו כמעט לפי רשיכות אישיות, פה ושם.

היו שקראו לנקם ב„דיוק מתימטי" ואמרו: „מה שהם עשו לנו עלינו לעשות להם אחרת אין זכות קיום לעם הזה". אחרים השיבו: „אם רק נעשה נהיה דומים לגרמנים". תכניות שמבנות שהעלו בתקופת הדמדומים ההיא נבלמו מיד. אומרת רוח כתוב: „אילו הנקם היה מחזיר ילד אחד, הייתי אומרת שיש לזה טעם".

לא היה נקם כתביעתה של צפורה. יצחק קצנלסון כתב לפני הירצחו את „יוכן ויכל". אין מגילת קינה וחרון נוראה ממנה. אף הוא, ירמיהו ההרוג, משובצע בהתרחשות מעניישה שתכלה את גרמניה. ב־28 באוגוסט 1943 הוא כותב ביומנו העברי: „הן זה עם התועבה בוזהם הנפש יאבד, על כל מיליוניו יאבד, ובקרוב, עד אחרון רוצחיו. ... בשל ישראל שאול תרד, בשל העם אשר הרגת בשום שהיה כה קל להרגו, את כולו, על זקניו, נעריו, נשיו וטפו – עד אחד... בל טרבלינקי, קבר ההרוג הגדול, קבר עם ישראל כולו – ילווה אותך שאולה. עם אשכנזאים ובכד כל היקום..."

„יד האדיאה" תהיה בו ב„עב היטלר", רוח בית מדרשה השרוף, רוח־ישראל איתנה, רוח הנצחים תהיה בך לכלותך, להכרייתך בן החיים, גם זכר לא יהיה לך..."

★

הכל, כידוע, התרחש אחרת. תביעתה האחרונה של צפורה לא נתקיימה בידיני כסם שתחזיתו של המקונן הגדול הוכחשה אף היא אלא אם כן מדובר בעונש כספיסי המחריב את גרמניה ואין הדבר נראה: „נקמת בית־המדרש השרוף". בינתיים, גרמניה עשירה ופורחת וישראל עודה דוחצת בדמים. ברירות ההרוג באין־נקם אפשרי בילבו רבים בתחושת חטא נמשכת. החיים הישראליים כמו על הפרט ועל הכלל התגלגלויות אישיות ופוליטיות שהגבירו את תחושת הגועל כמו בפרשת השילומים. „מה שלא תעשה, אתה דפוק ונבוזה".

אנשים התקשו לדעת מהו קו־הגנה שלהם ומה עליהם לעשות לסעף כובת הבושה. בייצאי תפוזים ופוספטים נבעתו לבראה פרחים שנשלחו לגרמניה והיא קפואה ומושלגת, ערב חג המולד. המאבקים החריפים ביותר נגד המגע עם גרמניה הודפסו במכונות רוטציה מיטובללות, תוצרתה בכספי השילומים. בלוחם ישראלים שטהו בספינות הים הכלכי, היוצרות את צי־הסוחר הישראלי, התגוררו עם נערות גרמניות שאהבו אותם. הן נתפסו בעיניהם כהפעת בפבע כבים שהיו ילדות בסוף המלחמה. או אולי לא הרבו להתגנב על כך, כי „החיים עשו את שלהם" הן התקשרו בזוגות ישראליות, גם בסיכת הכ"ב.

והיו פה אנשים שלא ידעו שהמלחמה נגמרה כאותם חיילים יפניים בג'ונגל, והמשיכו להילחם, בקנאים מורדי אור, נגד וגנר ושטראוס... העם תיל לייען לבבו כיצד עליהם לנהוג ואנשים בחוץ מתוך בדידות כוחלשת את ההפך הגמור. יכולת רק לחיות בתוך אצילות כלשהי את המתירות.

והיו שאמרו, כי אין שום בשבעות לנקם, ולהרס, כי כל שתצעה מתנגד אל בול הקודות, ופנו אל תהליכי הזדכבות ונחמה הקשורים בהקמת ישראל בארצו כאל המוצא היחיד המאפשר את החיים.

★

משפט אייכמן בירושלים לא היה מעשה נקם, אלא מעשה המתחייב מקשרי הוחבא והדין המקיימים את ההתרכויות. ב־1961 הונח קצת לישראל מבלהמותיה והארץ היתה נכונה לחשבון־הנפש ההוא. אז גם ניתנה בראשונה רשות הדיבור לקבוצה המקופחת ביותר ואילמת ביותר בתוכבי ישראל. אומה שלמה שהביטה לאחור לא הפכה לנציב־מלח, רק לכדה בדרך הקשה את השורות וקבעה את חוקי־המשחק. על אף היותו משפט כולל ההיסטורי של גרמניה הנאצית, לא היה זה משפט סמלי, אלא הליך עניני ומדויק בבית־דין פתוח.

חלפו עשרים וחמש שנים. כעת אתה מתקשה לדעת מה יהיה. ובקרוב „יעוד" כאן המשפט השני ובנראה האחרון בתולדות הארץ. זה לא הרבה. לא רצוי לראות במשפט דמיאניוק סיכפול הזה של הראשון, באשר מדובר ב„ראש קטן", כביכול. אם תובה אשמתו, יוכרע כי לא בכדי הודבק לו הכינוי „איוון האיום" בפי מעניו ורצחיו.

אך הפעם קשה שלא להרגיש במשהו שונה המתרחש בארץ. אתה חש פה ושם באיזו נימה בוזה וצורמת כאילו מדובר בבעות כלשהי, כאילו הובא האיש הלא נכון אל הארץ הלא נבונה בזמן הלא מתאים. לכה היינו צריכים אותו כאן עכשיו אתה שומע, כאילו לא די לנו בשאר צרותינו ועלינו לעסוק גם בו. למשמע דברים אלה, נדמה לך כאילו עייפה ישראל לחיות בבת אחת זמנים וגדולות, כאילו מתקשה היא „להשוב וגם להצות את הכביש" ברוזמנית ובאילו אכן, יכולה היא להימנע מהמשפט הזה הקשור בטרבלינקה.

בית־המשפט האמריקאי שהסגירו לישראל חשב, כנראה, אחרת וראה בה מדינה המייצגת את הצד התובע בעולם. לא חטיפה במאנטו־איירס, אלא הסגרה חוקית לפי הנוהל. משהו כמעט „ציוני". מדינת עם־ישראל.

אך היתה רוח אחרת בסביב ובצד דברי אירוניה סגונה ומרירה אתה קורא גם פיליטונים ובדיחות ופסוקי הזבור בוטים לכדי עד שאתה מצטער לרגע כי האוקראיני הזה הובא לכאן בתקופה כה מחורבנת לרוח ישראל.

★

כן, בין אייכמן לדמיאניוק הופיע כאן כהנא. הוא עדיין לא גירש מכאן ערבי אחד אך כבר הרעיל והסריח ארץ ומלואה וכבר הזמין את הגזרות־השוות, כביכול, בלב שוטים וקטנים וכפה על הכלל דברי הסבר וגזל מרבים את קדושת הזכרון ואת הזכות הבלעדית לגזור הקוצים, כי „מה ההבדל בין דבריו וכוונותיו לבין מעשיהם של ההם שכה..." כן, גם את הזועה הזאת, שאף היא ילידת השריפה ההיא, אתה חייב להביא בחשבון כאשר אתה מבקש להתפנות למשפט טרבלינקה.

ושמענו „יודאונאצים" ו„ערבים החוצה" על משקל „יודן ראוס" ב„עמוד העק" של סובול־מיטלפונקט וראית נערים ונערות באים להזדהות לאום אל־פאחם וטלאי צהוב על חולצותיהם, „וגדול מסביב התוהו והורא מאד".

אולי לכן ידו על ישראל משפטו של „איוון האיום" ודווקא בשעה הנבוכה ביותר בתולדותיה, בהיותה מתבקשת להבין עד תוק את משמעות הדברים ואת פירושי המלים. האיש כבר פה. לו יהי זה משפט קצר ועניני ומוגבל בהיקפו. משהו נבון והכרחי. ורצוי שיסקרוהו פה הצעירים ביותר בקרב העתונאים והשדרים.

מכתבים למערכת דבר

התנועה הקיבוצית ור"13 הוועדים

בעתונכם מיום 18.2 ממשיך חבר קיבוץ בהמתה הישנה כנגד הח' פרץ מנמל אשדוד, אוברקוביץ מחברת החשמל והח' בן־אהרון, מזכ"ל ההסתדרות לשעבר.

הזמנים שעברו הי' צריכים לתת לח' רוזנטל מקיבוץ רמת דוד איזו שהיא פרספקטיבה, אבל לא מילים כמו "יו"ר מתנשא ובלתי אחראי" "שלטון מרומה של 13 ועדים" מקשטים לתפארה את מכתבו של רוזנטל.

אבן פרץ, אוברקוביץ וקוקה פעלו במרץ ואולי במרץ יתר לשיפור תנאי העבודה והשכר של העובדים וכך בן־אהרון. מה עוד פשעו איני יודע. אני יודע מה לא עשו, לא קנו את חברת את"א, מכרו מניות, העבירו כספי לחו"ל ואחר כך זרקו את עובדיה כסמרטוט. לא מכרו בתים שלא היו על אדמה שלא נבראה, הבריחו כספים לחו"ל ואחר כך ברחו לשם עצמם. לא שיחקו משחקים בכספם של הקיבוצים, או בכספי הוועדים.

ההסתה הפראית נגד העובדים וועדי העובדים הצליחה והיתה מסך עשן שמאחריו פעלו האריליכים, הפלסנרים והאיידורים כבובות על חוטים של אייזנברג ודומיו.

אם ההסבר התאורתי לפעולתו של אייזנברג יכול להימצא אצל מרקס ולנין (אימפריאליזם - קפיטליזם) ולא אצל סמואלסון זה מפני שאייזנברג וחבריו בחרו לפעול כמו קפיטליסטים של מרקס־לנין ולא כמו קפיטליזם של סמואלסון לא מפני שמרקס־לנין עולים כבלכלנים על סמואלסון.

כבר לפני עשרות שנים קבעו כלכלנים מרכסיסטים שקיים של חברה קיבוצית לא יוכלו להתקיים בחברה קפיטליסטית טורפנית ואכן אנחנו רואים לפנינו תהליך של הסלמה שבו החברה בהנהגתם של אריליכים, איידורים ואייזנברגים פוגעת ומשבשת את עצם הקיום הכלכלי של התנועה הקיבוצית. חברי הקבוצות האוטופיות הללו מסתגרים בבתיהם ומסתייגים מהחברה שפוגעת בהם בצורה כה צינית וטורפנית וגלגל תוהו ומסלים. ואכן כבר הקבוצות האוטופיות האחרות בעולם עברו תהליך זה וראו להיכן הגיעו.

האינטרס הקיומי של התנועה הקיבוצית הוא עם רובדקוביץ, פרץ, בן־אהרון וקוקה. במידה והתנועה הקיבוצית תמצא דרך לשכנע אותי, השכיר העירוני, שיחד אתי הם פועלים להקמת חברה צודקת - משהו כמו צפון־אירופה הנוכחי ולא כמו תאילנד, פיליפינים או קובה של תחילת המאה אני אלך אתם ולקראתם דרך ארוכה. לטובתי.

אם הקיבוצים יפעלו כפירמות כלכליות במערכת ארידורית־אייזנברגית לא תהיה להם תקומה.

הצבר ההון של הקיבוצים נבע משני גורמים: האחד והראשון חריצותם, יעילותם וחכמתם והשני רצונם ושאיפתם של מנהיגי תנועת העבודה לתמוך בהם כבסיס לחברת אנוש טובה יותר. אם וכאשר ייפסק הגורם השני יטרפו הקיבוצים כפי שנטרפו פועלי אתא, משתכני קלרין ומניות ורכוש "צים". זו לא נבואה, אנחנו רואים את התהליך לנגד עינינו.

התנועה הקיבוצית ושלושה עשר הוועדים הגדולים יכולים ביחד לבנות או לנסות לבנות עולם טוב יותר. לכל אחד לחוד צפוי הגורל שאייזנברג, משרתיו ודומיהם מייעדים לפועל ולאיכר הדרום מזרח אסיאתי. יקח רב רוזנטל מקיבוץ רמת דוד את זאת לתשומת ליבו.

ברוך רוזן
פתח תקוה

להילחם בתוך הממשלה

לאחרונה, נשמעים במפלגת העבודה, קולות התובעים לפרק את ממשלת האחדות הלאומית. גם אם נרשה לעצמנו להפר הסכם בין־מפלגתי עם כל הקשור בכך מבחינת אמינות פוליטית ונפעל מתוך חשבון פוליטי קר צמודים לסיסמה שהמטרה מקדשת את האמצעים, גם אז צעד זה עלול להתברר כמקסם־שווא.

לאחר פירוק ממשלת האחדות הלאומית צריך יהיה מוקדם או באוחר ללכת לבחור ולבקש את אמונו. ומה יקרה אז? מי לידינו יתקע, שתוצאות הבחירות יעניקו רוב מוחץ למפלגת העבודה ואפשר יהיה להקים ממשלה בראשות מפלגת העבודה, שתוכל לא רק לקום אלא גם להאריך ימים, להוציא את ארבע השנים המוקצבות לממשלה על פי החוק.

ממשלת האחדות הלאומית הצליחה אמנם להקטין את האינפלציה אך זאת במחיר פגיעה חמורה, במשק ההסתדרות ובציבורי עובדים גדולים, שלגמרי לא ברור, אם אכן יצביעו בעד מפלגת העבודה.

לצערנו, ספק הוא שאכן כך יתגלגלו העניינים. עם ישראל, כהרגלו, מפצל את קולותיו חלקם למפלגת העבודה, חלקם לליכוד, וחלקם לרסיסי המפלגות הדתיות, ולעוד מספר מפלגות קטנות ורשימות חדשות שנעצרו על בסיס ביתתי צר או אינטרסים כלכליים חולפים לצרכי הבחירות. ואז, לאחר כל המאמצים להקים ממשלה יציבה בראשות מפלגת העבודה, יגמר העניין בכך ששני הגושים המרכזיים מפלגת העבודה והליכוד לאחר התרוצצות בין המפלגות הדתיות ורסיסי מפלגות אחרות - יגיעו למסקנה, שאחד משני הגושים הגדולים אינו יכול להקים ממשלה, הנהנית מרוב יציב. ואז יצטרכו לחזור ולהתחיל משא ומתן להקמת ממשלת אחדות לאומית שבמרכזה שוב שני הגושים הגדולים.

אם אלה הסיכויים מוטב למרות כל הפגמים שבממשלת האחדות הלאומית, להלחם בתוך הממשלה על קווים ברורים לפעולה ולא יהיה בכך אסון, אם האידיליה בין ראש ממשלת ישראל הח' שמעון פרס לבין שר האוצר תיפגע. ושר האוצר ייאלץ לנהל את המדיניות שלו בלי תמיכה מסיבות של ראש הממשלה.

חילוקי־הדעות בממשלה אמנם, יחריפו, אך בלית ברירה תישאר ממשלת האחדות הלאומית מבלי להקריב את הישגי המדיניות הכלכלית לצרכי בחירות חדשות לבקרים.

יעקב כהן
ראשון לציון

שר העבודה מגיב

התפלאתי לקרוא את מאמרו של חגי אשד "הליכוד נבחון פירוס" (26.2.86) ובעקבות המאמר מתעוררת השאלה האם חגי אשד איננו ער לדיווחי אמצעי התקשורת, או שמא שמיעתו הינה סלקטיבית.

ביטוי לדאגתי למצוקה חברתית ולבעיית האבטלה נתתי לא רק בימים האחרונים כפי שעשו אחרים, ובצורה דמגוגית. החששות קיבלו ביטוי במהלך ישיבות הממשלה ובהופעות הפומביות במשך חודשים רבים. ויש לבדוק מי גילה אדישות ואטימות במשך כל החודשים, ומי נקט באמצעים העומדים לרשותו והתמודד עם הבעיה, ובמידה רבה של הצלחה.

הליכוד גילה עד כה אחריות רבה וגישה ממלכתית הראויה להערכה ולחיקוי על־ידי עמיתים.

משה קצב

רוצה להתכתב

שמי מטיאס דרונג, אני בן 27 ולומד באוני־ברסיטת בראונשווייג היסטוריה ולשון גרמנית. אני אוסף שטרות, מטבעות ובולים.

אני קורא הרבה ויש לי קשרי ידידות עם מספר אנשים מארצות שונות. אני מדבר אנגלית, ספרדית, קצת דנית ולטינית וכרגע אני לומד תורכית. היות שהייתי פעם אחת בארץ ישראל, הייתי מעוניין לקשור קשרים עם ישראלי בגיל 25 – 35. אם מישהו מעוניין להתכתב אתי, בבקשה לכתוב לכתובת הנ"ל:

Matthias Drung
Am Erzberg 1
3305 Sicute Hotzum
W. Germany

מעוניינת להתכתב

צעירה בת 32 מאוסטריה מעוניינת להתכתב עם ישראלים באנגלית וגרמנית.

Ingrid Burtsher
Gemeindegut Strasse 14
A-6800 Feldkich
Austria

האם מוצדק קיום הרבנות הראשית

כיהודי שומר מצוות, הנני נפגע ומתקומם עד עמקי נשמתי כנגד דברי הבלע הגזעניים שהשמיע הראשון לציון, הרב הראשי מרדכי אליהו. בדברים אלה חיזק הרב אליהו את ידיהם של האנטישמים למיניהם, המפיצים את הכזב הנורא כאילו היהדות היא גזענית מטבעה.

אפילו נאמרו הדברים על ידי רב "סתם", היתה זו תופעה חמורה ביותר. רב בישראל, מעצם היותו שכזה, מחזיק בידיו חלק מן האחריות למורשת היהדות, וזו היא אחריות כבדת משקל, והשימוש בה לרעה הוא חטא שלא יסולח. על אחת כמה וכמה, כאשר הדברים יצאו מפיו של רב ראשי, המתיימר לדבר בשם הכלל.

נשאלת השאלה אם מוצדק המשך קיומה של הרבנות הראשית. יש לזכור, כי עד הדורות האחרונים כלל לא הכירה היהדות מוסד שכזה: גדולי ישראל לדורותיהם לא ביקשו מינוי רשמי מטעם המדינה, לא רצו בו ולא נזקקו לו – הם שאבו את סמכותם מן הציבור היהודי, אשר הכיר בהם, כיבד אותם, נזקק לעצתם וקיבל את מנהיגותם.

מוסד הרבנות הראשית הושתל בעם היהודי על ידי השולטן העותומני, אשר ביקש לחזק את שלטונו על נתיניו היהודים, ולשם כך לקח אחד מהם, מינה אותו לתפקיד "הראשון לציון" או "הרב הראשי". והעניק לו משכורת וסמכויות של פקיד המדינה.

מדוע צריך העם היהודי, במדינתו הריבונית, להוסיף ולקיים שריד של האימפריה העותומנית הרקובה – ובמיוחד כאשר במשרה נושא אדם המעטה חרפה על עם ישראל ועל תורת ישראל?

הבה נשוב למצב הבריא והנורמלי ששרר מאז ומתמיד בעם היהודי, מצב בו לא היו "רבנים ראשיים" והרבנים שאבו את סמכותם מן העם ולא מן המדינה. בטוחני, כי אם הרב אליהו לא יוכל עוד להסתתר מאחורי תואר "הרב הראשי" ימצאו עצמם חיש מהר, הוא ודעותיו הגזעניות, בבדידות לגמרי לא מזהירה.

ד"ר שלמה רוזנבאום־נרקיס
תל־אביב

להיטיב עם המדינה

עם המיפנה שחל בכלכלתנו – ירידת האינפלציה אי־הדפסת כסף וכו' רבה האבטלה, מפעלים חשובים מתמוטטים בהם גם כאלה שהתגאינו בהם כגון אתא, סולל־בונה, מספנות ישראל, מושבים במצוקה עיירות פיתוח בהם גם ישובים העומדים בחזית הראשונה. משפחות רבות נקלעו למצוקה כאשר השקיעו את כל חסכונותיהם ברכישת דירה והקבלנים פשטו את הרגל. כל אלה משוועים לעזרה.

צו השעה הוא להיחלץ לצמיחה ולעזור היכן שנחוץ. רבות ההתלבטויות איך עושים את זאת. ברור, כי אין לחזור לשיטה הישנה ולהפעיל את מכונת הדפוס. בגרון זה צודק שר האוצר שלא מוכן להיהפך מכלכלן למדפיס. קופת המדינה עדיין עוד לא התמלאה מכדי שאפשר יהיה לשאוב ממנה את הסכומים הגדולים הנדרשים למטרה הזאת.

רק מקור אחד ישנו וזה העם. כמה שנים טובות היטיבו עם העם מצבנו את לשד קופת המדינה עד תום. לכן יש להפוך את היוצרות: העם לקח העם יחזיר. לכן יש לפנות אליו בתנופה ובתעמולה רבה להסביר כי החזית הכלכלית לא פחות חשובה מאשר חזיתות רבות בהן עמדנו בכבוד ותרמנו את חלקנו בעין יפה. הגיע העת להיטיב עם המדינה ושהעם ידים את תרומתו בעין־יפה לקרן הצמיחה. והתרומה צריכה להיות בהתאם לגודל המטרה.

למטרה זאת כדאי להקדיש ערב אחד או שניים בטלוויזיה במתכונת "הטל־תרום". בראש המפעל החשוב הזה צריכים לעמוד ראש הממשלה ושר־האוצר והנני בטוח, כי אם העם היושב בציון יבין את גודל השעה ויחלץ לעזרה, גם יהודי התפוצות לא יעמדו מן הצד ויירתמו לעזרתנו. באותה ההזדמנות על הבכירים לוותר על כל ההטבות החריגות. כמובן עובדי חב' החשמל וגם יתר החברות שיש בהן הטבות יוצאות דופן.

א. רוזנברג
חולון

כבשת הרש

(המשך מעמ' 7)

בשיעור של 2 אחוזים לשנה, עד למקסימום של 50 אחוז מהקיצבה. גזירה זו אמורה לחול על כל הגימלאים, לרבות מקבלי הטבה סוציאלית, ותוספת הוותק אף אמורה להתבטל כליל לגבי גימלאים שטרם הגיעו לקבל את הקיצבה.

גזירה נוספת שתיכננה הממשלה להטיל מתייחסת לקרנות הפנסיה ההסתדרותיות. האוצר מנסה לחייב את קרנות הגמל לגבות מס במקור מהקופסים. ענין זה נמצא עדיין בדיון בבית־הדין לעבודה. הפגיעה המתוכננת משתמעת בהוראות בהשוואה לקופות גמל פרטיות וביטוחי מנהלים בבנקים, המוכרות על ידי הממשלה כחסכון ומשוחררות ממיסים.

היכולה תנועת העבודה להשלים עם אפליית ציבור הגימלאים בניגוד לכל ההתחייבויות המפורשות שניתנו להם, רק משום ששר האוצר וחבריו סמוכים ובטוחים ביכולתם לגזול את כבשת הרש, רק משום שציבור הגימלאים נעדר אמצעי התגוננות כקבוצות חזקות במשק?

בעיית הגימלאים הפכה לאחת הבעיות החברתיות הבוערות ביותר, וכבר נגרם נזק רב שספק אם ניתן לתקנו כליל. עם כל הכבוד לשדולות חברי הכנסת מכל גוני הקשת, אינך צריך להמתין בראש הממשלה וכראש תנועת העבודה לפעולתם, להסרת איום הגזירות המרחף על ציבור הגימלאים.

מן הקל אל הכבד

(המשך מעמ' 7)

הרופאים הפנימיים מתעלמים מההתקדמות שחלה בהשתלות הכבד – השיב ד"ר קם. הוא הוסיף, שהכירורגים הם המציעים להתחיל מיד בהשתלות כבד. אורה נמיר ודן כהן, חברי ועדת העבודה, הדגישו שההחלטה היא עניין רפואי, אולם דאגו להוכיח: מי שאינו מסגל לעצמו את החידושים האחרונים ברפואה, דורך במקום.

ההחלטה היא "רפואית", אבל גם "פוליטית". לא פעם שינו לחצים ציבוריים את סדרי־העדיפויות של הממסד הרפואי. בשנות השלושים היה רוזוולט המשותק נשיא, וארה"ב התגייסה למלחמה בפוליו. כאשר הודיעו כי הנסיוב נגד פוליו נוסה ונתגלה כיעיל, אנשים רקדו ברחובות. הם חשו ש"העם האמריקאי ניצח". בשנות הארבעים התמקדו בארה"ב במלחמה בסרטן; בשנות מלחמת העולם השנייה נשלחו סרבני־גיוס לעבודה בבתי־חולים פסיכיאטריים של הממשלה, ופרסמו אחר־כך את התרשמויותיהם. התוצאה היתה פריצה בדרך הטיפול בחולי־נפש.

אמריקה העשירה יכולה להרשות לעצמה הקצאת משאבים כספיים רפואיים כתוצאה מלחצים ציבוריים: האם יכולה גם ישראל העניה לנהוג כך? בגלל העדר משאבים (או בגלל ניצול לא־נכון שלהם) אנו מזניחים את החינוך הטכנולוגי ואת המחקר המדעי. אם נתחיל בהשתלות כבד, נצטרך לוותר על משהו אחר. ואין בטחון שה"משהו" הזה יהיה חשוב פחות.

התזמורת הפילהרמונית הישראלית
מנהל מוסיקלי: זובין מהטה

קונצרט חגיגי
כל ההכנסות קודש
לידידי בית התפוצות בישראל
ולחוג ידידות תל־השומר
ג'פרי פיימן
מנצח
קימבל חילר
מצו־סופרן
משה מרביץ
כנר
תל־אביב, היכל התרבות
הערב — 9.3.86, 8.30 בערב

קונצרט מיוחד
במסגרת
"שבוע האמן הצעיר"
בשיתוף
קרן התרבות אמריקה־ישראל
מאיר מינסקי
מנצח
הלל צורי
צ'לן
בני קוניבסקי
נגן כלי־נקישה
תל־אביב, היכל התרבות
יום ד', 12.3.86, 8.30 בערב

קונצרט למנויים מס' 6
זובין מהטה
מנצח
שלמה מינץ
כנר
תל־אביב, היכל התרבות,
8.30 בערב
סדרה 1: מוצ"ש, 15.3.86
סדרה 2: יום א', 16.3.86
סדרה 3: יום ב', 17.3.86
סדרה 4: יום ג', 18.3.86
סדרה 5: יום ד', 19.3.86
סדרה 6: יום ה', 20.3.86

קונצרט למנויים מס' 6
זובין מהטה
מנצח
אורי פיאנקה
כנר
ירושלים בנייני האומה
מוצ"ש, 22.3.86, 8.30 בערב

רסיטל
(מס' 2 בסדרת רסיטלים)
מרילין הורן
מצו־סופרן
מרטין כץ
פסנתרן
בתכנית מיצירות:
ארנה, ביזה, דה פאלה, הנדל, פרסל, רוסיני, שוברט
תל־אביב, היכל התרבות
מוצ"ש, 22.3.86, 8.30 בערב

התזמורת הפילהרמונית הישראלית
מנהל מוסיקלי: זובין מהטה

קונצרטים מיוחדים — חגיגיים
ורדי – רקויאם
זובין מהטה
מנצח
מונסרה קאבייה, סופרנו
מרילין הורן, מצו־סופרנו
ניל ווילסון, טנור
יאקו ריהאנן, בס
מקהלת "גכינגר קאנטורי" משטוטגרט
תל־אביב, היכל התרבות ע"ש פרדריק ר' מאן
יום רביעי, 26.3.86 בשעה 8.30 בערב
יום חמישי, 27.3.86 בשעה 8.30 בערב

כרטיסים ממחר 10.3.86
בתל־אביב: בקופת התזמורת, היכל התרבות, בכל יום בשעות 10—1, 5—7, בימי ו' 10—1 בלבד וב"קסטל" רחוב אבן גבירול 153 טלפון (03)444725.
בחיפה: במשרד התזמורת, בית הקרנות, בימים א, ב, ד, ה, בשעות 10—2, ביום ו' 10—1, ביום ג' 4—7.
בירושלים: במשרד "קלעים" רחוב שמאי 8, בכל יום בשעות 9—1, 4—7, בימי ו' 9—1 בלבד.
הנחה למנויי התזמורת לפי תלוש 104.

רכוש ספר
ספרית
דבר

דבר של היום
הוא דבר
חדש

מודיעין

בתי קולנוע

תל־אביב

אסתר: סוניה האדומה 9.30, 7.15
אהדה: הספינה שטה 9.30, 7.15, 4.15
אלנבי: מלכודת קטלנית 9.30, 7.30, 5
בן־יהודה: טום בוי 9.30, 7.15, 4.35
גורדון: בחור בי 9.30, 7.15, 4.30
גת: פעמיים במשך החיים 9.30, 7.15
דקל: לילות לבנים 9.30, 7.30, 5
דרייב־אין: קומנדו 9.30, 7.15
חצות – אשה ללא גבר
הוד: משאלת מוות III 9.30, 7.15
בית ליסין: דונה 11.15
חן 1: שנת הדרקון 9.40, 7, 4.15
חן 2: גלגלי תהילה 9.45, 7.20, 5
חן 3: סיפורה של מארי 9.45, 7.20, 5
חן 4: ביה"ס לאסירים מתחילים 9.45, 7.20, 4.45, 1.30
חן 5: רומן על בטוח 9.40, 7, 4.45, 1.30, 10.30
לימור: הכבוד של פריצי 9.30, 7
לב 1: מסרה 9.30, 7.30
לב 2: בוני וקלייד 9.40, 7.30
מוזיאון תל־אביב: סהרורים 9.30, 7.15
מוגרבי: סילברדו 9.30, 7.00
מקסים: קומנדו 9.30, 7.15
סינמה 1: רוקי 4 9.30, 7.15, 4.30
סינמה 2: חזרה לעתיד 9.30, 7.15, 4.15
סמדר: להב משונן 9.30, 7.15
פאר: מסע עסקים של אבא 9.30, 7, 4.15
פריז: חבורת הזאבים 9.30, 7.15
צוותא: חנוכה בירושלים 8.30, 8.15; 8/ נגוע+במקום חלום 8.45
צפון: ראן 9.30, 6.15
תמוז – רמת־אביב: אמדיאוס 6.30
התפוז המכני 9.30
שחק: המאהב 9.30, 7.15
תכלת: אני אוהב אותך כרמן 9.30, 7.15 4.30
תל־אביב: לחיות ולמות בלוס אנג'לס 9.30, 7.15, 4.30

יפו

התיה הישראלית: גוסטבסטרס 9.50

ירושלים

אדיסון: משאלת מוות III 9, 7, 4.30
אוריון: סגור לרגל שיפוצים
אורנע: שוטר עם כבוד 9, 7, 4.30
בית אגרון: רמבו 4 / טוסקה 5.45 / מ.א.ש. 8 / בית החיות 10
חצות – כלבי הקש
בנייני האומה: מסע עסקים של אבא 9.15, 6.45
הבירה: לילות לבנים 9.15, 6.45, 4.15
ג'יל אור: פעמים במשך החיים 9, 7, 4
כפיר: רוקי 4 – 9, 7, 4.30
סמדר: בחור בי 9.15, 7
עדן: להב משונן 9, 7, 4.30
רון: המאהב 9, 6.45, 4.30
מיטשל: ראן 9, 6

חיפה

אורה: המאהב 9.15, 7
אורלי: שנת הדרקון 9.15, 6.30
אמפיתיאטרון: מלכודת קטלנית 9.15, 7
ארמון: סוניה האדומה 9, 6.45, 4.30
עצמון: המפתח 9, 7
חן: שלום, אבל בזהירות 9, 6.45, 4.30
פאר: הרבה ולא כלום 9, 6.30, 4
[illegible] 9, 6
רבנר 1: אני אוהב אותך כרמן 9.15, 7, 4.30
רבנר 2: לילות לבנים 9.15, 6.30, 3.45
רון: רוקי 4 – 9.15, 7
שביט, הר הכרמל: ראן 9.30, 6
עמי: מסרה 9, 7

קרית־ביאליק

ספיר: לילות לבנים 9.15, 7
סביון: תפילה למוות 9.15, 7

קרית־חיים

בית העם: רוקי 4 9.15, 7
היובל: מלכודת קטלנית 9.15, 7

קרית־ים

ניצן: שושנת קהיר הסגולה 9.15, 7

קרית־מוצקין

אורות: חזרה לעתיד 9.15, 7

אשדוד

אסתר: אקסטזה 9.15, 7
אשדוד: בעל אחד יותר מדי 9.30, 7.15

אשקלון

אסתר: יער האיזומרגד 9.30, 7.30, 4.30
באנה: רוקי 4 9.30, 7.15
רחל: ברידי 9.30, 7.15

באר־שבע

חן: חזרה לעתיד 9.15, 7.15

בת־ים

אורניב: חזרה לעתיד 9.30 7.15
עצמאות: רוקי 4 – 9.30, 7.15 4.30

הרצליה

מלון דניאל –
מקום בלב 7.15, 9.30
הילה: המאהב – 9.30, 7.15, 4.30

חולון

ארמון: גולאג 9.30, 7.15, 5
מגדל: הרבה ולא כלום 9.30, 7
מתנ"ס, קרית שרת:
אגם הברבורים 9, 7
סבוי: משאלת מוות III 9.30, 7.15
רינה: הכבוד של פריצי 9.30, 7

טבריה

אביב: רוקי 4 – 9.30, 7.15

כפר־סבא

עמל: רוקי 4 – 9.15, 7 / 5 הגנים
חן: ברידי 4 9.15, 7

לוד

אורלי: רוקי 4 – 9.30, 7.15
צוה זית: בי"ס לאסירים מתחילים 9.30, 7.15

נהריה

הוד: מושלם 9.15, 7.15

נתניה

סמדריה: קומנדו 9.15, 7, 5
אסתר: רוקי 4 – 9.15, 7
שרון: סילברדו 9.30, 7, 4.30

פתח־תקוה

שלום: משאלת מוות III 9.30, 7.15

קרית־שמונה

שניר: תפילה למוות 9.30, 7.15

קרית־מלאכי

צמרת: יער האיזומרגד 9.30, 7.15

ראשון־לציון

נעמן: שנת הדרקון – 9.30, 7
ראשון: תלמידה כהשכלת 9.15, 7.15

רחובות

בית העם:
תגאים של חיבה – 8
הדר: שנת הדרקון 9.30, 7
חן: קומנדו 9.15, 7

רמת־גן וגבעתיים

ארזים: מי מפחד מהסכן ממול 9.30, 7.15
ארמון: תפילה למוות 9.30, 7.15, 5
ליליה: הכבוד של פריצי 9.30, 7
הדר: רוקי 4 – 9.30, 7.15
רבגן 1: פעמיים במשך החיים 9.40, 7.30, 5
רבגן 2: סיפורה של מארי, 9.40, 7.30, 5
רבגן 3: שנת הדרקון 9.30, 6.30, 4.15
רבגן 4: להב משונן 9.45, 7.20, 5
שביט: גידושן נוסה הלילוד 9.30, 7.15

רמת־השרון

כוכב: גנבים מתוך להוף 7 / למות בעד תקוה 9.30

רעננה

אחווה: הנוקם 8.30

רמלה

אורן: רוקי 4 9.30, 7.15

טלוויזיה

5.30 "תבל ומלואה" – פרק שישי: "המדבריות הלוהטים". המדבריות נמצאים בשני אזורים רחבים משני צדי קו המשווה. כיצד פתרו בעלי החיים באזורים אלה את בעיית החום והיובש הקשה?
6.30 קיצור החדשות (בערבית).
6.32 "העמק המרהיב" – שם הפרק: "קבר העמק האלמוני" (תרגום עברי־ערבי).
7.00 יומן השבוע (ערבית).
8.00 כותרות מבט.
8.02 עד פוס – מגזין לספורט ולבידור. מנחים: מנחם גרנית וענת דולב.
9.00 מבט לחדשות ומוסף "שער ראשון".
9.45 "ענוג הוא הלילה" – פרק שני: הריביירה הצרפתית. השנה 1925: האמריקאים שנקלעו לצרפת פוגשים אלה את אלה. מסיבות ושתיית אלכוהול אינן מצליחות לכסות את הרגשת הייאוש והאובדן של האנשים שאינם מוצאים את עצמם. דיק וניקול מתוודעים לרוזמארי, שחקנית אמריקאית צעירה, ולתום ברבן, חייל לעת מצוא. לשניים אלה יהיה תפקיד חשוב בהשתלשלות הענינים.
10.40 "מה השאלה?" – תכנית שבועית המוקלטת בהשתתפות קהל במקומות שונים בארץ. הקהל מציג שאלות מעניני דיומא, לפני צוות של משיבים.
11.20 מוסיקה – הזמרת ויקטוריה דה לוס־אנג'לס (סופראנו) מופיעה במבחר שירי־עם בספרדית ובלאדינו. הקונצרט צולם והוקלט במסגרת פסטיבל ישראל בתיאטרון ירושלים, בשנת 1984.
11.50 חדשות

טלוויזיה לימודית

08.15 תלמוד, שניים אוחזין: דיוק.
08.40 מסך לספרות (יסודי): הנמלים והצרצר.
09.00 אנגלית ד'.
09.20 השעה שלנו: דירה להשכיר.
10.10 אנגלית ד'.
10.30 פרפר נחמד: גם אני יכול.
11.00 חשבון ה': כפל בשברים.
11.15 צרפתית.
11.30 גיאוגרפיה ה'־ו': נפט ומנמן, מדינות המפרץ.
12.00 ספרות (על יסודי): דליקה באסם.
1.00 אנגלית י'.
2.00 תהילה לדוד (חלק ב'): דרמה תעודית (בשני חלקים) על חייו ופועלו של ר' דוד בן אהרן הסין, בן המאה ה־18 אשר במקנאס במרוקו.
2.25 סלם ותעלם: אלכבורה.
3.00 האוניברסיטה הפתוחה: הרוקים: מעולם הכימיה: צומח ותמחים: נקודת מבט.
4.00 רחוב סומסום: מלון חדש.
16.30 תיבה 2, פרק י': הכבודה.
5.00 ערב חדש. מנחה דן מרגלית.

רדיו

קול המוסיקה

07.30 שחרית מוסיקלית – שוברט: 4 אמפרומפטי אופ. 90 (מ. פראייה); ברהמס: שלישיה בלה מינור לקלרנית, צ'לו ופסנתר (מ. מאייר / ה. שיף / ה. בוכבינדר); מוצרט: קונצ'רטו בלה מג'ור לפסנתר ותזמורת, ק. 414 (תז. פילהרמוניה / ו. אשכנזי, סולן ומנצח); ברטוק: מוסיקה לכלי־קשת, כלי נקישה וצלסטה (תז. פילדלפיה / י. אורמנדי).
09.30 קונצרט בוקר – באך: סוויטה במי מינור ללאוטה (ג'. וויליאמס, גיטרה); ראמו: המוסיקה הכלית מתוך "אנקריאון" (להקת "האמנויות הפורחות"); גלוק: "אורפאוס ואורידיקה", מבחר (ק. פרייר, סולנים / המקה. והתז. של פסטיבל גליינבורן / ס. סידרי); שומאן: סימפוניה מס. 4 ברה מינור (התז. הפיל. מווינה / ז. מהטה).
12.05 אמנים באולפן – שרה פוקסמן היימן / ברם ברמן, פסנתר – [illegible] 6 פוגות קלות אופ. 3; [illegible] 6 קטעים אופ. 10; רגר: וריאציות ופוגה על נושא של מוצרט, אופ. 132.
13.00 קונצרט צהריים – דיליוס: שיר לפני עלות השחר (הסינפונייטה של בורנמות'); מוצרט: סונטה לפסנתר וכנור ק. 376 (נ. בלום / א. שומסקי); מונטוורדי: קינתה של הנימפה (מ. קוקסילבר / מ. ו. אלמנה / מ. של האומה דה לנוד / מ. אומרטס / נ. ליאונהרדט); הלפרן: פואמה (נ. לוחן־אבוב / ש. רבינוביץ, פסנתר); וורדי: 2 אריות מתוך "נשף המסכות" (ל. פוואורוטי / ה. רוזת / ר. רוניקי; מקה.והתז. של אקדמיה סנטה צ'צ'יליה / ב. ברטולטו); שפר: קונצ'רטו לאורגן, 2 כנורות ותזמורת (וה. יעקב / התז.
הסימפ. של רדיו בוואריה / ה. ווקסוגל; ג'ורדני: אריה (ג. דולחובה, מצו סופרן). שופן: ברקרולה אופ. 60 (ר. ברנברים, פסנתר); והן ווליאמס: פנטסיה על נעימות מסקס (נ'. לויד וובר, צ'לו; דוניצטי: סונטה לחליל (א. תלמי).
15.05 בין חברים – 2 אהבות גדולות של הליידה: 8.3.1961 (נפטר סר תומס ביצ'ם) 8.3.1869 (נפטר, ברליוז) (ש.ט.)
16.00 קונצרט מנחה – הנדל: מוסיקה מתוך "אלצ'ינה" (סולני הברוק מאנגליה / ג'. אליוט גרדינר); היידן: סימפוניה מס. 26 ברה מינור (לאסטרו ארמוניקו / ר. סילומונס); מוצרט: קונצ'רטו מס. 3 בסול מג'ור, לכנור ותזמורת (י. פרלמן / הפיל. מוינה / ג' לוין); ברוקנר: סימפוניה מס. 3 ברה מינור (הסימפ. של רדיו פרנקפורט / א. ענבל).
18.30 מוסיקה ליום ראשון – באך: קנטטה מס. 159
20.05 ערב טוב – פרסל: סוויטה לתזמורת ולעוגב (נ. פרבאום / ב. פקה); סמרטיני: קונצ'רטו בפה מג'ור לחלילית סופרן, תזמורת כלי־קשת וקונטינואו (ב. פטרי / סיימון פרסון / א. בראון).
20.30 הקונצרט הקאמרי השבועי – משתתפים: ל. טונה + מ. שמיר, סופרן / א. טורנר, אבוב / ב. ברויאר + ה. פרנקל, כנורות / ר. קם + מ. הרטמן, ויולות / ב. הרן, צ'לו / א. וולקוב, פסנתר – שומאן: רומנסות אופ. 94 מס. 2+1 לאבוב ופסנתר; שומאן: סונטה בפה מינור אופ. 105 לכנור ופסנתר. מנדלסון: 6 דואטים אופ. 63; ברוקנר:
20.30 מסורות מוסיקליות בארץ.
23.00 מוסיקה בן העבר הרחוק.

רשת א'

11.30 השכלה ודעת לכל – צרפתית למתחילים: שעור מס' 19.
12.05 בערוגות הבשם.
14.06 תבניות לילדים – "זהבה ושלושת הדובים" מאת תלמה אליגון. "מסע הפלאים של נילס הולגרסון הקטן עם אווזי הבר" מאת סלמה לגרלף: לקראת סיום.
16.05 השבוע שלי (ש.ש.)
17.20 האוניברסיטה הפתוחה – "צמיחת המדינות החדשות באפריקה".
19.05 "מחשבת ישראל".
22.05 תפוח ועץ – משפחות שכולן בנות ומשפחות שכולן בנים.

רשת ב'

10.05 ענייני חברה ורווחה.
16.05 "שירים ושעורים" – בעריכת יעל בן־יהודה
17.05 ענייני משק וכלכלה.
18.06 היום בספורט.
19.35 "עם ישראל".
20.05 "אומר בשבחך".
22.05 תזמורות כלי־נשיפה – בבקשתך.

רשת ג'

19.05 מבצר הפר הלועזיים.
22.05 ארוח עתיק.
24.10 ענייני ב"ב.

גלי צה"ל

06.30 אוניברסיטה משודרת – השמש והיקום: אנרגיה סולרית מרצה פרופ' ארנון דר.
17.30 כותנת.
17.50 יומן ספורט.
18.05 רדיו ספורט.
20.05 שירי עמים.
21.00 מבט לחדשות.
23.05 מגירות הלב – עם הסופר והסאטיריקן אפרים סידון (ש.ת.).
00.05 ציפורי לילה נודדות.

סיכוי מחודש למכבי חיפה

● בני־יהודה – הפועל ת"א	2:2
● מכבי חיפה – כפר־סבא	1:4
● מכבי נתניה – שמשון	0:1
● באר־שבע – שעריים	0:1
● יבנה – הפועל חיפה	1:2
● מכבי פ"ת – הפועל י־ם	1:2
● מכבי ת"א – מכבי יפו	1:1
● הפועל פ"ת – בית"ר י־ם	0:0

שער מדהים של אלי כהן בדקה ה־90 הציל את המוליכה, הפועל ת"א, מהפסד בשכונת־התקוה והותיר אותה עם מקדמה של שלוש נקודות בתום השליש השני של המשחקים.

בני־יהודה, שהוליכה ביתרון מרשים 0:2 עד לדקה ה־85, ספגה הלם בסיום ואיבדה שתי נקודות ל"אדומים" (2:2). להפועל ת"א נרשמה, איפוא, תקופת שליש טובה אף שהיתרון שלה צומק במידה רבה.

מכבי חיפה שבה לתמונה עם ארבעה מבחים לרשת הפועל כפ"ס (1:4), שקטעו, אולי, בצורת הבקעה ארוכה של "הירוקים". בני־יהודה וביתר ירושלים (0:0 במשחק־החוץ עם הפועל פ"ת) נותרו הרחק מאחור.

שינוי משמעותי חל בתחתית הטבלה. מכבי יפו (סיימה בתיקו 1:1 עם מכבי ת"א) חלפה מעבר ל"קו האדום" לאחר תקופה ארוכה ודחקה מתחתיה את הפועל ירושלים. ירושלים, שהשיגה נקודה אחת בשמונת המשחקים האחרונים, ספגה הפסד ביתי נוסף מרגלי מכבי פ"ת (2:1).

מבין ארבע הקבוצות, המאבקות נגד הנשירה, זכתה רק יפו בנקודה. הפועל חיפה נוצחה 2:1 ע"י מכבי יבנה ומכבי שעריים נכנעה בבאר־שבע 1:0. יבנה ומכבי נתניה (גברה 0:1 על שמשון ועצרה את תנופת השמשונים) "בורחו" בלפי מרכז הטבלה.

19 שערים הובקעו במחזור ה־20, שהודה אמריקנית, בעיקר, בזכות מאות אלפי הדולרים ב"מוטו".

מכב השבת

רוני רוזנטל

הגיע הזמן, רוני. חלוף הסופה של מכבי חיפה היה צריך לדעת שכדי להצליח עליו להפעיל את כישוריו הטבעיים, משמע – מהירות, כח ושאפתנות. אתמול נוכחו מגיני כפ"ס,

שכאשר רוזנטל פועל קשה מאוד לעצור אותו. שני שערים ועוד הכנת מבבי הבקעה לחבריו. גם אחיו הצעיר, ליאור, הבקיע אתמול. יום גדול למשפחת רוזנטל.

● בתחרויות הליגה הלאומית ברוגבי הושגו התוצאות הבאות: הפועל ירושלים – הפועל גליל־עליון ·קרית שמונה 0:26, הפועל כפר־הנשיא – סכנין חיפה 0:36, ירושלים – הפועל רעננה 3:26

הלם בשכונה

איך מאבדים שתי נקודות בדקה ה־90? זו השאלה ששאלו אתמול מאמן בני־יהודה יצחק שניאור (משמאל) ופטרון הקבוצה אבי פילוסוף (מימין) לאחר שקבוצתם ספגה בסיום שער משווה

גיל לנדאו מהפועל ת"א בועט מקרוב לרשת בני־יהודה כדי לצמק בדקה ה־85 את התוצאה ל־2:1 לאחר הרמת קרן של סיני...

... וכעבור 5 דקות, כלומר בסיום המשחק, שוב היה זה סיני שהעלה כדור קרן אותו נגח פנימה אלי כהן וחילץ את קבוצתו מאי־נעימות

ב־5 דקות הסיום צינן סיני ההתלהבות בשכונת־התקוה

משה סיני קשר הפועל ת"א הצליח בשתי בעיטות קרן מוצלחות בשכונת־התקוה לחלץ יחד עם קבוצתו הפועל ת"א תוצאת תיקו מול בני־יהודה ת"א – 2:2 (0:2).

במשך 85 דקות הוליכה בני־יהודה בבטחה – 0:2. בדקה זו נקבעה בעיטת קרן להפועל. סיני שלח כדור מסובב, האמיג שמט את הכדור ולנדאו המשיך מקרוב לרשת – 2:1.

איש מ־6000 הצופים לא האמין שבני־יהודה תאבד את תוצאתה אך משה אשכנזי מאן לשרוק לסיום והוסיף דקה למשחק. ואז זכו ה"אדומים" בבעיטת קרן. כולם ידעו שזאת הבעיטה האחרונה במשחק. משה סיני בעט כדור מסובב ואלי כהן הנמוך נגח מקרוב לרשת – 2:2.

הקהל המקומי ושחקני בני־יהודה נראו המומים. אבל שחקני בני־יהודה צריכים להאשים רק את עצמם שכן בשלבי הסיום הם הם ירדו למגננה.

במחצית הראשונה שיחקו שחקני שכונת־התקוה באשמנות רבה. ואכן, כבר בדקה ה־17 הם עלו ליתרון לאחר שאייזנברג קבע מול אלתר – 0:1. בדקה ה־48 הגדיל משה סלמן כדור אחרי מ־20 מ' שחדר לרשת – 0:2.

ה"אדומים" לא שיחקו היטב אך שחקני קריית־שלום לא נשברו והצליחו כאמור לאזן בסוף את התוצאה. ועל כך מגיעות להם מיטב המחמאות.

שפט משה אשכנזי לעיני 6000 צופים בשכונת־התקוה.

ב. לוי

● בני־יהודה ת"א: אטיאס – 5, עלן – 6, חזוקה – 6, אריב – 6, סגל – 6, א. חיים – 4, סלמן – 5, דוקן כתריאל, צורבנה – 5 (לוחות – 6), אייזנברג – 6, ברסוקים – 6.
● הפועל ת"א: אלתר – 4, זאבה – 5, י. כהן – 5, לוסי – 4, (שלה שוקרון – 5 ויאגר – 5), עמר – 6, אקרויד – 5, סיני – 6, א. כהן – 7, האגר – 6, לנדאו – 5.

ירושלים הסתבכה בתחתית לאחר ההפסד הביתי לפ"ת

קבוצת הפועל ירושלים הסתבכה אתמול עמוק בתחתית הטבלה לאחר שנוצחה בביתה ע"י מכבי פ"ת בתוצאה 2:1 (0:1).

האורחים מאם־המושבות לא נזקקו למאמץ יתר כדי לגבור על יריביהם החלשים. הם התבססו על הגנה מתוגברת ששלחה את החלוצים להתקפות מתפרצות.

למרות שהירושלמים שיחקו בשאפתנות רבה, הם ירדו מהמגרש מנוצחים, בעיקר בגלל היעדר חלוצים מסוכנים בשורותיהם.

פתיחת המשחק לא רמזה על העתיד לקרות. שכן כבר בדקה ה־3 עלתה ירושלים ליתרון לאחר שאסיאג הצעיר בעט מקרוב לרשת 0:1.

הפתח־תקוואים לא נבהלו וכעבור 10 דקות הם השוו לאחר שחיים יחזאל נגח כדור קרן לרשת – 1:1.

במחצית השניה הוסט רפי כהן לקישור, ואכן כהן היה השחקן הבולט במגרש. בדקה ה־71 הוא הסף כדור במרכז המגרש חלף על־פני 3 שחקנים ומול בלדנו קבע את תוצאת המשחק – 1:2.

שפט יאיר סליגר לעיני 800 צופים בירושלים.

יעקב טל

● מכבי פ"ת: מרסום – 5, אזובל – 4, מיסלטי – 5, יחזאל – 6, אלי הדזאייל – 5, ג. מכבם – 6, נזיאל – 5, שעשוע – 5 (רובינזקא ע. מכבם – 4), ר. כהן – 6 (י. כוקה), קרשטנק – 5.
● הפועל ירושלים: בלדנו – 4, תאושמש – 5, שמריא – 4, מצאפס – 5, דויקה – 5, מלכה – 4 (בשן – 4), אוחנה – 4, דיין – 5, מרק – 5, בונבל – 5, אסיאג – 5 (ששקי).

האחים רוזנטל הפסיקו הבצורת

האחים רוני וליאור רוזנטל הוליכו אתמול את האלופה מכבי חיפה לנצחון מרשים על הפועל כפר־סבא בתוצאה 1:4 (0:2).

מכבי חיפה חזרה לעצמה לאחר תקופת בצורת ארוכה. חניכיו של סלבה שוקו פיתחו בהתלהבות והיו קרובים להגדיל את התוצאה.

אין ספק, שסיפור המשחק שייך למשפחת רוזנטל ששני בניה שיחקו אתמול בהרכב הפותח.

בדקה ה־14 הרים ציון מרילי כדור מדויק לליאור רוזנטל, שנגח בעוצמה לרשת – 0:1.

גם בהמשך נתנה חיפה את הטון ובדקה ה־30 נפגע השוער הצעיר עופר נוסכובסקי ובין הקורות החליף אותו אבי כהן.

בדקה ה־43 פרץ ארבלי משמאל הרים כדור מדויק לרוני רוזנטל, שקבע בנגיחה – 0:2.

שחקני השרון ניסו עם פתיחת המחצית השניה לצמק את התוצאה. בדקה ה־50 בעט חיים פסיקה מבאייר ותיון מרילי הוליך מקו השער.

אבל שחקני עיר־הכרמל הבטיחו להבקיע שערים. בדקה ה־74 פרץ הבגן איתן אהרוני מימין ומסר כדור שמוח למשה סלקטר, שקבע בבעיטה באה – 0:3.

בדקה ה־82 הצליח איתן רביבו לצמק את התוצאה – 1:3. אבל בדקה ה־89 שוב פרץ ציון מרילי מהאגף והרים כדור מדויק לרוני רוזנטל, שבנגיחה עזה קבע את תוצאת המשחק – 1:4.

שפט יצחק יזבם לעיני 6000 צופים בקרית־אליעזר.

יצחק ציבין

● מכבי חיפה: רן – 6, אהרוני – 7, אוסמו – 6, קלינגר – 6, מרילי – 7, ל. רוזנטל – 6, אבוקסיס – 7 (ש. לוי), ארבלי – 6, מלכה – 6 (נבבקל), סלקטר – 5, ר. רוזנטל – 7.
● הפועל כפר־סבא: נוסכובסקי – 5 (כושן – 5), אינשטיין – 6, סימכן – 5, שקנין – 6, אירינגר – 6, ברמיס – 5, מרכגן – 6, יחזה – 6, פסיקה – 6, סימבוני – 5, רביבו – 5.

קבוצת הפועל ת"א מכניעה את בני־יהודה, אך השער נפסל בטענה שאסיאג נדחף

הליגה הלאומית

	הקבוצה	מש'	נצ'	תיקו	הפס'	שערים	נק'
1.	הפועל ת"א	20	11	8	1	16–35	41
2.	מכבי חיפה	20	11	5	4	15–30	38
3.	בית"ר ירושלים	20	10	4	6	22–31	34
4.	בני־יהודה ת"א	20	9	6	5	10–12	33
5.	מכבי ת"א	20	7	9	4	20–27	30
6.	הפועל באר־שבע	20	8	6	6	12–17	30
7.	שמשון ת"א	20	7	8	5	24–25	29
8.	מכבי פתח־תקוה	20	8	4	8	27–27	28
9.	הפועל פתח־תקוה	20	7	6	7	25–27	27
10.	מכבי נתניה	20	7	4	9	24–27	25
11.	מכבי יבנה	20	7	4	9	22–16	25
12.	הפועל כפר־סבא	20	6	6	8	27–25	24
13.	מכבי יפו	20	4	7	9	27–16	19
14.	הפועל ירושלים	20	5	3	12	32–21	18
15.	הפועל חיפה	20	4	5	11	33–13	17
16.	מכבי שעריים	20	3	7	10	24–11	16

הניחוש הנכון

1. בני־יהודה – הפועל ת"א	x
2. מכבי ת"א – מכבי יפו	x
3. מכבי יבנה – הפועל חיפה	1
4. הפועל י־ם – מכבי פ"ת	2
5. הפועל פ"ת – בית"ר י־ם	x
6. מכבי חיפה – הפועל כפ"ס	1
7. הפועל ב"ש – מכבי שעריים	1
8. מכבי נתניה – שמשון	1
9. הפועל חדרה – בית"ר נתניה	2
10. רמת עמידר – הפועל לוד	x
11. הפועל יהוד – הכח ר"ג	1
12. הפועל עכו – בית"ר רמלה	1
13. הפועל חולון – רמת השרון	1

במחזור הבא הלאומית

● מכבי נתניה – בני־יהודה
● שמשון – באר־שבע
● מכבי שעריים – מכבי חיפה
● הפועל כפ"ס – הפועל פ"ת
● בית"ר י־ם – הפועל י־ם
● מכבי פ"ת – מכבי יבנה
● הפועל חיפה – מכבי ת"א
● מכבי יפו – הפועל ת"א

תקווה ולם קטעו סידרת הנצחונות של שמשון ת"א

סידרת שישה נצחונות רצופים של שמשון ת"א נקטעה אתמול ע"י מכבי נתניה שניצחה בתוצאה 0:1.

שחקני כרם־התימנים לא הבהיקו את הכוכבים שיצאו להם בתקופה האחרונה.

שחקני ההגנה היו חדירים. בקישור כמעט ולא ראינו את אפרים ארביב ושלבה בורחי ואילו החלוצים פרץ, שוקרון וחמתי כבר ידעו ימים טובים יותר.

מנגד, מכבי נתניה במשחק מלא הקרבה היתה עירנית. בהגנה היה חיים בר "חומה אחרונה". בקישור היה בני לם פעלתן ובהתקפה היה שלום תקוה כדרכו מסוכן ביותר.

במחצית הראשונה היו שני ארועים ליד שער שמשון אך תקוה ולם החטיאו מקרוב.

לאחר ההפסקה לחצו חלוצי נתניה ללא הרף על שער שמשון ואכן בדקה ה־76 הצליחו להבקיע את שער הנצחון לאחר ששלום תקוה הלהטוטן הסיס כדור לבני לם שמ־12 מ' בעט לרשת – 0:1.

שפט יצחק אורנר לעיני 3000 צופים בנתניה.

מ. רוזנברג

● מכבי נתניה: חביב – 6, ש. מנחם – 5, חמן – 5, בר – 7, קרן – 6, בראונה – 5, לחזן – 5, לם – 6 (מ. לוי), א. מנחם – 5 (רותן), תקוה – 6, ר. לוי – 6.
● שמשון ת"א: לסנר – 6, חלוי – 5, אודי כהן – 5, אלי כהן – 5, שמעטוב – 5, הלל – 4, מלכה – 4 (מ. שלום), ארביב – 4, בורחי – 4, פרץ – 5, שוקרון – 5 (חמתי).

יבנה התגברה על ההרכב החסר

למרות שהופיעו אתמול בהרכב חסר הצליחו שחקני מכבי יבנה לגבור על הפועל חיפה בתוצאה 1:2 (0:1).

המשחק עצמו לא התעלה לרמה המניחה את הדעת. שתי הקבוצות הציגו משחק לחימה והשופט מבטיין עוזריה צבי היטיב לשמור על ההגינות הספורטיבית.

יבנה היתה הטובה מבין השתיים בעיקר משום שיריבתה נקטה בסגנון הגנתי.

כבר בדקה ה־6 עלו היבנאים ליתרון לאחר שחדר ועקבין רוזן מקרוב כדור קרן לרשת – 0:1.

יבנה המשיכה ללחוץ, אבל חלוציה החטיאו מצבים מצויינים.

השער השני במשחק הובקע דוקא בעבר השני של המגרש. בדקה ה־54 פרץ רונן רוקמן באגף השמאלי, חלף בקלילות על־פני עלואה האיסי, מסר למרכז והאוכן הלד הסיס לעבר שמ־10 מ' קבע בבעיטה שמוח – 1:1.

בדקה ה־70 נקבעה תוצאת המשחק לאחר שעלואה בעט כדור לתוך הרחבה. שם השתלט עליו אילן אבנעים שבבעיטת מכבי קבע – 1:2.

שפט עוזריה צבי לעיני 1000 צופים ביבנה.

אבי ליאת

● מכבי יבנה: לוי – 6, באורין – 6, אלקבץ – 6, [illegible], עלואה – 5, צ. יעקב – 6, זנזרי – 5, הלמן – 6, פרץ – 5, אבנעים – 6 (אולמר), רעקבין – 6.
● הפועל חיפה: אנטמן – 5, מזרד – 5, בלוש – 5, לסשיין – 5, קריינהר – 4, גבאי – 4, לוי – 3, שטיקר – 4, רוקמן – 6, הלד – 5 (ברקוק), עטר – 5 (ראובה – 5).

שריקות בוז ממושכות בפ"ת

באחד המשחקים החלשים שהתקיימו העונה בבית נפרדו אתמול קבוצות בית"ר ירושלים והפועל פ"ת בתיקו ללא שערים.

שריקות הבוז שנשמעו במהלך כל המשחק "גילו" את רשום הצופים לגבי הרמה. שתי הקבוצות שיחקו משחק שכונתי ולא היו ארועים ליד השערים. רק בדקה ה־27 נבעט הכדור הראשון לשער (ע"י ניר אלון).

הבית"רים ללא אלי אוחנה הפצוע והשעוד בשמונה הפצוע, וזה התבטא בשתי בעיטות מסוכנות לשער.

היחידים שראויים לציון הם שוער פ"ת רוני גדבי והבלם ניר אלון.

שפט יצחק רוזנברג לעיני 3500 צופים בפ"ת.

ע. רוזנברג

● הפועל פ"ת: גדבי 6, יופרל 5, ברחזקיק, אלוף 6, מרלי 5, מאברס 5 (רחובדין), בן שאנצ 5, ג. לויי 5 (משדני), הלל 5, בוזק 5, לוין 5.
● בית"ר ירושלים: מורחי 5, שירוי 5, ח. אזולאי 5, אשש 6, ר. אזולאי 5, בן הרוש 5, קרדו 5, מלמיליאן 5, מ. מלכה 5 (שמורן), גהורי 4, י. בוקר 4 (שושן 5).

נקודה נוספת לאמתחת מכבי יפו

קבוצת מכבי יפו המשיכה אתמול בשורשרת הישגיה כאשר חילצה נקודת ליגה נוספת באיצטדיון ר"ג מול מכבי ת"א – 1:1 (0:1).

המשחק בין שתי הקבוצות התנהל על מי־מנוחות והרבה למוצגה לא הראויה ללאומית. כדורגלני מכבי ת"א היו טובים יותר במחצית הראשונה והבקיעו את השער לנצחם בדקה ה־36 לאחר שאלון נתן קיבל כדור ברחבה וברגל שמאל קבע בבעיטה חזקה – 0:1.

במחצית השניה התעוררו "היפואים" [illegible] בדקה ה־80 הם הצליחו לאזן את התוצאה לאחר שדוגני ובורחי הולידו ביניהם מסירות [illegible] בעט לרשת – 1:1.

שפט יוסי ריאמנט לעיני 500 צופים באצטדיון ר"ג.

א. גולדשטיין

● מכבי ת"א: גינזבורג – 5, קיסר – 5, א. כהן – 5, שמעטוב – 5, א. לוי – 4, קריים – 4, א. כהן – 5, הול – 4, בריאנו – 5, ארנזוד – 5, זוויקר – 4.
● מכבי יפו: ליברמן – 5, טליבן – 4, רביאל – 5, פרי – 5, ברקוביץ – 4, בוסוויקה – 5, ר. לוי – 4, זבוריט – 5, ג. לוי – 5, בורחי – 5, דובי – 4, אבוטבה – 4.

החום הרדים השוער שמיר

במשחק חלש, שנערך במזג־אוויר שרבי גברה קבוצת הפועל באר־שבע בביתה על מכבי שעריים בתוצאה 0:1 (0:1).

החום הכבד פגע קשות ברמת המשחק. השחקנים נעו בכבדות ותקופו להציג רמת משחק מניחה את הדעת.

האורחים מרחובות באו לבירת הנגב במטרה לחלץ נקודה ואכן, הם שיחקו במערך הגנתי מתוגבר. אבל טעות של שוערם, אריה שמיר, מנעה מהם אפשרות להפתיע.

בדקה ה־30 בעט במפתיע ראובן סולטן כדור חלש מ־30 מ', שחדר בין ידיו השוער שהיה רדום לרשת – 0:1.

שפט יוסי גרוסמן לעיני 3500 צופים בבאר־שבע.

רונן בר־לב

● הפועל באר־שבע: הכרנבוים – 5, בן־חמו – 5, החדי – 5, אילו – 6, נתן – 5, עורן – 4 (מורישנא), דהן – 4, סולטן – 7, אבוגניר – 4, רבנן – 5, אוחנה – 4 (אלבולויה).
● מכבי שעריים: שמיר – 4, א. כהן – 4, קירום – 4, א. כהן – 4 (קנה), מרציאנו – 4, צברי – 5, מלכה – 4, חרבינבר – 6, עידן – 5, בר – 4, כהנסי – 4 (רותן – 4).

הלאומיות – בשבת לסבוב ה־8 בגביע

מאת ניסן פרידמן

בשבת הקרובה יטלו משחקי הליגה פסק זמן ויפנו את הזירה לסיבוב ה־8 בגביע המדינה. 16 הקבוצות הלאומיות יצטרפו למעגל הגביע ותתמודדנה נגד קבוצות מליגות נמוכות יותר.

המשחקים: בית"ר ירושלים – בית"ר ת"א; הפועל ירושלים – הפועל כפר שלם; מכבי חיפה – הפועל טבריה; הפועל חיפה – בית"ר חיפה; הפועל ת"א – מכבי חדרה; מכבי שעריים – הפועל ב"ש; הפועל אור יהודה – בית"ר ב"ש; מכבי יפו – בני יהודה; בית"ר נתניה – הפועל עכו; הפועל כפ"ס – הכח מכבי ר"ג; הפועל פ"ת – בית"ר פרדס כץ; מכבי ת"א – שמשון ת"א; הפועל יהוד – מכבי רמת עמידר; מכבי נתניה – מכבי פ"ת; הפועל חולון – הפועל קרית־אתא; מכבי יבנה.

נהג!
אשה את המינמום
למען אלה
העושים את
המקסימום.
תן סיכוי לחייל!

נבחרת המחזור

1. רוני גדבי (הפועל פ"ת)
2. איתן אהרוני (מכבי חיפה)
3. חיים בר (מכבי נתניה)
4. מאיר ברקמן (מכבי יבנה)
5. ציון מרילי (מכבי חיפה)
6. ראובן סולטן (הפועל ב"ש)
8. אלי כהן (הפועל ת"א)
9. רפי כהן (מכבי פ"ת)
10. משה אייזנברג (בני יהודה)
11. רוני רוזנטל (מכבי חיפה)

מלך השערים

1. רוני רוזנטל (מכבי חיפה)	11
2. זאהי ארמלי (מכבי חיפה)	9
–. משה איזנר (מכבי ת"א)	9
–. אורי מלמיליאן (בית"ר י־ם)	9
–. ניר לוין (הפועל פ"ת)	9
6. דוד לביא (מכבי נתניה)	8
–. אלי כהן (הפועל ת"א)	8

לבני־יהודה וגם להפועל ת"א טענות נגד אשכנזי

בשכונה קובלים על הזמן שהוסיף השופט בו הובקע שער המשווה ואילו אנשי הפועל ת"א מתרעמים על פסילת שערם ●במכבי חיפה התחילו לחייך שוב

24 שעות אחרי שבת

●●● קופת גמל. לפחות סיבה אחת למסיבה היתה אתמול לגזבר בני־יהודה, גד פולמי. במגרש בשכונת־התקוה נמכרו אתמול 5500 כרטיסים למשחק נגד הפועל ת"א – כמות שיא העונה. המכירה הכניסה לקופה כ־80,000 ש"ח שהם כ־53,000 דולר. ה"תמכור" הזה יעזור לגזבר אמחרות להשלים תוכות לשחקנים, כולל לקשר היקר נסים כהן, שאינו משחק עקב פציעה, אך גם ישיבתו ביציע עולה לבני־יהודה הון עתק●●●

●●● משפט שדה. היה עצוב לראות את חדר ההלבשה של בני־יהודה אחרי המשחק. כולם באו בטענות כלפי השופט משה אשכנזי, שחזר לפעילות לאחר תקופת היעדרות. אנשי השכונה זעקו על תוספת הזמן המיותרת, שגרמה לשער המשווה. אשכנזי הוסיף שתי דקות למרות שלא היו פציעות או פסקי זמן בולטים. כן טענו השחקנים כי בשער הראשון של הפועל ת"א נדחף שוערם יעקב אטיאס ברחבה ללא תגובת השופט.

●●● הלם קרב. בתוך ההלם ההמוכה בחדר ההלבשה של בני־יהודה בלטה דמותו של גד פולמי. הוא טען כנגד המאמן יצחק שניאור כי החלטת גורדנה הצעיר והמכבי בלוזן הותיק והחליפה את מרכז השדה. פולמי מיאן להירגע. פני שניאור החווירו. כשיצא שניאור מהמגרש, הקיפו אותו האוהדים המתוסכלים בטענות מתרישות אחרות. כשנשאל שניאור למה החליף את גורדנה, השיב: "המאור ביקש לצאת", אך גורדנה אמר בסקם: לא קרה לי כלום ולא נפצעתי"●●●

●●● עמותה. בהפועל ת"א יימשך השבוע המאבק להקמת העמותה של מחלקת הכדורגל. המטרה לנסות להבטיח כי ההכנסות ממשחק הליגה נגד בית"ר ירושלים בעוד כשלושה שבועות בבלומפילד, ישמשו לצרכי מחלקת הכדורגל בלבד●●●

●●● ספק דין. אנשי הפועל ת"א התרעמו אתמול על פסילת השער השיפוט הלא הוגן כבידו של משה אשכנזי, זאת למרות שהוא הוסיף את הדקה הגורלית שהביאה את שער המשווה●●●

●●● שער נעול. בשבוע שעבר נאבקה הפועל ת"א בבית־הדין העליון לבטל שער נוסף לשורותיה, על פי דרישת המאמן דוד שוויצר. תביעת המאמן תמוהה בקרב חלק מאנשי האגודה. השוער יצורף בקרוב וכבר הוחל להתאמן בקבוצה●●●

●●● אחרי אוביזל. בשבת הקרובה, במשחק החוץ בחדרה במסגרת גביע המדינה, יחזור החלוץ שלום אביטן לשחק אחרי היעדרות ממושכת עקב פציעה. המשחק יחזה הרצה לשחקן לקראת אפשרות שיתופו במשחקי הליגה●●●

●●● חיוך. במכבי חיפה עדיין חולמים על אליפות שלישית רצופה. אחד השחקנים הבודדים שכרם נותם איתן חוזה הוא רוני רוזנטל שאתמול הבקיע צמד שערים והוכיח שהוא שב לכושר בציין. כנראה שהשבוע יסוכמו איתו התנאים הכספיים. כוכבי מכבי חיפה נראו אתמול בחיוכים, שכן אחרי הדרעיים הם שוב יקבלו מענקים שנמנעו עקב נצחונם.

●●● תגובה צנועה. כיכר מכבי חיפה אתמול, רוני רוזנטל הוקף כעריצים כמו כוכבים הסרטים והמסכוסים כמעט. רוזנטל הבהיר בקול שקט: "עדיין איננו חושבים על המקום הראשון, אלא איך לנצח בכל משחק, בה שיהיה אחר כך, אלוהים גדול"●●●

●●● מתוכנת המתפעת. אלי ציביאר, מגן מכבי פ"ת, החליט להתפטר מקבוצתו, עקב חילוקי דעות חריפים עם הנהלה מבוקש בפרי. שחקני מכבי פ"ת איימו שלא להופיע למשחק אתמול, אך התרצו לאחר שהבטיחו להם תוספות ביום רביעי●●●

●●● כלך בלי כלל. אין לו מזל לחייך, [illegible] בלך שערי הליגה. הוא נפגע בצואר במהלך עבודתו ב"דף" ולא נכלל בהרכב הפותח של מכבי פ"ת אתמול. בדקה ה־80 הוכנס למשחק ולאחר 45 שניות ספג מכה ונפגע שבצפ●●●

●●● ברגל שמאל. אבשלום פלומן נבחר לינקפיר מכיר מועדוני הפועל פ"ת בבקעם יהושע בהודה. במשחק הראשון ספר רק 17 אלף דולר הכנסה במשחק הבאתם נגד בית"ר י־ם●●●

●●● שירים ושקרים. הבפיק הדיפאר דב הפ"א בעל חברת "התקליט", ירוק באוהד מושבע של הפועל חיפה.

בסוף השבוע ביקר זעירא בחדר ההלבשה של הקבוצה. העניק שני תקליטים לכל שחקן והבטיח להעניק עוד תקליטים אם תנצח הקבוצה ביבנה. זעירא היה בעבר אתלט ומאמן כושר בקבוצת הפועל חיפה בשנות ה־50.

הוא הודיע כי עבור כל תוצאת תיקו הוא יעניק תקליט לכל שחקן ועבור נצחון שני תקליטים●●●

●●● הפלא השמשי. באיצטדיון ר"ג הובעה פליאה כיצד אגודה כמו מכבי ת"א מצליחה לנהל מחלקת הכדורגל שלה. רק 500 צופים נוכחו ביציע הענקי. חלקם מוזמנים●●●

השתתפו בכתבה: נפתלי כוכ, אשר גולדשטיין, יצחק ציבין, מ. רוזנברג, משה כהן וניסן פרידמן.

„ראש החץ" הבית"רי הגדיל יתרונו בצמרת הליגה הארצית

מאת ברוך רבנן

שתי הבית"ריות מנתניה ומת"א יצרו „מדרגה" בראש הטבלה הארצית עם תום השליש השני של המשחקים. שתיהן נהנות עתה מיתרון משמעותי ונראה, כי דרכן סלולה אל הליגה הלאומית.

נתניה „גנבה" את שלוש הנקודות במשחק החוץ מול הפועל חדרה, כשהבקיעה שער בנצחון שתי דקות מהסיום. בית"ר ת"א לא נתקלה בקשיים מול סגנית הטבלה, בית"ר חיפה, וגמצה אותה 1:4.

התיקו בין מכבי רמת-עמידר והפועל לוד (1:1) הרחיק את שתיהן מהמסגרת ואיפשר להפועל חולון, שגברה על הפועל רמת-השרון 1:2, לטפס למקום החמישי ולהצטרף למירוץ על כרטיס העליה השלישי. בתמונה מצטיירת גם בית"ר רמלה אף שהיא נוצחה ע"י הפועל עכו 2:0.

יום מוצלח היה לקבוצות התחתית. נפרט לבית"ר חיפה, שוכני בנצחונות והיום 0:2, אך שמרו על הסטאטוס-קוו באזור המסוכן. הפועל מרמורק גברה 0:2 בביתה על הפועל טבריה, הפועל יהוד ניצחה בתוצאה זו את הכח ר"ג והפועל בית-שמש הכביעה באותה תוצאה את הפועל ר"ג.

בית"ר נתניה 1 / הפועל חדרה 0

חדרה הציגה בפני 2000 הצופים, מחזה „כיצד לתקוף מנוצחת". נתניה התגוננה בזהירות ועלתה בסיום.

היתרון החדרתי היה מוחלט, משכבע הבוחר דווקא המוליכה מנתניה עסקה בהתגוננות בכל שלבי המשחק. מג'די אבומוך החדרתי הניע את גלי ההתקפות של קבוצתו, אך הוא וחבריו נכשלו שב ושוב מול השוער ובעטו לחוץ.

נתניה ביקשה נקודה אחת ולאור ההתרחשויות בשדה השיגה במפתיע קופה מלאה. בדקה ה-88 הגביה יוסי תשובה את הכדור והבלם אשר סאסי נגח לרשת החדרתית.

שפט יהודע ליזה במגרש בחדרה.

הפועל עכו 2 / בית"ר רמלה 0

המפולת ביכולת של רמלה, שהסתיימה בשבועות האחרונים בנצחונות לארטובקים, שכה תגלתה בעבר, אך הפעם חזרה רמלה לביתה הפריית דאש.

לאיש מבין 2000 הצופים לא היתה סיבה לחשוש מקבוצת הצמרת הבית"רית. זו הציגה משחק כליבך חלש עד שלא סיכנה כלל את שוער עכו ויצאה בשן ועין במשחק החוץ שלה.

עכו, המגלה בעונתה שיפור רב, תקפה החל מהפתיחה והבקיעה כבר בדקה השלישית ע"י אלי קראמו המצויין. האוהדים המקומיים נאלצו להמתין עד לדקה ה-61 כדי לחזות בשער שני מרגלי דוד נגן בדקה ה-61.

שפט בני כהן במגרש בעכו.

בית-שמש 2 / הפועל ר"ג 0

הפועל ר"ג, שעד לפני שלושה מחזורים נשאה את עיניה לצמרת, התדרדרה אל סף האזור המסוכן בעקבות התבוסה לקבוצת התחתית בבית-שמש.

בית-שמש איננה מצטיינת, אולי, על העתקת ביתיותה לאור-יהודה בגין ענש רדיוס. כן, היא הסתגלה במהירות למגרש הזר, שלטה בו ללא עוררין ואף תרגמה את יתרונה לשערים.

„המארחת" נהנתה לא רק מחולשת הרמת-גנים, אלא גם מיכולתו הגבוהה של החלוץ הוותיק עמוס מימון. מימון היה הוזה הוזה בבית-שמש ואף הבקיע את צמד שערי הנצחון בדקות 43 ו-63.

שפט דוד יוסף לעיני 300 צופים.

בית"ר ת"א 4 / בית"ר חיפה 1

המכונה התל-אביבית המשמנת, הגיעה במחזורים האחרונים בהילוך גבוה, דרסה-מחצה את „המפית" מחיפה ללא תנאי.

לת"א לא היו שום מכשולים כלפי סוגרת הכדור. היא החלה במלאכת ההבקעה כבר בפתיחה וסיימה אותה בדקה ה-70. בתוך ניתנו לת"א הזדמנויות רבות נוספות, שהוחמצו או נהדפו בידי הגנת חיפה. היתרון התל-אביבי היה כליבך גדול עד שנגבר רושם, כי היא יכולה להבקיע כל-אימת שתחפוץ לעשות זאת.

הכדורגלן המצטיין בשדה היה שוב הותיק יוסף שמריה, שהבקיע צמד בדקות 5 ו-23. יוסי מזרחי (45) ורחמים עמרן (70) הכפילו את המכה הפרטית של שמריה, הרצל פיטוסי (42) התכבד בשער היחיד.

שפט יעקב כהן לעיני 500 צופים בהרצליה.

רמת-עמידר 1 / הפועל לוד 1

לוד הדהימה את מארחתה בשער מהיר בדקה השלישית, אך רמת-עמידר השכילה להשוות ולהימלט מהפסד ביתי.

מאבק הצמרת היה דו-צדדי, מעניין ועשיר באירועים. לוד הציגה משחק התקפי בניצוחו של רפי שמואל והכילה מעמסה כבדה על הגנת רמת-עמידר. הבלם המקצועי עוזר בוחר גילה יכולת גבוהה ומנע מלוד להגדיל את יתרונה.

רפי שמואל הבקיע שער יתרון ללוד בפתיחה, אך רחמים שלום השווה בדקה ה-69 בבעיטת-עונשין מ-20 מ'.

שפט אריה פרוסט לעיני 500 צופים ברמת-עמידר.

הפ' מרמורק 2 / הפ' טבריה 0

לטבריה היו אשליות ברמות נצחון-חוץ, אולם הן הופרכו במחצית-השניה ע"י שתקיפה השאפתנים של מרמורק.

המארחת ניצחה הודות לשיפור הגדול בכושר-המחץ שלה לאחר ההפסקה. תרומה נכבדה תרם הבלם דורון רוזנטל, שעצר את חלוצי טבריה המסוכנים בדקות התנופה שלהם במחצית-הראשונה.

נצחון מרמורק הושג בתוך 8 דקות: בדקה ה-66 הבקיע זיוה שוער את שוער טבריה ובדקה ה-74 חתם צבי אבידור.

שפט גבי לוי לעיני 100 צופים ברחובות.

הפועל יהוד 2 / הכח ר"ג 0

יהודה ודגוף הוותיק, הבציל במעט לבדו את יהוד במשחקיה האחרונים, לא הרג ממנהגו והבקיע את צמד שערי הנצחון בדקות 18 ו-85.

יהוד שיחקה היטב, כמו בשבועות האחרונים, ונבחנה התקבל, איפוא, כמבעיות. להכח – שוב לא היה כח ויכולת ונראה, כי השלימה עם אבדן כל סיכוי העונה.

שפט יצחק ברון לעיני 500 צופים ביהוד.

הפועל חולון 2 / רמת-השרון 1

הפועל חולון שבה לתמונת העליה לליגה הלאומית לאחר שתמכה את יתרונה הביתי לנצחון משכנע.

חולון תקפה החל בפתיחה, הציגה משחק מהיר ונמרץ, אך גילתה עקרות עד להפסקה. יוסי עמרני „שבר את הקרח" בדקה ה-51 וסלל את הדרך בפני ארז שקדיקה (81).

בדקה ה-85 התחוללה סערה, כאשר האורח שלמה וייצמן ספק הכשל – ספק נפל ברחבת חולון, והשופט יעקב אלימלך פסק בעיטת 11 מ'. השוער מוטי הרוש הודף משערו וציפק את התוצאה.

300 צופים חזו במשחק.

במחזור הבא בארצית

- בית-שמש – הפועל חדרה
- הפועל ר"ג – הפועל חולון
- רמת-השרון – הפועל עכו
- בית"ר רמלה – הפועל יהוד
- הכח ר"ג – רמת-עמידר
- הפועל לוד – מרמורק
- טבריה – בית"ר ת"א
- בית"ר חיפה – בית"ר נתניה

הליגה הארצית

	הקבוצה	מש'	נצ'	תיקו	הפס'	שערים	נק'
1.	בית"ר נתניה	20	11	8	1	16–36	41
2.	בית"ר ת"א	20	12	2	6	19–34	38
3.	הפועל לוד	20	9	7	4	16–25	34
4.	מכבי רמת-עמידר	20	8	9	3	13–19	33
5.	הפועל חולון	20	9	5	6	15–24	32
6.	בית"ר רמלה	20	8	8	4	12–18	32
7.	הפועל טבריה	20	8	5	7	23–21	29
8.	הפועל עכו	20	6	8	6	15–20	26
9.	הפועל חדרה	20	7	5	8	20–2	26
10.	הפועל ר"ג	20	7	4	9	22–21	25
11.	הפועל רמת-השרון	20	5	10	5	26–23	25
12.	הכח-מכבי ר"ג	20	7	3	10	36–26	24
13.	הפועל מרמורק	20	5	6	9	35–20	21
14.	הפועל יהוד	20	3	8	9	22–14	17
15.	הפועל בית-שמש	20	2	10	8	27–24	16
16.	בית"ר חיפה	20	–	9	11	31–12	9

בעין עקומה / אהרון להב

רק דקת הדומיה הפריעה?

אחת מנקודות הזכות שעסקנים בהתנדבות זוקפים לעצמם בעבודה הוולונטארית בספורט, למשל, היא הזכות לא להיות אחראים לשום מחדל, בבחינת: להצלחה יש אלף אבות אבל הכשלון הוא יתום.

במה דברים אמורים: בטקס ה„הגיגי" שקדם למשחק ישראל – אנגליה באיצטדיון הלאומי ברמת-גן במעמד נשיא המדינה. הוליכו מנהלי ההתאחדות, בערך כ-30 עסקנים מתגרבים מכל המרכזים ובמלאי תפקידים, להשתמש בהזדמנות שנשיא הרצוג יהיה נוכח במשחק הזה ולהנוך פעם נוספת את האיצטדיון הרמת-גני, לאחר שקודם לכן הוא נחנך פעמיים לפחות במשחקים קודמים אבל לא בצורה רשמית כה נכבדה.

לצורך זה אילתרו – כן אין מילה אחרת למה שראינו באיצטדיון – כמה מתעמלות כמה צנחנים עם מטוס, כמה דגלים וכדור, את תזמורת משטרת ישראל ואת קריין הטלוויזיה הפופולארי דניאל פאר.

זה היה טקס פרובינציאלי מהסוג שלבטח כבר הולך לעשות אפילו הארצות המתפתחות באפריקה, כאשר דווקא בקטע החשוב ביותר שלו, הקטע הבין-לאומי, של נגינת ההימנונים נעשתה „פאשלה" גדולה. הכרוז הכריז: ההימנונים, נשיא המדינה וכל האח"מים והקהל קם על רגליו, ותזמורת המשטרה פצחה בנגינת „אל נצור המלכה" ו„התקווה". לשתי הנבחרות הלאומיות של אנגליה וישראל לא היה זכר על כר הדשא. שכחו אותן בחדרי ההלבשה. בכך רשמה ישראל תקדים בטקסי כדורגל, שבהולם יכול להרשם בספר השיאים של גינס: נגינת הימנונים בלי בעלי השמחה – הספורטאים.

מותר היה לצפות שמישהו בהנהלת ההתאחדות לכדורגל יקח על עצמו את האחריות המיניסטריאלית ותצא הודעה המביעה צער על התקלה. שום דבר. את הכל הטילו כמובן על הקריין דניאל פאר, אמנם שהוא לא מבין בכדורגל לכן הכריז הימנונים לפני שקרא לנבחרות לעלות למגרש.

אבל לעומת זאת התנפלו העסקנים המתנדבים שלנו על הקפטן הישראלי אבי כהן ויתר שחקני הנבחרת, שעשו יד אחת עם הקפטן האנגלי רובסון והשופט השוויצי לדקת דומיה לזכרו של חבר השוער הרצל קביליו, שמת במפולה במפארה.

לא רק התנפלו, אלא דרשו לנקוט עונשין נגד הקפטן עד כדי הדחתו מתפקידו. וכל זאת למה משום שהחמרו את פי מתכנני הטקס, שלא הסכימו לדקת הדומיה באיזה תירוץ קלוש שאין דקת דומיה לפני הקבורה. עתה שוקד היועץ המשפטי של ההנהלה באיסוף העובדות לפני שיגיש המלצות.

האם אנשי-לב יושבים בהנהלת ההתאחדות. האם דקת הדומיה היא שהפריעה להם בכל אותו טקס אומלל, האם אף לא אחד בהתאחדות לא צריך לתת את הדין על „פשלת" ההימנונים, האם לא נמצא „צדיק" אחד בהנהלה שיקרא להבריו לרדת מעניין דקת הדומיה?

מותו של השוער הרצל קביליו, שהיה גם זמר פופולארי, היכה בתדהמה את קהיליית הכדורגלנים ומותר היה להם לחפש רגע מתאים לכבדו בדקת דומיה. הם בחרו ברגע גדול לכל ספורטאי: משחק בין-לאומי ועוד עם הנבחרת האנגלית. מה היה רע בכך – לעסקנים המתנדבים. אבל מותר היה לצפות מיו"ר ההתאחדות לכדורגל, שאול מוזיר שיפעיל את סמכותו כראשון בין שווים ויסיר את הנושא מסדר היום.

מכל מקום, הטיפול שנתנה הנהלת ההתאחדות לכדורגל לענין דקת הדומיה לעומת מחדל ההימנונים – רק ממחישה ביתר שאת את שאמרנו בפתיחה, כי המתנדבים בעם נוטלים לעצמם את הזכות לא להיות אחראים למחדליהם אבל דורשים מיצוי הדין עם הנתונים למרותם.

קרני ושלום אלופי הריצות הארוכות

יאיר קרני מהפועל עמק-חפר זכה באליפות ישראל בריצת 20 ק"מ ובריצת שעה שנערכה אמש באצטדיון הלאומי בהדר-יוסף.

קרני עבר 20 ק"מ בזמן של 1:05.37.5 שעה. בתום שעה עבר קרני מרחק של 18.316 ק"מ. שלום לוי אף הוא מעמק-חפר עבר 20 ק"מ בזמן של 1.07.34.3 שעה. בתום שעה עבר לוי 17.795 ק"מ. ושלישי הגיע ירון כהן מאגודת אילות 1.07.48.0 שעה. בתום שעה עבר כהן 17.677 ק"מ.

באליפות ישראל לנשים בריצה ל-5000 מ' זכתה מול שלום מהפועל באר-שבע בזמן של 18.25.1 דקות, לפני עמאל אל-עבדאלה מהפועל טולס-צור 20.18.0 דקות. שלישית הגיעה סמדר שפיר מאגודת אילות 20:291 דקות.

האליפות נושאת את שמו של אלן כץ ז"ל מהרצים האגדתיים של העם היהודי שזכה באולימפיאדת 1924 במדליות אולימפיות בפריס כשייצג את פינלנד.

שלוש הפתעות בשמינית גמר סנוארט בטניס

שלוש הפתעות היו אתמול בשלב שמינית גמר תחרויות סנוארט-אאבבה בטניס הנערכות במגרשי הספורטון בבית.

תומר ציזמן גבר על יאיר ורטהייבר 3:6, 5:7. עמיר ברמורכי גבר על שי פרי 3:6, 6:3, 3:6, ודרום בראון גבר על אורן מוטאבסל 2:6, 1:6.

יתר התוצאות: מאשה צור – שגב לוי 1:6, 2:6, חיים ציון – גיא בייטל 4:6, 2:6, נועז מרגשטיין – ישי רוזמין 3:6, 0:6, חביב רינגלר – יובל קאוצ'י 1:6, 0:6.

• נשים: הגית אורחין הפתיעה בתחרויות הנשים כשגברה על דנה כרמי 2:6, 1:6.

אילנה ברגר – מאני יאיר 1:6, 1:6, רליה קוריאס – רות שמש 2:6, 3:6, יעל שביט – סופי רפאל 1:6, 6:7, שגית דורון – יעל ריטלה 3:6, 1:6, ענת הארון – מורי דרדוש 4:6, 2:6, קארין מאייר – אורית קנדל 4:6, 3:6, שרית שלו – אופנה רבזאן 4:6, 2:6.

אתלטיקה קלה

• שיא באתלטיקה-קלה נקבע ע"י רבקה פעילות הפועל ירושלים שקבעה במרוץ שודרי 1000 מ': 1:58.41 שניות. השיא הקודם היה 1:59.30 דקה.

תוצאות נוספות: 60 מ' – איתי אילת 7:1 ש', 1500 מ' – אילן בנבנישתי 4:02.30 ד', גובה: רני וולמברג 1.95 מ' ברזל: רני גמס 13.18 מ'.

בין הנשים הצטיינה פועה נייגר מהפועל ירושלים שניצחה ב-100 מ' משוכות – 15.11 וב-300 מ' 42.08 ש', 1500 מ': הדס למדני 4:42.2 ד', גובה: גבי רחון 1.72 מ'.

חתירה

חותרי סמינר הקבוצים ת"א זכו אתמול באליפות הפועל בחתירה בסירה מדגם „סנתית" שנערכה בבריכות-הדגים בקף בין מעגן-מיכאל.

יתר הזוכים, גיל 18: הפועל שדות ים. גיל 16: מעגן-מיכאל. גיל 14: מעגן מיכאל.

נשים, בוגרות: מעגן-מיכאל, גיל 18: מעגן-מיכאל, גיל 16: מעגן-מיכאל, גיל 14: הפועל אילת.

קליעה

• שמואל קרן ממכבי רעננה ניצח אתמול בתחרות קליעה באקדח-אוויר שנערכה בקבוץ מעברות לאחר שצבר 549 נקודות.

בתחרות ברובה-אויר ניצחה במפתיע גילה זאורה מהפועל פ"ת 752 נקודות.

בתחרות אחרת של הליגה במחוז המרכז ניצחה הפועל ת"א עם 1864. הדי תחרות האישית ניצח מיכאל רוזר מת"א – 369 נקודות.

בתחרות באקדח-אויר ניצחה הפועל קרית-אונו עם 1672 נקודות. ובתחרות האישית היה קירשנר מקרית-אונו.

שוודיה ובריטניה עלו לשלב הבא

נבחרות הטניס של בריטניה ושוודיה, מחזיקת גביע דייוויס, עלו לסיבוב השני בגביע דייוויס בבית העליון לאחר שהבטיחו את נצחונן בתום היום השני. בריטניה מוליכה כמלשרד 0:3 על ספרד ובאותה תוצאה מוליכה שוודיה בקופנהגן על דנמרק.

במקסיקו-סיטי סיימו מקסיקו וצ'כוסלובקיה בתיקו 1:1 בתום היום הראשון, אקוודור מוליכה 0:1 נגד ארה"ב בגואיאקיל לאחר שהמשחק השני הופסק בגלל הגשם. אוסטרליה מוליכה 1:2 נגד ניו-זילנד באוקלנד ובאותה תוצאה בריה"מ נגד יוגוסלאביה בבלגרד. איטליה מוליכה 0:1 נגד פאראגוואי באסונסיון. המשחק השני בין פאראגוואי ופצי הופסק במצב 1:2 במערכה בגלל גשם.

ליגות ב'

• צפון א': הפועל תל-חנן – מכבי קרית-ביאליק 0:2, מכבי עכו – ביתר קרית-שמונה 1:1, בני-יתנור – הפועל בני-יתנור 1:2, הפועל אבו-סנאן – הפועל אפיקים 0:1, סקנית מעלות – הפועל סכנין 2:4, הפועל מגדל סרום – הפועל בני-עכו 0:0.

• צפון ב': הפועל כפר-סולם – הפועל איכסעל 1:2, הפועל טייבה – הפועל בקעה אל גרביה 1:3, הפועל מוליאל – הפועל בית-אליעזר 1:2, מכבי צור-שלום – מכבי עוספיה 1:3, הפועל ריינה אל סיסל – הפועל גבעת אולגה 3:5, הפועל יוקנעם – הפועל אום אל פאחם 1:0.

• דרום א': הפועל כפר-קאסם – הפועל אחוד צעירי-יפו 1:2, ביתר כפר-סבא – גבעת שמואל 0:1, ביתר ראש-העין – הפועל מגהדי-יהודה 0:0, מכבי הרצליה – הפועל כפר-שלם 0:1, הפועל הרצליה – הפועל גלגליה 2:2, מכבי שכון-המזרח – מכבי רמת-השרון 0:1, מכבי רמלה – הפועל טירה 0:0.

• דרום ב': מכבי ברזבר – הפועל מרחבים 0:1, הפועל באר-יעקב – הפועל רמלה 0:0, ביתר יבנה – מכבי קרית-עקרון 0:0, מכבי רחובות – עירוני אשדוד 1:1, הפועל אשדוד – ביתר לוד 0:1, מכבי באר-שבע – הפועל שדרות 0:1, סקנית נס-ציונה – הפועל אילת 1:1.

בליגות לנוער

בני-יהודה ת"א – הפועל ת"א 0:0, מכבי יפו – מכבי ת"א 2:2, מכבי בית-שאן – הפועל חיפה 0:0, מכבי פ"ת – הפועל חדרה 1:2, הפועל פ"ת – ביתר ירושלים 0:1, מכבי חיפה – הפועל כפר-סבא 1:6, הפועל באר-שבע – הפועל ראשל"צ 0:2, מכבי נתניה – הפועל ר"ג 1:2.

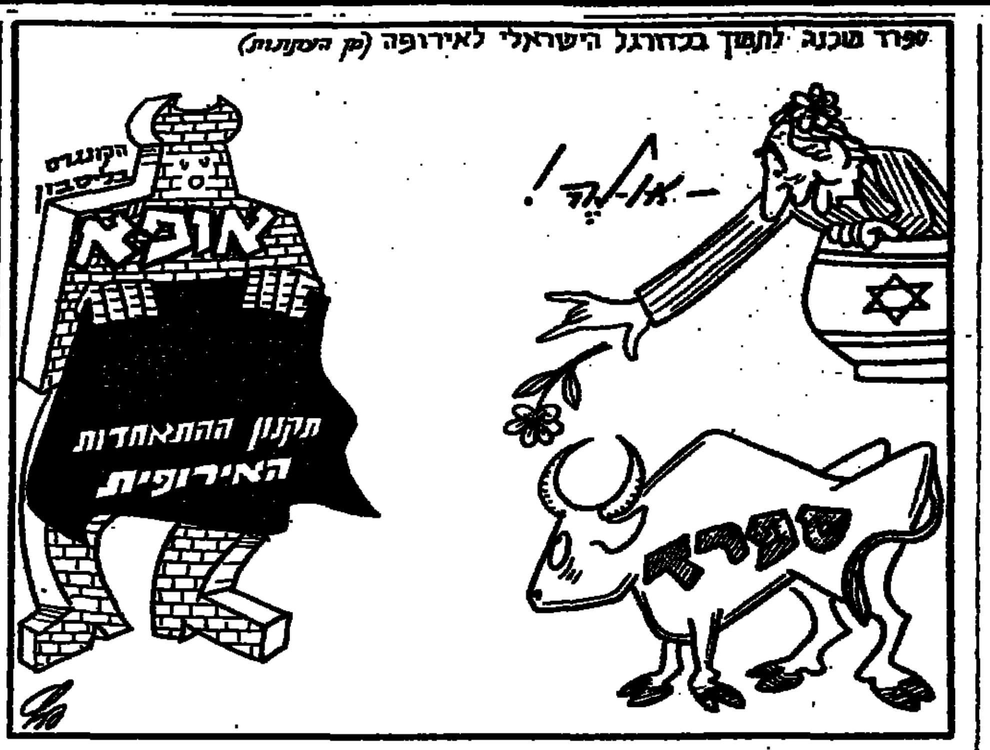

ספרד שוכנה לתפוך בכדורגל הישראלי לאירופה (מן העיתונות)

הגומלין בדרבי בכדורסל כבר אינו מושך קהל

מאת משה כהן

הפעילות הגדושה בכדורסל תמשך גם השבוע במסגרת משחקי הגמר-סל וגביע אירופה לאלופות.

מחר ייערך משחק הגומלין בין קבוצות הפועל ומכבי ת"א. בעבר, כל משחק בין שתי היריבות המושבעות „יגש כל חובב כדורסל. אבל לאור „כדולי הרטות שבאו לידי ביטוי במשחק הראשון ביום ה' (96:140 למכבי) לא ניכרת התעניינות רבה במשחק.

למזלם של מנהלי הפועל ת"א קנה מהם גורם פרטי את הזכות לארח את הדרבי מחר. אותו גורם פרטי שילם סכום-כסף נכבד, שלא היה נכנס לקופתה הריקה של האגודה לאור חוסר-העניין במשחק.

נראה שלארבי ציזמן וחבריהם ינסו לסיים את העונה עם טעם מתוק בפה. אבל לאור יחסי הכוחות בין הקבוצות, יוחשב הפסד בהפרש נמוך של הפועל – להישג.

המכבים שלא ציפו למשחק כליבך קל ביום ה' ינסו לשחזר שוב את נצחונם המרשים.

ברקוביץ, מאגי וחבריהם המצויים בכושר שיא לא צריכים להתאמץ יתר על המידה כדי להביס שוב את יריבתם החלשה.

המשחק המסקרן של השבוע ייערך ביום ד' בהיכל-הספורט ביד אליהו. שם תארח אליצור נתניה את הפועל חולון.

במשחק הראשון הצליחו שחקני עיר-היהלומים למחוק פיגור של 15 נקודות, ולנצח בסיום דרמטי 91:93.

גם במשחק הגומלין צפוי מאבק מרתק. הנתנייתים יותרו על אירוח המשחק באולמם צר-המידות כדי לזכות בהכנסה כספית שמנה.

יתכן שהויתור על הביתיות עלול לעלות לנתנייתים ביוקר שכן במקרה של נצחון חולוני יערך המשחק המכריע בחולון.

ביום ה' תסיים מכבי ת"א את הופעותיה במסגרת גביע אירופה לאלופות במשחק מול אלופת איטליה, סימאק מילאנו.

האיטלקים ישחקו בשאפתנות רבה, שכן נצחון עשוי להבטיח להם הופעה במשחק הגמר ובתנאי שצ'יבונה זאגרב תפסיד לליימוז באולמה.

אברטון נחלצה מהפסד נגד לוטון ברבע-גמר הגביע

האלופה האנגלית והמוליכה בליגה קבוצת אברטון המכה סיגור במשחק רבע גמר הגביע שנערך בלוטון והסיימה בתיקו 2:2.

הקבוצה המקומית הוליכה בדקה ה-21 על ידי מיק הארפורד ובשער ב-19 ומרק סטין העלה את לוטון ל-0:2 בדקה ה-63. אברטון הצליחה במחצית השניה להבקיע את השערים על-ידי הסקוטי הבין-לאומי גרהם שארפ והמוליך אדריאן הית חתם את התוצאה בדקה ה-80. כמה דקות לפני כן נכנס הית למשחק כמחליף. המשחק החוזר ביניהן יהיה ביום רביעי בגודיסון פארק, מגרשה של אברטון.

סאותהמפטון היתה לקבוצה הראשונה שעלתה לחצי הגמר כשניצחה את ברייטון מהליגה שניה 0:2 משעריהם של מורן וקורקיל שהיה השחקן הטוב ביותר בשדה.

במשחק חוזר בשמינית גמר הגביע הצליחה ווטפורד לנצח את בארי מהליגה השלישית 0:3 לאחר שבאמצע השבוע סיימו השתיים בתיקו 1:1. ברבע הגמר שיהיה ביום שלישי תארח ליברפול את ווטפורד.

המשחק הנוסף בשמינית הגמר יהיה היום באולד טראפורד כשמנצ'סטר-יונייטד תארח את ווסטהאם. השתיים סיימו באמצע השבוע בתיקו 1:1.

אתמול נערכו גם משחקים בליגה האנגלית. ליברפול הביסה את קווינס-פארק-ריינג'רס 1:4 וגמלה על ההפסד באמצע השבוע בחצי גמר גביע החלב. את השערים לליברפול הבקיעו סקסטון (2) ראש הסקוטי וויק. נצחון זה העלה את ליברפול למקום השני בטבלה כשלזכותה 60 נקודות מ-32 משחקים ומפגרת ב-5 נקודות אחרי אברטון מ-31 משחקים.

צ'לסי שחזרה לפעילות בליגה לאחר דחיות מאז 8 בפברואר ניצחה את מנצ'סטר-סיטי 0:1 משער עצמי שכבש ניקי ריד. צ'לסי נשארה במקום הרביעי עם 57 נקודות מ-28 משחקים ומפגרת בשתי נקודות אחרי מנצ'סטר-יונייטד מ-30 משחקים.

ארסנל השיגה נצחון חוץ 1:4 על אסטון-וילה כשהסקוטי צ'ארלי ניקולס הבקיע שער ובישל שער נוסף. אחד השערים של ארסנל היה עצמי. בעקבות כך אסטון וילה נשארה במקום ה-20 בטבלה כשאחריה שתי נבחרות אחרות מהעיר בירמינגהם ווסט ברומיץ'.

שתי קבוצות נחלו תבוסה. בירמינגהם הובסה בשפילד על ידי הונטסריי 5:1 וסאותהאם הביסה את ווסט-ברומיץ' 5:0 בספורק פאלקי כבש צמד והבין-לאומי הזיל כבש אף הוא שער. תוצאות נוספות: איפסוויץ'-נוטינגהאם 1:0, לסטר-קוונטרי 1:2.

בליגה השניה באנגליה נוצחה המוליכה נוריץ' על ידי וימבלדון 2:1 אולם היא מוסיפה להוליך עם 61 נקודות לפני פורטסמות (56) שסיימה בתיקו 1:1 עם כרנסלי. תוצאות נוספות: לידס-הדרספילד 0:2, קריסטל-פאלאס-מידלסבורו 1:2, ברדפורד-בלקבורן 2:3, אולדהאם-גרימסבי 1:4, מילוול-שפילד-יונייטד 0:3, שרוסברי-פולהאם 2:1, שפילד-ווסט 1:2, צ'ארלטון-סנדרלנד 2:1.

ברבע גמר הגביע הסקוטי נפלה הפתעה כאשר מחזיקת הגביע סלטיק נוצחה באדינבורו על ידי היברניאן 4:3. ראנג'רס-אברדין 2:2, דאנדי-יונייטד-סנדרלנד 0:1.

אלג'יריה ומרוקו שייצגו את אפריקה בגביע העולמי סיימו בתיקו אפס. קמרון-זמביה 2:3, חוף-השנהב – מוזמביק 0:3.

דורון ג'מצ'י קולע לסל הפועל ת"א מתחת לאפו של ארל ויליאמס. הרבה סלים כאלה היו באותו ערב, במשחק בו ניצחה מכבי בהפרש של 44 נקודות

באיירן הפסידה בבית

אלופת הכדורגל המערב-גרמנית באיירן מינכן נוצחה במגרשה על-ידי פורטונה דיסלדורף במחוז מקומי בשיעור 3:2. המעניין שגם בסיבוב הראשון ניצחה דיסלדורף במגרשה את באיירן 0:4.

וודר ברמן הגדילה יתרונה בראש הטבלה בשסיימה במגרשה בתיקו עם בוכום. לברמן 40 נקודות לפני באיירן 36.

קבוצתו של דוד פיזנטי, פ.צ. קלן הובסה בגלזנקירכן על ידי שאלקה 3:0. דורטמונד-קייזרסלאוטרן 2:4, שטוטגרט-ניורנברג 1:3.

מקסיקו-דנמרק 1:2

נבחרת הכדורגל של מקסיקו שתארח משחקים בסוף חודש מאי במסגרת הגביע העולמי ניצחה בלוס-אנג'לס את דנמרק שהופיעה ללא 5 מהחרכב הראשון בתוצאה 1:2.

אלן סימונסן היקנה יתרון לדנים אולם המקסיקנים השוו והבקיעו את שער הנצחון על-ידי פלורס.

מצרים ניצחה בבית

נבחרת הכדורגל של מצרים הבאחרת את משחקי גביע אפריקה לאומות ניצחה בפתיחת המשחקים על-ידי סנגל 1:0.

חוק התכנון והבניה, תשכ"ה – 1965

הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז תל-אביב

מרחב תכנון מקומי תל-אביב – הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מפורטת

ניתנת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה, 1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז תל-אביב, ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה תל-אביב-יפו, הופקד, ביחד עם התשריט המצורף אליה, שינוי תכנית מפורטת מס' 2268 שינוי בס' 6 לשנת 1982 של תכנית 44 ושינוי מס' 33 לשנת 1982 של תכנית מס' 58 – „אזור המרכז של לב תל-אביב".

השטחים הכלולים בשינוי התכנית ומקומם:

חלקות בגושים: 6935, 6936, 7085

בין הרחובות: יהודה הלוי, בלפור, שדרות רוטשילד והחלקות הצפוניות של רחוב ברדיצ'בסקי.

עיקרי מטרת התכנית: עידוד תוספת שטחי מגורים ע"י שיפור איכות המגורים, תוך טיפול בבינוי, בחצר ובחזות, הבטחת שימור מבנים בעלי ערך ארכיטקטוני, עידוד שיפוץ מבנים ושיפור יחידות דיור קיימות.

כל המעוניין רשאי לעיין בשינוי התכנית ללא תשלום, בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל. כל המעוניין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר הרואה את עצמו נפגע על ידי שינוי התכנית, וכן כל הזכאי לכך על פי סעיף 200 לחוק, רשאי, תוך חודשיים מיום פרסום הודעה זו ברשומות, להגיש התנגדות במשרדי הועדה המקומית האמורה.

מרדכי בהגא

יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז תל-אביב

לחברנו שאול סוירי

אתך באבלך הכבד על מות

אביך ז"ל

מרכז „הפועל" ועובדיו

שתי המוליכות ממשיכות לנצח

מאת ד. ברוך

שתי המוליכות בראש מחוזות ליגה א' זכו בנצחונות ושמרו על מעמדן בצמרת. הפועל בית-שאן (1:2 מול מכבי אור-עקיבא) הגבה על יתרון שלוש הנקודות שלה ואילו הפועל דימונה (גברה 0:2 במשחק-חוץ על מכבי קרית-גת) הגדילה את יתרונה לשתי נקודות.

החלוצים שבתו, כנראה, מפעילות. במחוז הצפוני הובקעו 9 שערים בששה משחקים ואילו בדרום נרשם שיא שלילי – 4 שערים בלבד – שלושה משחקים הסתיימו בתיקו אפס.

הפועל טירת-הכרמל זכתה בנצחון טכני 0:2 על מכבי עפולה, שפעילותה הושבתה למשחק אחד.

מחוז הצפון

בכפ"ים: הפועל קרית-שמונה – הפועל „עליה" כפ"ים 0:1. „עליה" איבדה חלק ממגיותיה בצמרת בעקבות שערו של אודי בדקה ה-41. שפט ליפקוביץ, 500 צופים.

בנצרת-עילית: הפועל נצרת-עילית – מכבי טמרה 1:1. עמאם הצעיד את טמרה ליתרון (50) ודינו הציל נקודה למארחים בדקה ה-75 (11 מ'). שפט דינו, 100 צופים.

בבית-שאן: הפועל בית-שאן – מכבי אור-עקיבא 1:2. בית-שאן גילתה יתרון והוליכה ביתרון כפול משעריהם של אלקריסי (13) ושינו (35). יעקובי צימק בדקה ה-55. שפט זועבי, 800 צופים.

ברעננה: הפועל רעננה – מכבי חדרה 0:0. משחק מעניין חרף העקרות בשערים. שפט אילת, 200 צופים.

בשפרעם: מכבי שפרעם – הפועל קרית-אתא 1:1. המשחק נחתם כבר בדקה ה-18: קירשנר הבקיע לשפרעם (13) וגרפונקל השווה כעבור 5 דקות. שפט ברסיטמן, 300 צופים.

בנהריה: מכבי אחי-בני-נצרת – בית"ר נהריה 0:1. נהריה ספגה הפסד ביתי צורב מרגלי נאסר (85). שפט אבקרינה, 400 צופים.

מחוז הדרום

בקרית-גת: הפועל דימונה – מכבי קרית-גת 0:2. גבי פרץ הדהים את 2000 הצופים בצמד שערים (46,3). שפט צימרמן.

באשקלון: הפועל אשקלון – מכבי השקמה 0:1. השקמה נתקעה בתחתית בעקבות שערו של קסנטיני (71). שפט ש. לוי, 400 צופים.

באור-יהודה: הפועל אור-יהודה – הפועל קרית-מלאכי 0:1. אור-יהודה הרחיקה את אורחיה מתמונת העליה. השער-מעלם (45). שפט גלעדי, 1500 צופים.

בראשון-לציון: הפועל ראשל"צ – לורדס חולון 0:0. קרב צמרת מתוח ורחוק מלשכנע. שפט דינבלי, 500 צופים.

במרחבים: הפועל ירוחם – הפועל בת-ים 0:0. ירוחם התמידה בנחון במשחק הרדיום שלה. שפט רהמקרה, 500 צופים.

בקרית-אונו: הפועל קרית-אונו – ביתר באר-שבע 0:0. בית"ר היתה שבעת-רצון מהנקודה שהשיגה. שפט ברזומי, 500 צופים.

במחזור הבא בליגות א'

• דרום: הפועל אור-יהודה – הפועל אשקלון; הפועל קרית-מלאכי – הפועל ראשל"צ; לורדס חולון – הפועל ירוחם; הפועל אזור – מכבי קרית-גת; הפועל דימונה – הפועל קרית-אונו; בית"ר באר-שבע – מכבי השקמה.

• צפון: בית"ר נהריה – „עליה" כפ"ים, אחי נצרת – מכבי שפרעם; הפועל קרית-אתא – מכבי עפולה; הפועל טירת-הכרמל – הפועל רעננה; מכבי חדרה – הפועל בית-שאן; מכבי אור-עקיבא – הפועל נצרת-עילית; מכבי טמרה – הפועל קרית-שמונה.

סיוף

• בני ליפסקיס מהפועל אשקלון זכה אתמול באליפות ישראל בסיוף במקצוע הדקר לקארטים לאחר שגבר בגמר על ניר קלומפן מכפר-סבא 2:10.

באליפות כתרב זכה שלום גנן ממכבי נתניה לאחר שגבר בגמר על אמיר טל מהפועל חיפה 8:10.

טניס-שולחן

• מיקי זיכל ממכבי ת"א גבר על דן עגבר מהר-הכרמל באליפות מכבי הצי-עיר שנערכה בקרית מלאכי בהשתתפות 100 אחזי מתכם.

טבלאות ליגות א'

צפון

	הקבוצה	מש'	שערים	נק'
1.	בית-שאן	[illegible]	[illegible]	29
2.	קרית-שמונה	20	13–24	26
3.	בית"ר נהריה	20	22–25	25
4.	„עליה" כ"ס	20	19–27	24
5.	קרית-אתא	20	14–18	24
6.	אח"י נצרת	20	28–29	21
7.	מכבי חדרה	20	24–25	20
8.	מכבי טמרה	20	25–30	18
9.	מכבי שפרעם	20	28–25	18
–.	הפועל רעננה	20	22–19	18
11.	טירת הכרמל	20	30–23	18
12.	אור-עקיבא	20	26–21	14
13.	מכבי עפולה	20	31–14	12
14.	נצרת-עילית	20	28–11	11

דרום

	הקבוצה	מש'	שערים	נק'
1.	הפ' דימונה	18	11–23	25
2.	לורדס חולון	19	13–17	23
3.	ראשון-לציון	19	13–20	22
4.	בית"ר ב"ש	18	14–18	21
5.	קרית-מלאכי	19	14–16	20
6.	הפועל בת-ים	19	13–13	18
7.	הפ' אשקלון	18	11–10	17
8.	קרית-אונו	18	13–11	17
9.	אור-יהודה	19	21–13	17
10.	קרית-גת	18	14–13	16
11.	הפועל ירוחם	19	14– 8	16
12.	הפועל אזור	18	15–12	14
13.	מכבי השקמה	18	18–11	13

עד מתי יסבלו האוהדים

קשה, קשה היה להיות בליל חמישי שעבר אוהד קבוצת הכדורסל של הפועל ת"א. רעידת האדמה התחוללה כמעט משריקת הפתיחה של ה"דרבי" התל-אביבי הגדול בגמר-סל. כלי התקשורת ניפחו כדרכם ניפוח מלאכותי את המשחק הזה בהציבם בשימה אחת את האדומים של הפועל מול הצהובים של מכבי, ויצרו רושם כאילו צפויה לצופים משני המחנות האוהדים חוויית כדורסל עוצרת נשימה.

שני המחנות, ובעיקר מחנה האדומים, יצאו בהצהרות מפוצצות על משחק העונה ושהפעם יש רק למכבי ת"א מה להפסיד וכדורסלני הפועל הולכים על כל הקופה. אם הכוונה היתה ליצור הלך רוח שימלא הקופות הרי שהפירסומאים הצליחו, באמצעות כלי התקשורת, ניקהלו להיכל הספורט ביד אליהו כ-8000 חובבי כדורסל. אולם אם התכוון מישהו ברצינות שזה יהיה „דרבי" שווה-כוחות – או ששגה בהזיות או שהוא מאמין באמונות טפלות.

פסק זמן

מה שהפגינו כדורסלני הפועל ת"א בתבוסתם הגדולה, בהפרש של 44 נקודות – לא היתה התחלקות מקרית. זהו פריז של המשבר הגדול העובר על הקבוצה התל-אביבית – משבר מקצועי וניהולי-ארגוני כאחד. מי שראה את שתי הקבוצות המשחקות על הפרקט הבחין כמעט מיד שהקבוצה הצהובה משחקת עם לב ונשמה וגם יודעת את המטרה בעוד שהקבוצה האדומה משייטת עם להקת האסטרונאוטים שלה – כוכבים בוכות עצמם אך חסרים רוח צוות ויד מובילה.

ארל ויליאמס, כוכב הצהובים בעבר, הצטרף בעונה זאת לאדומים אך ורק כדי להכריע את משחקי ה„דרבי". הוא אמר למי שהפץ לשמוע, כי הצהובים היו אלופים רק בזכותו ועכשיו יטלו הכתר ת"א מילאו את כיסיו בדולרים. התוצאה שנתן ב„דרבי" נעה בין צער להתמנות על כוכב עבר זה בכדורסל הישראלי.

כוכב אחר, לאבן מרסר, זכה השבוע לסיקור עסק בתהגייסו לצה"ל. בשביל מה צריך היה לתת לעבודה הפורמאלית הזאת פירסום כה רחב – להנהלת הפועל ת"א פתרונים. מרסר ישרת אולי כמה שבועות במחנות אימונים. אחר כך ישתחרר לכוחות המילואים ופסק אם יקראו שנית לשירות.

אבל הפירסום הגדול הזה פגע בהולם בלאבן מרסר. הוא הפך במגרש עם „הלם-בקרב", בדיוק כפי שקרה לכל טירון בן 18 הנקרא לשרות חובה בצה"ל.

ציינו רק שתי סיבות, בין הרבה אחרות ידועות, לכשלונה של קבוצת הכדורסל של הפועל ת"א. כל ההשקעה שנעשתה בעבר ובהווה שאפה למטרה אחת: הדחת כדורסלני מכבי ת"א מכתר אליפות הליגה הלאומית. זה עלה הון תועפות ולא נתן את הפירות.

עד מתי, איפוא, יצטרכו עוד אוהדי הפועל ת"א לסבול תיסכולים אין סופיים, עד אשר יקום מישהו ויחזיר את כל התהליכים הנדונים אל קרקע המציאות שפירושה, עשית בדק בית יסודי ובנית קבוצה ישראלית ולא של לגיון זרים שגם עולה ממון רב וגם אינו מביא כבוד.

אהרון להב

אוויר חם ולח בטיפול בנזלת

מאת דנקה הרניש

„רינטיס" בלטינית פירושה „נזלת", ו„טרם" פירושו „חום" (כמו במלה טרמומטר – מדחום). כך נולד השם המסחרי „רינוטרם", שניתן למכשיר לטיפול בנזלת, הראשון מסוגו בארץ ובכל הידוע גם בעולם כולו. המכשיר, שאמור לתת טיפול יעיל לנזלת באמצעות אוויר חם ולח, הוא בבחינת בשורה לכעשרה אחוזים לכל הסובלים מנזלת בתקופות שונות – כעשרה אחוזים מן האוכלוסיה, לא פחות.

אין מתים בנזלת, אבל הריהי תופעה מטרידה: גם זו הנגיפית, הקרויה בשפת היום־יום „הצטננות", וגם זו האלרגית, הפוגעת בבעלי רגישות לריחות מסוימים או לאבקות פרחים, על פי רוב בעונת האביב. נגיפית או אלרגית, הנזלת כרוכה בתופעות בלתי־נעימות: אף סתום בצורה מכאיבה, נזילה מתמדת והתעטשויות בלתי פוסקות. נזלת נגיפית אף משכיבה רבים במיטה עם הרגשה של חולי כללי, בפרט גברים שמשום־מה עוברים אותה קשה יותר מנשים.

הרפואה יודעת להסביר מחלות מסובכות ומסוכנות, אבל עדיין לא מצאה תרופה לנזלת: טיפות אף מביאות לכל היותר הקלה קצרת זמן במקרה של אף סתום. חוקרים במקומות שונים בעולם מחפשים את התשובה הניצחת לצרה צרורה זו, אולם לרוב ללא הצלחה. בכל־זאת, בשנים האחרונות מסתמן פתרון גואל: פרופ' אנדרי לבוב ממכון פסטר בצרפת הגיע למסקנה, שאוויר חם (בטמפרטורה קבועה של 43 מעלות) ובעל לחות מסוימת קבועה הוא פתרון יעיל לנזלת, אם כי לא ריפוי סופי – כמו, למשל, האינסולין לטיפול בסכרת.

ה„רינוטרם" מבוסס על מחקריו של פרופ' לבוב ופותח על־ידי ד"ר ירושלמי ממכון וייצמן ברחובות, בשיתוף עם ד"ר פרנץ קרמן מבית החולים „שמואל הרופא" בבאר־יעקב. את זכויות הייצור רכש קיבוץ נצר־סרני; קיבוץ זה גם רשם פטנטים על המוצר במדינות רבות, בהן ארה"ב, יאפן וארצות שונות באירופה. הייצור החל לפני כשלוש שנים ועד היום יוצאו למדינות שונות אלפי מכשירי ה„רינוטרם". לעומת זאת, השיווק בארץ החל בצורה מסודרת רק בשנה שעברה ועד היום נמכרו בישראל רק כמה מאות מכשירים.

עקרון הטיפול ב„רינוטרם" הוא חימום מקומי של דרכי הנשימה העליונות, כלומר האף, באמצעות אוויר לח וחם. המכשיר דומה לקופסה שמידותיה הם 20×30×30 סנטימטר. הוא בנוי מחלקים אלקטרוניים המווסתים את החום, את הלחות ואת זמן החימום. המכשיר כולל מיכל של מים מזוקקים, מדחס ופיה בת שני „נחיריים". המדחס דוחס את האוויר דרך „הנחיריים", ואלה מספיגים את האוויר בלחות הנשאבת ממיכל המים המזוקקים.

הפעלת המכשיר פשוטה ואינה מצריכה כל ידע מקצועי. בעקבות לחיצה על כפתור נשלח אוויר חם ולח לנחירי האף, ללא מגע בין האף המטופל למכשיר, ללא מסכה, ללא לחץ בגרון, ללא הגבלה על הפה.

יעילות הטיפול במכשיר נבדקה בניסויים רפואיים מבוקרים, שנעשו באנשים אשר סבלו מנזלת נגיפית ומנזלת אלרגית. החולים משני הסוגים טופלו שלוש פעמים, כל פעם במשך 30 דקות, בהפרש של שעתיים עד שלוש בין טיפול לטיפול באותו יום. תוצאות הטיפול בנזלת נגיפית מלמדות, כי 72% מן המטופלים שוחררו מסימני המחלה עד שבוע לאחר הטיפול. תוצאות הטיפול בנזלת אלרגית הורו, כי 68% מן המטופלים שוחררו מסימני המחלה עד חודש לאחר הטיפול – זאת ללא שימוש בתרופה כלשהי במשך חודש לפני הטיפול ב„רינוטרם" ובתקופת המעקב. חולי הנזלת האלרגית סבלו מסימפטומי המחלה האופייניים לפחות שנה לפני הטיפול במכשיר.

ה„רינוטרם" איננו מכשיר זול: מחירו 367.54 ש"ח, אולם היצרן, קיבוץ נצר־סרני, והמפיץ, חברת „מדיס גת", טוענים כי למכשיר מובטחת תוחלת חיים ארוכה. ההגבלה היחידה של המכשיר היא, שאין להשתמש בו לטיפול בילדים שטרם מלאו להם 10 שנים: ילדים קטנים לא יסבלו את החום, של 43 מעלות, ולא יחזיקו היטב את הפיה שבה מוזרם האוויר החם הזה.

למרות האמור לעיל, שעדיין לא נמצאה תרופה לנזלת, ה„רינוטרם" איננו תרופה, אלא מכשיר לטיפול – מבשרים לנו עתה מארה"ב ומאוסטרליה, כי בכל־זאת נראית כבר באופק תרופה לנזלת, תרופה ממש.

חוקרים בשתי המדינות האלה הצליחו, בנפרד, לפתח תרסיס אף, הפועל נגד נזלת נגיפית. מרססים אותו לתוך כל נחיר, ומקץ שבוע של טיפול עצמי זה נעלמת הנזלת כלא־היתה. התרסיס החדש נוסה בהצלחה ב־120 אוסטרלים וב־226 אמריקאים. הוא גם הוכיח עצמו כאמצעי מונע אצל בני־אדם, שאחד מבני משפחותיהם נתקף במחלה.

החומר המופלא הפעיל בתרסיס זה הוא אינטרפרון אלפא־2. האינטרפרון הוא, כידוע, חומר נגד־נגיפי שמייצר הגוף בעצמו, כתגובה על חדירת הנגיפים לתוכו. חסרונו הגדול של האינטרפרון הוא בכך, כי גוף האדם מייצר רק כמויות זעירות של חומר זה, וכי הוא ספציפי לכל מין של בעלי־חיים: רק אינטרפרון שנלקח מבני־אדם יכול לסייע לבני־אדם, וכיוצא באלה. לכן עד לאחרונה היה האינטרפרון חומר יקר מאין כמוהו ולא נראה זה סביר להשתמש בו כדי להילחם במחלה בלתי־מסוכנת כמו נזלת.

אולם בעניין זה היו שתי פריצות דרך: ראשית, היום אפשר להפיק אינטרפרון אלפא־2 מלויקוציטים (תאי דם לבנים), שאין בהם מחסור, כידוע. שנית, וזה העיקר: מפיקים אותו גם במעבדה, בשיטות של הנדסה גנטית. הודות לשתי התפתחויות אלה אפשר היה להשתמש באינטרפרון זה כדי לערוך ניסויים בקנה־מידה גדול, כפי שבוצעו עתה, ולאחר שניסויים אלה הצליחו, כאמור, כבר נראית באופק – הרחוק, אמנם – האפשרות למכור אותו במחיר השווה לכל נפש לטיפול ממש.

חוקר גרמני:

הצטמקות המוח – מדומה בלבד

לא די שהכושר השכלי הולך ופוחת עם הגיל – גם המוח מצטמק במרוצת השנים, בגלל מותם של תאי עצב שאינם מתחדשים עוד.

על תיאוריה מקובלת זו, הנשענת על הרבה מחקרים סטטיסטיים, חולק עתה האנטום הגרמני פרופ' הרברט האוג מבית־הספר לרפואה בליבק, בטיעונים מקוריים ביותר. הוא טוען, כי זוהי רק הצטמקות מדומה, המבוססת על העובדה שמוחם של אנשים זקנים קטן בממוצע מזה של צעירים. פרופ' האוג איננו חולק על עצם העובדה הזאת, אבל הוא אומר, כי זה כמאה שנים או אף יותר עדים אנו לתהליך של „צמיחת האדם" מבחינת גודלו: כל דור גדול יותר בממדי גופו מזה של הקודם לו, מטעמים שטרם נתגלו (מכל מקום, לא בשל השיפור בתזונה). כיוון שכך, ממילא גדל גם המוח. הגידול בגובה־הקומה הממוצע של בני־האדם מדור לדור הוא 1.2 מ"מ לשנה, או 10 מ"מ במשך שבע עד שמונה שנים; גידול כזה של 10 מ"מ בגובה פירושו תוספת משקל ממוצעת של 55 גרם במוח.

לכן מובן, כך פרופ' האוג, מדוע מוחם של אנשים זקנים קל יותר מזה של בני תקופתם הצעירים יותר והגבוהים יותר. כאשר מביאים בחשבון את התהליך הזה של הגידול הפיסי של האדם, עם השנים, יוצא כי משקל המוח נשאר בעינו רוב חייו של האדם. אמנם יש הצטמקות של המוח הבאה עם הגיל, אבל זו מתחילה רק בגיל מבוגר יחסית, של 60 שנה בממוצע.

היקום – בצורת „בועות סבון"?

כאשר מסתכלים בשמים בעין בלתי־מזוינת או בטלסקופ, נראים הכוכבים כאילו הם פזורים באופן שרירותי לגמרי. אבל זוהי כמובן, הסתכלות מישורית, דו־ממדית, שאינה מתחשבת במרחקים של הכוכבים מאיתנו: בהסתכלות כזאת יכולים להופיע, סמוכים זה לזה, שני כוכבים שהמרחק ביניהם גדול לאין־שיעור, משום שהאחד נמצא כאילו „מאחורי" השני. כך לגבי כוכבים, וכך לגבי גלקסיות שלמות.

התמונה הנכונה של פיזור הגלקסיות ביקום מצריכה, כמובן, הסתכלות מרחבית. לצורך זה נחוץ למדוד את מרחקן של הגלקסיות מאיתנו, בעזרת ההיסט לאדום: כידוע, מאז „המפץ הגדול" שיצר את הכוכבים, הם מתרחקים זה מזה, ומהירות ההתרחקות הזאת הולכת וגדלה עם המרחק. כיוון שההיסט לאדום – תזוזת הקווים בספקטרום לעבר גל האורך של האור האדום – גדול יותר, ככל שמהירות ההתרחקות של הכוכב גדולה יותר, הרי הוא משמש מדד מצוין ומהימן למהירות ההתרחקות של גלקסיה זו או אחרת, וממילא גם למרחק שלה מאיתנו. בדרך זו אמנם נקבעו המרחקים של הרבה כוכבים וגלקסיות שלמות, אבל ברוב המקרים היתה זו מדידה „אד הוק".

חוקרים מן המצפה האסטרופיסיקלי הסמיתסוני של הרווארד בארה"ב, בראשות מרגרט גלר, החליטו לעסוק במלאכה זו בצורה שיטתית, ובאחרונה פרסמו את תוצאות מחקרם. הם השתמשו בטלסקופ בעל גודל בינוני, בעל מראה בקוטר 1.50 מ' המוצב על הר הופקינס בדרום מדינת אריזונה, ובדקו לא פחות מ־1099 גלקסיות באיזור מסוים בשמים – מספר מרשים לכאורה, אם כי הוא מהווה רק חלק זעיר מכלל הגלקסיות הפזורות ביקום. הריחוק הממוצע של איזור זה הוא 300 מיליון שנות אור, ו„עוביו" – כלומר, המרחק לעומק בין הגלקסיה הקרובה ביותר ובין הגלקסיה הרחוקה ביותר – הוא כ־30 מיליון שנות אור.

התוצאות הפתיעו את החוקרים עצמם. נמצא, כי הגלקסיות באותו איזור – ואולי ביקום כולו – ערוכות במעין מבנים כדוריים, או, אם תרצו, כמו בקצף של בועות סבון: יש כאילו בועות ריקות מכל חומר, חללים ענקיים, שעל פניהן פזורים הכוכבים. קוטרה של כל בועה ריקה כזאת הוא 40 עד 150 מיליון שנות אור, ואילו עוביין של ה„שכבות" עם הגלקסיות המקיפות אותן הוא קטן יחסית – 10 עד 15 מיליון שנות אור.

עוד אריסטו היווני טען, שהיקום בנוי מכדורים ענקיים, חלולים, מוקפים על־ידי כוכבים. כמובן, אריסטו היה פטור מהבאת ראיות, ואם צדק, כפי שנראה עתה, היה זה פשוט ניחוש מוצלח. בוודאי שהיה פטור מלספק הסברים – לא כן האסטרופיסיקאים של ימינו. הסבר כזה ניתן כבר לפני חמש שנים, והוא קדם, איפוא, לתגלית שנעשתה לאחרונה. ג'רמיה אוסטריקר מאוניברסיטת פרינסטון ולנוקס קואוי מאוניברסיטת ג'ונס הופקינס גרסו דגם תיאורטי של „בועות סבון" כדרך להסביר את הכוחות שגרמו את היווצרות הגלקסיות: כמיליארד שנים לאחר „המפץ הגדול", כך משערים השניים, אירעו ביקום מספר התפוצצויות אדירות, שיצרו חללים ענקיים והרחיקו זה מזה את החומר הרוחש. הבעיה היא, שתיאוריה זו יש בה (אולי) כדי להסביר את היווצרותן של הבועות הקטנות יותר, אבל לא זו של הבועות הגדולות. אילו גם הבועות הגדולות נוצרו בדרך זו, דרך ההתפוצצות, צריכים היו להיווצר גם שינויים בקרינת הרקע הקוסמית – ושינויים כאלה לא נצפו עד כה.

התגלית של פרופ' גלר וקבוצתה הולידה, איפוא, בעיות חדשות שעדיין לא נמצא להן פתרון. יידרשו הרבה מחקרים נוספים לפענוח התעלומה.

החלל למחקר, הארץ לייצור

חברות תרופות מבקשות לנצל את תנאי חוסר הכבידה בחלל כדי לחקור את המבנה הגבישי של החלבונים

מיוחד ל„דבר"
The Economist

התקוות הרבות שתלו גורמים מסחריים באפשרות לייצר בחלל מוצרים שונים, שאי־אפשר לייצרם על־פני כדור־הארץ, בגלל כוח הכבידה, נכזבו מעט. עד כה יוצר בחלל רק מוצר מסחרי אחד: כדורי שרף זעירים, המשמשים לכיול מיקרוסקופים. זה אירע ב־1983, ומאז לא קרה שום דבר מהפכני בתחום זה.

העברת חומרי הגלם לחלל עולה הון־תועפות: סוכנות החלל האמריקאית גובה כ־5,000 דולר על הטסת כל ק"ג. לכן הייצור על־פני הארץ זול תמיד יותר, אלא־אם־כן מדובר במוצר שאפשר לייצרו רק בתנאים של חוסר כבידה. גם במקרה זה הכדאיות המסחרית איננה מובטחת, משום שתמיד קיים הסיכוי (או הסכנה, מנקודת ראותן של החברות המשקיעות בייצור מוצרים בחלל), שתפותח שיטה חדשה להפקת אותם מוצרים עצמם על האדמה. זהו סיכוי מוחשי ביותר בעיקר לגבי תרופות, שנחשבו למועמדים העיקריים לייצור בחלל: הביוטכנולוגיה המתחרה עשויה לפתח תהליכים חדשים לייצור אותן תרופות.

יש דוגמה מוחשית לכך: חברת המטוסים האמריקאית „מקדונל־דאגלס" מבקשת לייצר בחלל הורמון מסוים, אריתרופויאטין, המספק על הצורה תאי הדם האדומים בגוף. הורמון זה מסופק לאדם בריא בכליות, אבל כאשר אדם סובל מחוסר דם (אנמיה) מסוג מסוים, אפשר לטפל בו על־ידי תוספת ההורמון הזה לדמו.

ביקוי האריתרופויאטין מן החומרים המעורבים בו נעשה בשיטת האלקטרופורזיס: מעבירים נחל בשדה חשמלי וזה מפריד בין המולקולות השונות לפי גודלן ומטענן החשמלי. יישומה של שיטה זו בתנאים רגילים מוגבל, משום שעל תנועת המולקולות משפיעה, מלבד השדה החשמלי, גם הכבידה, ולכן ההפרדה שאינה שלמה. כיוון שכך פיתחה החברה מכשיר לניקוי ההורמון בחלל והיא כבר הספיקה להטיס אותו שבע פעמים במעבורות. אולם היו אלה ניסויים ראשוניים בלבד, ובינתיים מאיימת חברת התרופות „אורתו פרמצבטיקל" לייצר אותה תרופה עצמה על הארץ, בשיטות של הנדסה גנטית.

מאידך יש היום כמה וכמה חברות תרופות הסבורות, כי החלל אמנם איננו המקום האידיאלי לייצור תרופות, אבל חוסר הכבידה השורר בו יוצר תנאים מצוינים למחקרים ולפיתוחים שונים, שיסייעו בבוא העת לייצור מסחרי של תרופות חדשות על הארץ. המדובר בתחום חדש במדע – הנדסת חלבונים.

החלבונים הם, כידוע, שרשרות של חומצות אמיניות, הערוכות בצורת סלילים, והם נבדלים אלה מאלה בסדר שבו מופיעות חומצות אלה בשרשרת ובצורתה של השרשרת. שינוי קטן בשני מאפיינים אלה עשוי לחולל תמורה רבתי בתכונות החלבון. עוד ב־1983 הצליחו חוקרים בריטים להגביר את פעילותו של אנזים מסוים פי 20 ויותר על־ידי החלפת חומצה אמינית אחת בחומצה אחרת. אחר־כך באה החברה הביוטכנולוגית האמריקאית „ג'ננטק" ושינתה באופן דומה את האנזים סובטיליזין, המשמש בדטרגנטים, כדי שאנזים זה יהיה עמיד ל[illegible].

הנדסת החלבונים הולכת ומתפתחת בקצב מהיר, אך היא נתקלת בקושי מסוים: אפשר ללמוד על המבנה של החלבון כדי לדעת כיצד לשנותו ולשפרו, רק כאשר יוצרים ממנו גבישים ובודקים את אלה בקרני רנטגן, אלא שבתנאים של כבידה „מסרבים" חלבונים רבים להתגבש.

בנקודה זו נכנסים לתמונה תנאי חוסר הכבידה של החלל. ואמנם בניסוי שנערך ב־1983 במעבדה האירופית „ספייסלב", שהוטסה במעבורות חלל אמריקאית, הצליחו שני מדענים לייצר גבישים של שני חלבונים. אחד משני חלבונים אלה קשה מאוד לייצר על הארץ, וגבישי החלבון השני, האנזים ליזוזים, היו גדולים פי אלף מגבישים מקבילים שיוצרו על הארץ.

ניסוי נוסף נעשה על־ידי מדענים אמריקאים באפריל 1985. הם ניסו לייצר גבישים מדגימות של 34 חלבונים שונים. רובם ניזוקו עקב התנודות שהיו במסע החללית, אבל חלבון אחד – הליזוזים שכבר הוזכר לעיל – עבר בשלום את כל התלאות האלה ונוצרו ממנו גבישים למופת.

זוהי רק ההתחלה. ניסוי דומה מתוכנן לטיסת המעבורות שתתקיים בדצמבר השנה. המטרה, כאמור: לפענח בחלל את המבנה הגבישי של החלבונים, כדי שאפשר יהיה לייצרם על הארץ בשיטות ביוטכנולוגיות.

שיא בפרסומים

לאחרונה נערך סקר על מספר המאמרים המדעיים שהתפרסמו ב־1985 בעיתונות המקצועית הבין־לאומית בשטח הטכנולוגיה הגרעינית. כידוע, מהווה מספר המאמרים המדעיים אחד הקריטריונים העיקריים למדידה בהישגיות אקדמית. לצורך הסקר נבחר העתון היוקרתי „מדע והנדסה הגרעין" היוצא לאור בארה"ב על־ידי האגודה האמריקאית למדעי הגרעין.

והנה מה שהעלתה הבדיקה: ב־1985 התפרסמו בעתון זה מאמרים מקצועיים מ־43 אוניברסיטאות ברחבי העולם, והמספר הגבוה ביותר של פרסומים מדעיים הוא של חברי הסגל במחלקה להנדסה גרעינית באוניברסיטת „בן־גוריון" בנגב.

ההישג הזה מרשים במיוחד לאור העובדה, שזוהי מחלקה קטנה מבחינת מספר חברי הסגל שבה, לעומת מחלקות מקבילות בארה"ב ביפאן ובאירופה.

אמיר רוזנבליט

נמצא הגורם ל„מחלת הטמפונים"

מאת ד"ר אריאל אוקסהורן

ספיגות מגנזיום מנוזלי הנרתיק על־ידי טמפונים מסוג מסוים היא הגורם האמיתי למחלת ההלם הרעלי („מחלת הטמפונים"), ולא השימוש המופרז בטמפונים או זיהום בנרתיק כשלעצמם. מנגנון זה התגלה לאחרונה במחקר שערכו האמריקאים פרופ' פארסונט ופרופ' מילס, כפי שפורסם עתה ב„כתב־העת למחלות מידבקות", היוצא לאור בארה"ב.

כאשר „מחלת הטמפונים" תוארה לראשונה בשנת 1978, היא הטילה מורא על הנשים בארה"ב וגם בארץ. אצל מספר נשים שהשתמשו בטמפונים מסוג מסוים הופיעה מחלה חמורה, שעיקר סימניה היו: חום גבוה מאוד, הלם – דהיינו: ירידה בלחץ־הדם – ופריחה אדמדמה מרוחה על כפות הידיים והרגליים, ובשלב מאוחר יותר – קילוף עור קשקשי. כן הופיעו סימנים נלווים בכל מערכות הגוף כמעט: הפרעות בדרכי העיכול, כגון שלשולים והקאות, פגיעה בתפקודי הכבד והכליות, סימנים במערכת העצבים (הן המרכזית והן ההקפית), תפיחות עזה ביותר על הפנים וביחוד בעפעפיים התחתונים. למרות נדירותה היחסית תבעה המחלה לא־מעט קרבנות, ביחוד משום שמקרי ההלם לא הגיבו כלל, או רק בקושי, לטיפול הנמרץ המקובל.

סיבת המחלה היתה לוטה בערפל. אצל רוב החולות נמצא בתרבית מן הנרתיק חיידק המוכר היטב לרופאים סטפילוקוקוס הזהב. חיידק זה אינו שייך לצמחיה החיידקית הטבעית של הנרתיק הנשי הבריא, ועצם נוכחותו מעידה על מחלה, אך עם זאת ידוע שזיהומי הנרתיק שהוא מחולל קלים ביותר, ויש אף שהאשה כלל אינה חשה בהם. לימים התברר, שהחיידק מפריש רעלן חלבוני, שבכוחו לעורר את הגוף ליצור חומר בשם אינטרלויקין־1, והוא־הוא החומר הגורם עליית חום הגוף אצל האדם. הרעלן רב־עוצמה עד למאוד – פי אלף, יחסית למשקל, מרעלני החיידקים שמוצאים בדרך־כלל במצבי הלם הנובעים מאלח־דם.

נשארה החידה, מהו הקשר בין החיידק ובין השימוש בטמפונים. הסברה הראשונית היתה, שסוגי טמפונים מסוימים חוסמים את הנרתיק חסימה הרמטית, סברות אחרות אמרו, כי נשים משאירות טמפונים בנרתיק זמן ארוך מדי, או שהן מחדירות אותם בכוח ופוצעות את הרקמות. בכל המקרים האלה נוצר שילוב של לחץ גבוה ופריצת כלי־דם, המאפשר את חדירת הרעלן למחזור הדם, ומשם לכל איברי הגוף.

מחקריהם של מילס ופארסונט פענחו את החידה. הם גילו, כי טמפונים המכילים סיבים סינתטיים מסוימים, שעברו עיבוד מיוחד, סופחים לקרבם יונים של מגנזיום מנוזלי הנרתיק. המגנזיום בולם את יצירת הרעלן על־ידי החיידק, והקטנת ריכוזו בנוזלי הנרתיק, בהשפעת הטמפון, הגבירה את ייצור הרעלן. ואמנם במקרים רבים של „מחלת הטמפונים" נמצאה ירידה ניכרת של המגנזיום לא רק בנוזלי הנרתיק, אלא גם בדם.

במקביל לגילוי סיבת המחלה הושגה גם התקדמות בטיפול. בנוסף לטיפול המקובל, הנמרץ, בהלם ולהוצאת הטמפון מומלצות שטיפות נרתיק רבות ותכופות, שמטרתן להרחיק את החיידק סטפילוקוקוס הזהב, היוצר את הרעלן בתנאים של מיעוט מגנזיום. גם אנטיביוטיקה מתאימה לרגישות החיידק מסייעת להביא לסיום מהיר של המחלה.

נסיוב נגד שומנים משביח ומרבה בשר כבשים

בשר רזה עדיף, כידוע, על בשר שמן, ויותר בשר רזה עדיף על פחות בשר רזה. גישה בסיסית זו עמדה לנגד עיניהם של דיוויד פלינט ועמיתיו ממכון המחקר „חנה" שבסקוטלנד, כאשר החלו לפני שמונה שנים בניסויים לספח בעלי־חיים דלי שומן ועתירי בשר. ניסויים אלה הגיעו עתה לשלב של הצלחה ראשונה.

ד"ר פלינט מזריק לכבשים תאי שומן הנלקחים מחולדות. הכבשים מגיבים על התערבות זו ביוצרם נוגדנים לתאים הזרים, והחוקרים נוטלים נוגדנים אלה, מרכזים אותם במעבדה, עושים להם טיפולים נוספים – והתוצר הסופי: נסיוב התוקף את תאי השומן. כאשר מזריקים נסיוב זה לכבשים, הם תוקפים את תאי השומן ומשמידים אותם, ויתרה מזאת: הם גם מעודדים את ייצור החלבונים בגוף ובכך מרבים את תכולת הבשר שלה.

לא ברור בדיוק, מה עולה בגורלם של תאי השומן הבתים. החוקרים סבורים, כי הם נהפכים לחומצות שומניות הנבלעות בדם ומספקות אנרגיה, או אולי אבני בניין ליצירת תאים לא־שומניים.

עד כה נערכו הניסויים בכבשים בעיקר, אבל החוקרים של מכון „חנה" מקווים ליישם אותם גם בחיות משק אחרות, כגון בני בקר.

כאמור, בשר רזה עדיף על בשר שמן, בעיקר מנקודת ראות של מניעת התקפי לב. ממילא מתבקשת השאלה, מדוע לגרום לבני־אדם לרזות בדרך עקיפה בלבד, על־ידי הרזיית הבשר של החיות שהם ניזונים ממנו, ולא באופן ישיר, על־ידי הזרקת הנסיוב ה„נגד־שומני" לבני־אדם. שתי תשובות לשאלה זו. ראשית, כדי להשיג את האפקט הרצוי, נחוץ לגדל במעבדה נוגדנים של אדם, ומלאכה זו קשה למדי. שנית, יש חשש שתאי השומן ההרוסים יוזרמו לעורקים, בהם העורקים הכליליים המספקים דם ללב, יסתמו אותם – וישיגו תוצאה הפוכה מן המקווה, בהגבירם את הסכנה של מחלות לב. סכנה כזאת אינה קיימת אצל בעלי־חיים, משום שהם מיועדים ממילא לשחיטה בהיותם צעירים עדיין יחסית.

ד"ר פלינט מקווה, כי שיטתו החדשה תיושם באופן מסחרי בעוד שלוש שנים. היא תוכל לשמש אלטרנטיבה לשיטה אחרת להגדלת שיעור הבשר בחיות משק, שהיתה נהוגה עד לפני זמן רב – באמצעות הורמונים. שיטה זו נפסלה לאחרונה על־ידי מדינות הקהיליה האירופית הכלכלית בשל החשש, ששאריות ההורמונים בגופותיהן של החיות עלולות להזיק לאנשים הניזונים מבשרן. ואילו שיטת הטיפול בעזרת נוגדנים אינה מותירה אחריה שום שאריות בעלות סיכון פוטנציאלי.

צמחים מסייעים לקופים להילחם בחיידקים

מיוחד ל„דבר"
The Economist

תצפיות בשימפנזים הביאו בעקיפין לגילוי חומר בעל פוטנציאל אנטיביוטי אפשרי בעליו של שיח אפריקאי – והרי לנו נימוק נוסף בזכות הצורך לשמור על יערות הגשם המשווניים מפני הכחדה.

כרבע מכלל המרשמים הרפואיים בארה"ב, בערך כולל של יותר משמונה מיליארד דולר בשנה, מכילים חומרים פעילים שמוצו מצמחים. צמחים רבים מכילים כימיקלים אורגניים נדירים, המשמשים להם להגנה. למשל, כיום ידועים יותר מ־3,000 מיני צמחים, המכילים חומר נגד־סרטני: לפחות אחד מהם, הווינקה הוורודה הגדלה באי מדגסקר, משמש לריפוי סוגים מסוימים של סרטן הדם (לויקמיה). עליהם של עצי הערבה מכילים אספירין; של האצבעונית – את תרופת הלב דיגיטאלין; ושל מין גפן הגדלה באמריקה הדרומית – חומר להרפיית שרירים, שמשתמשים בו בניתוחים.

חרף כל ההצלחות האלה לא עלה עד כה בידי חוקרי המבנה־הכימי של הצמחים לגלות בהם חומר אנטיביוטי יעיל, הקטלני לחיידקים ומאידך איננו מזיק לאדם. לא צמחים, כי אם פטריות „המציאו" את הפניצילין, הקוטל חיידקים מבלי לפגוע בפטריות עצמן. למרבה הצער לא נתגלו עד כה חומרים כאלה בצמחים.

על רקע זה תובן חשיבותה של התגלית שבאה בהיסח הדעת מן תצפית בשימפנזים.

הביולוג הבריטי ד"ר ריצ'רד ורנגהם, העובד עתה באוניברסיטת מישיגן שבארה"ב, צפה בתופעה מוזרה אצל השימפנזים של הפארק הלאומי ג'ומבה שבטנזניה באפריקה. בהקיצם בבוקר נוהגים חלק מן השימפנזים, ובמיוחד הנקבות שביניהם, לדלג אל שיחים בשם אספיליה, לקטוף מהם מספר עלים ולאכול אותם בדרך יוצאת־דופן: תחילה הם מגלגלים את העלים סביב החלק הפנימי של פיותיהם ואחר־כך הם בולעים אותם כמות שהם, מבלי ללעסם קודם־לכן.

התנהגות זו סקרנה את החוקר. כיוון שהעלים הופרשו מפי הטבעת של הקופים בצורתם המקורית כמעט, מבלי שיעברו את תהליך העיכול – ברור שהם אינם משמשים כמזון. צצה ההשערה, כי הם משמשים כחומרים גורמי הזיות. כדי לברר את פשר התופעה, ביקש ד"ר ורנגהם מד"ר אלוי רודריגס באוניברסיטת קליפורניה לחקור את הכימיקלים נדירים בעלים אלה של השיח האפריקאי, ואמנם ד"ר רודריגס גילה שמן אדום, בעל הרכב כימי יוצא־דופן. ימים אחדים לאחר־מכן ביקר אצל רודריגס אחד מידידיו, ד"ר ניל טאוארס מאוניברסיטת קולומביה הבריטית שבוונקובר, כשהוא כולו נרגש ונסער: לפני ימים אחדים, כך סיפר טאוארס, הוא גילה בצמח הגדל בקנדה חומר הקוטל חיידקים, גם כאשר הוא נמצא בריכוז של פחות מחלק אחד למיליון חלקים. התברר, כי היה זה אותו חומר עצמו.

שלושת המדענים החליטו לערוך בדיקות נוספות בחומר הפלאי. הם מצאו כי הוא קוטל לא רק חיידקים, כי אם גם פטריות ותולעים. הם בחנו במיקרוסקופ אלקטרוני תאים של עלי שיח האספיליה, שנאכלו על־ידי השימפנזים בטנזניה, ומצאו כי תוך כדי המעבר בגוף הקופים נפגעו הדפנות החיצוניות של העלים וכך הורק תוכן התאים לגוף הקופים.

המדענים נזהרים מלהסיק מסקנות חפוזות. ייתכן, למשל, כי השימפנזים בולעים עלים אלה לאו דווקא בגלל תכונותיהם האנטיביוטיות, אלא בשל סיבה שונה לחלוטין. כן ייתכן, כי החומר רעיל מכדי לשמש בתרופות. בינתיים בודקים, אם החומר העיקרי המצוי באותו כימיקל נדיר, תיארוברידא, מסוגל לרפא זיהומים של תולעים נמטודות אצל חולדות, מבלי להזיק להן. מכל מקום, קיימות שלוש אפשרויות: החומר ה„חדש" מסוכן מכדי לשמש כתרופה; או שהוא בלתי־מועיל; או שהוא מבשר תרופה חדשה, היכולה להשתוות לפניצילין.

ד"ר ורנגהם סבור, כי תגליתו מהווה הצדקה נוספת לעריכת מחקרים בהתנהגות הקופים. הוא מספר, למשל, שקופי בבון, שאף הם חיים בשמורת ג'ומבה, אינם טועמים משיחי האספיליה, וההסבר להבדל בהתנהגות בני מיני הקופים הוא אולי בכך שהשימפנזים, שהם קופי אדם, אינטליגנטיים יותר ולפיכך השכילו לעמוד על מעלות הרפוא של שיחים אלה. אבל יש חכמים גדולים עוד יותר מן השימפנזים – האדם בכבודו ובעצמו. כשבטים אפריקאים באפריקה נוהגים להשתמש בתרופות, הכוללות שורשים ועלים של שיחי האספיליה, כדי לרפא נשית („אישיאס"), פצעים ומיחושי קיבה; ובקנדה יש שבטים אינדיאניים שונים, המטפלים בפצעים בהשתמשם בעלית של שיח מסוים, המכיל אף הוא, כמו האספיליה, את הכימיקל תיארוברידא.

אם שימפנזים יודעים לצייר (אמנם אחרי אילוף) – מדוע לא ידעו ליטול אנטיביוטיקה?

בסדנה שנערכה ב־1983 בארה"ב קבלו רבים מן המשתתפים על כך, כי המחקר הפרמצבטי בצמחים נפסק למעשה, למרות התועלת המוכחת של תרופות שמוצו בצמחים – בעיקר בגלל הקשיים באספקה סדירה של צמחי מרפא והבעיות הכרוכות ברישום פטנטים על תרופות כאלה. ייתכן כי הגילוי האחרון בטנזניה יביא לתפנית רבתי בגישתה של תעשיית התרופות.

שירת ספרד בירושלים

לקראת שידור

מאת ישראל דליות

ויקטוריה דה לוס אנחלס בהופעותיה בישראל, הערב ב־20.23 בטלוויזיה.

בספרד קיימת התעניינות מתמדת, הולכת וגוברת, במסורת השירה העממית של יהודי ספרד. מטופחות במיוחד הרומנסות העתיקות המושרות ביהודית־ספרדית המקובלת כ„לאדינו". ניב יהודי זה, היפה והזמרתי, ששרד מימי הביניים, מעורר סקרנות והערכה. התוכן של רומנסות רבות (שירי אהבה, שירי ערש) אינו תמיד יהודי אופייני. שירים רבים הושאלו מהסביבה הנוכרית. אם כי כידוע נמצאות גם רומנסות המבוססות על סיפורי התנ"ך ואגדות יהודיות.

זמרות ספרדיות מהוללות, לא יהודיות, כמו ויקטוריה דה לוס אנחלס, ותרזה ברגאנצה כללו ברפרטואר שלהן אף הקליטו שירים רבים מסוג הרומנסה היהודית־ספרדית. הסופראן בת ה־63, ששמה המקורי הוא ויקטוריה חומז קימה, התפרסמה עוד בשנות החמישים ככוכבת בתי האופרה קובנט גארדן, להסקאלה, מטרופוליטן והאופרה של פאריס. גם הקלטותיה המעולות תרמו להצלחתה הבין־לאומית. היא נוהגת, מדי פעם, ללוות את עצמה בגיטרה, (כדרך כלל בשיר „גראנדה"). לאחרונה הופיעה בארץ, במסגרת פסטיבל ישראל ב־1984, ברפרטואר שכלל בעיקר שירים ספרדיים מהמאה ה־16 ועד זמננו. בין השאר, מאת המלחין הספרדי העיוור, בן ה־84, חואקין רודריגו שעיבד שירים יהודיים רבים. (בימים אלה נערך בלונדון פסטיבל מיוחד מיצירותיו). כמו כן שרה שירים מסורתיים עתיקים המקובלים גם כיום. רומנסות שדרכן להתחדש ולהשתנות, מזמן לזמן, ממקום למקום וממבצע למבצע. ליוו אותה בהופעותיה חליל, גיטרה והפסנתרן הקבוע שלה, ג'וזף ויילה. הביקורות בעיתונות ציינו שלוס אנחלס לא היתה בכושר וברמה הגבוהה הזכורים מימי הזוהר שלה. הקהל נהר לקונצרטים והתלהב כרגיל משירתה.

בשידור הערב נכללים קטעים נבחרים שצולמו והוקלטו בהופעות בירושלים (כנסיית הדורמיציון, תיאטרון ירושלים) ובחיפה (באודיטוריום). הבמאי הוא יוסי צמח. המפיק מיכה שגריר, מ„קסטל תקשורת", שהפיקה את השידור יחד עם הטלוויזיה הישראלית, מספר שהטלוויזיה הספרדית הלאומית החליטה להפיק בשיתוף עם החברה שלו וסרטי „עידן" בירושלים, סידרה חדשה בת שלוש תכניות (סה"כ 3 שעות) על המורשה של השירה העממית היהודית־ספרדית, שתופק להקרנה בארצות שונות. ההקלטות והצילומים, שיתחילו בקרוב, ייעשו ביוון, בולגריה, תורכיה, ישראל ומקומות אחרים בהם חיים יוצאי ספרד. בסידרה זו ייכללו, בין השאר, גם קטעים מהופעתה של ויקטוריה דה לוס אנחלס בישראל.

למה הם עושים את זה

„יצר ויצירה", נושא ירחון הקולנוע הפומבי, הערב במוזיאון ת"א

מאת אמיר רותם

תחת הכותרת „יצר ויצירה" ייערך הערב ירחון הקולנוע הפומבי שעורך מאיר שניצר במוזיאון תל אביב.

מתוך „מישימה"

שני סרטים מעניינים יוקרנו במהלך הערב שיחל ב־5 אחה"צ. יפתח סרטו האחרון של התסריטאי־במאי פול שרדר („ג'יגולו אמריקאי", „קללת אנשי החתול" והתסריט ל„נהג מונית") „מישימה" שמו.

הסרט, אגב למדים מעיתונות זרה (שכן הסרט נרכש להקרנות מסחריות, אך טרם הוצג כאן) הוא יותר מאשר סרט ביוגרפי העוסק בסופר היפני יוקיו מישימה, זכתן ימני אנטי־מערבי והומוסכסואל, שהקריב את עצמו בטקס הארא־קירי כהלבתו מעל גג משרד ההגנה היפני ב־25 לנובמבר 1970. שרדר מנסה באמצעות הסרט להבין את האסתטיקן ששאף להיות איש מעשה. הוא משתמש במרידה הפרובוקטיבית של מישימה כסיפור מסגרת, תוך שהוא מחדיר הבזקים לאחור המספקים מידע ביוגרפי וכן דגימות מתוך שלושה ספרים של הסופר.

הפקתו של הסרט, שצולם כמובן ביפן, התאפשרה בעזרתם של פרנסיס קופולה וג'ורג' לוקאס.

שלא כרגיל לא נשמע הרצאה בין הסרטים. אירית לביא תקרא פרק מספרו המבוקש של דויד גרוסמן „עיין ערך אהבה", פרק ובו תיאור אפשרי של מפגש של הסופר ברונו שולץ עם תמונתו של אדוארד מונק „הצעקה".

הצלחה ראוית של הערב תהיה סרטו הנפלא של הבמאי הבריטי פיטר ווטקינס „אדוארד מונק" (76'). ווטקינס, שזכה בפרס האוסקר עבור הסרט הדוקומנטרי הטוב 1966 (עבור „משחק המלחמה"), יצר מעין סרט דוקומנטרי מפוברק. הוא שוזר את סיפור חייו העגמומי של האמן הנורווגי עם ההשפעה שהיתה לכך על יצירתו, מבשרת האקספרסיוניזם. סרט גדול, שהוא סיבה מספקת לטרוח עבורו עד לשדרות שאול המלך.

מעבר לים

מאת אביתר שטרן

וואשינגטון — השיפור ביחסי התרבות בין מוסקווה לוואשינגטון יתן את אותותיו בזמן הקרוב. **התזמורת הסימפונית של לנינגרד, הבאלט של קירוב והאופרה של בולשוי** יגיעו לסיבוב הופעות בארה"ב. כצעד ממלץ תשלח ארה"ב את **התזמורת של פילדלפיה**, זו שהיתה כבר בברית המועצות בשנת 1958 בניצוחו של יוג'ין אורמנדי.

★

לונדון — **מייקל בנט**, אחד הבמאים המפורסמים של ברודווי, התפטר מתפקידו כבמאי המחזה המוסיקלי „שח". המחזה נכתב בידי **תום רייס** ואת המוסיקה כתבו חברי להקת „אבבא" לשעבר. שמועות אומרות, שבעיות אישיות החזירו את בנט לניו־יורק, דברים שבנט הגדירם כשקרים מכוונים. נראה שבחירתה של **אלן פייג'**, זו שגילמה את דמותה של „אויטה", לא מצאה חן בעיני הבמאי ולכן עזב.

★

יוון. — פסל שיש בגובה 1.38 מטר בן יותר מ־4500 שנה התגלה באחד מאיי יוון. הפסל בעל המראה האבסטרקטי נעשה ככל הנראה על אחד מאיי סיקלדס, שם גם נמצאו דמויות אחרות אך בגדלים קטנים יותר. מוזיאון חדש שנבנה אך ורק לשם הצגת האמנות של סיקלדס, יכיל בתוכו כ־200 עבודות וחלקי עבודות וכ־50 דמויות משיש.

★

פאריס. — במוזיאון לאמנות מודרנית של פאריס, נפתחה תערוכה מעבודות ג'וזף קוטר המסמלת אולי את החיפוש הנואש של אוצרי האמנות אחרי ציירים נשכחים. ג'וזף קוטר נולד ב־1894 בלוכסמבורג, שם גם נפטר בגיל צעיר, ב־1941, לאחר מחלה קשה. את רוב תקופת יצירתו חילק קוטר בין נופי הכפר של סביבות לוכסמבורג והעיר מינכן.

סידרת תמונות העוסקת בליצן הקרקס מביעה למעשה את שעות חייו האחרונות של הצייר. עצבותו הנוראית של הליצן המנגן באקורדיון והוא כבר בסוף דרכו. לכל אלה שטמנו במרתף נידח את תמונותיו של קוטר, שעתכם הגיעה.

קשקושי אוסקר

גם השנה לא יזכה סטיבן שפילברג באוסקר המיוחל. דווקא השנה מגיע לו.

מאת יגאל משיח

אין דבר רע שלא נכתב על הבל האוסקר. האוסקר מצוין לעסקים, מציל סרטים מטומטמים, מרומם אביונים מאשפתות ובשיקוליו אין כלום מלבד חשבונאות. ועם כל זאת מוכיחה השערוריה האחרונה, כי על אף הכל, חשוב הפרס לאנו וגם מי שכבר הצליח בסופרלטיבים שקשה לחקות אותם, מבקש אותו כאילו היתה הקאריירה כולה תלויה בזכייה.

סטיבן שפילברג לא יזכה השנה באוסקר. הוא אינו ברשימת המועמדים. בהתכחשות צעקנית זו דווקא הפעם יש משהו מנקר עיניים. סרטו „צבע סגול", על כאבי ההתבגרות של שתי אחיות כושיות בג'ורג'יה זכה ב־11 מועמדויות לאוסקר אבל מועמדות הבמאי הושמטה. הסתירה מחורה גם לאור אופיו המיוחד של הסרט. „צבע סגול" אינו מוצר שפילברגי טיפוסי להורים ולילדיהם בחופשה. הסיפור מבוסס על רומן ריאליסטי אנטי־גזעני, שקנה את ליבה של אמריקה ולסרטים מסוג זה, בעיקר בגלל מס השפתיים המסורתי, בשם המלחמה באפליה, מקובל להעניק מועמדויות. (הפרס הוא עניין אחר). ההתכחשות מחורה גם לאור כל מועמדויותיו הקודמות של שפילברג עבור סרטים בינוניים וסרטי הרפתקה קלילים, מה עוד שהמימסד ההוליוודי אינו אוהב לספק עילות להאשמות גזעניות והתלונות כבר מתחילות להישמע למרות אחת עשרה המועמדויות האחרות. כולם בחשים בקדרה ולאחרונה הצטרפה לתיגרה גם המפיצה חברת „וורנר", שהפרה מוסכמת שתיקה ותיקה והביעה באופן רשמי את הזדעזעותה מחוסר ההכרה בכשרונו של שפילברג.

למבינים דבר יש כמה הסברים לתועבה. הראשון טוען, כי הקורבן עצמו, ברגע של תאוות אוסקר, לחץ על חברו הטוב סיד שיינברג נשיא „אוניברסל" לא לקדם מרי את „ברזיל", סרטו של טרי גיליאם, שמא יגיע הבמאי אל רשימת המועמדים. גירסה ב' טוענת, ששמו של שפילברג הושמט כדי לפנות מקום לאקירה קורוסאווה עבור סרטו „ראן". הסרט לא נכנס לקטגוריית הסרט הזר של השנה בגלל חלמאות פשוטה. המפיק הצרפתי היה בטוח שהיפנים הכניסוהו ואלה היו בטוחים שהמפיק הצרפתי דאג לעניין. כך או כך, אומרים היודעים, חברי האקדמיה חוששים שמא יסתלק הבמאי היפני אל הנצח בלי לזכות באוסקר אחרון. הגירסה השלישית, ומן הסתם ההגיונית ביותר, מפנה את העין שוב אל נוהלי האקדמיה וחבר השופטים. את פרס הבמאי מעניקים 235 הבמאים חברי האקדמיה, רובם „אולד טיימרס", זכר לימים טובים יותר, שלא ביימו סרט שנים רבות. אלה, טוענים המבינים, רואים את שפילברג כסמלה המייצג של התמורה הקולנועית, האשם העיקרי באופנת סרט הבידור הענק שדחק את הסרט הקטן והצנוע ואותם אל לשכת המובטלים. נשמע הגיוני. שפילברג הוא סמל הצלחה צעיר מדי בימי רזון. תעשית הקולנוע האמריקאית משנה את דפוסיה בקצב התרות עם המהפכה האלקטרונית והותיקים עומדים על קו החוץ מביטים במגרש בטינה ומחפשים שעירים לעזאזל.

ובכל זאת, יש משהו אירוני בחוסר הפירגון לילד הפלא. האיש, למרות צעירותו הצורמת והצלחתו הבלתי מנומסת, מייצג גם את ההליכה בחלום ההוליוודי, את מיתוס השוליה שעלה לגדולה מתוך המימסד. הוא לא בא מהחוץ, מהאוניברסיטאות, מהקבתיכה או מהביקורת. הוא אינו חכם קולנועי שעלה לגדולה או סטודנט כוכב שניתנה לו הזדמנות פז. בניגוד לילדי הפלא מחוגי הקולנוע התחיל שפילברג בתחתית כפי שהיה נהוג בדור אחר. לא היתה לו ברירה; אהבת הקולנוע לא התירה לו זמן ללימודים, ציוניו היו גרועים ולאחר התיכון לא נמצא אפילו חוג קולנוע אחד שהסכים לקבל אותו. וכך, יום אחד, בגיל עשרים הסתלק מטיול מאורגן באולפני „אוניברסל", מצא מפיק אבהי שהסכים להציץ בסרטי הבית שלו ב„סופר 8", שעשה לנערי השכונה (והוא היה גובה מהם כסף עבור כל הקרנה), ואירגן לו הקרנה מיידית. האיש התלהב, זימן את הממונים עליו ולבן העשרים נמצאה עבודה לא ברורה ביער של „יוניברסל": סגן עוזר של עוזר לעניני משהו. זו היתה ההתחלה: אנונימית וחסרת ברק, בניגוד למיתוס. הוא לא נשכר מיד לביים סרט, אלא המתין בלי לעשות כלום, עד שיום אחד נמאסה עליו הבטלה מאונס, לווה עשרת אלפים דולר מחבר ועשה סרט קצר על שני טרמפיסטים. איך שהוא הוא הצליח לשכנע את נשיא החברה להקדיש לו חצי שעה, האיש התרשם והעניק לו עבודת בימוי בחטיבת הטלוויזיה. הוא עבר שבע שנים בסדרות של „יוניברסל", ביים בצייתנות אפיזודות משעממות לסדרות בנאליות ושורה אפורה של סרטים לטלוויזיה. אחד מהם היה „דו קרב", סיפור מתח בדיוני על מירדף בין משאית חסרת נהג ומכונית פרטית. הסרט היה שונה מאוד ממוצר הטלוויזיה הטיפוסי ולא עורר התלהבות בארצות הברית. באירופה הופץ כסרט קולנוע (בכורתו היתה בקאן) ולמזלו ראתה את הסרט דיליס פאואל, מבקרת ה„טיימס" הלונדוני, עשתה מהעניין ארוע, המבקרים האחרים הסכימו עמה, והיתר כתוב בדברי הימים. שפילברג הצליח להתגבר על כשלונו של „שוגרלנד אקספרס", סרטו הראשון לקולנוע, קיבל את בימוי רב המכר „מלתעות" ואחר כך, בקצב יצור הוליוודי של ימים אחרים פלט את „מפגשים מהסוג השלישי" „אי.טי." „שודדי התיבה האבודה" ו„אינדיאנה ג'ונס". כולם גרפו מאות מליונים. „אי.טי." היה להצלחה הגדולה ביותר של כל הזמנים והבמאי היה למיתוס. היה משהו בדיוני בהצלחותיו. בתעשיה שבה גוררים הבמאים בין הצלחה קופתית אחת לשניה, שנים ארוכות מרי, הצליח לגרוף מאות מיליונים, סרט אחר סרט באלגנטיות חסרת מאמץ. וכמו להוסיף לקנאה הצליחו מאוד רוב הסרטים שהפיק לאחרים. „גרמלין", „גוניס" ו„חזרה לעתיד", סרט שפילברגי ברור שהפיק עבור ידידו רוברט זמקיס היה לסרט הקופתי של השנה שעברה. הוא בן 38 ויש לו הכל כולל איימי אירווינג אשתו והמיליונים תופחים כמו מספר העשבים בסין.

מה חסר עדיין בתמונה? חסר אוסקר. פסלון ניקל בכבה דולרים שבהוליווד היה לדבר הקרוב ביותר לתואר אצולה.

אמנות פלסטית בת"א: תנופת פיתוח שאינה מבטיחה תנופת יצירה

מאת אורה חייקין

עירית תל־אביב משקיעה מאמץ בעיקר בפיתוח אמנות סביבתית ובהגדלת המוזיאונים העירוניים. האמן הבודד אינו יוצא נשכר.

השנים האחרונות היו שנים רזות של קיצוצים בתקציבי מוסדות האמנות בארץ, שנים בהן נסוגו הבנקים מעמדתם כספונסרים של פעילות אמנותית, שנים של כיסים מצומקים ומבט די פסימי אל העתיד. קיצוצים אלה ניכרו במשאבים שמקציבה עירית תל־אביב וקרנותיה, לפעולות תרבות ואמנות. ובהיות תל־אביב מרכז הפעילות האמנותית בישראל, נשאלת השאלה, מה נעשה למרות הדוחק התעורה הפורניק בתחום האמנות הפלסטית, אילו תכניות החלו כבר להתממש ואילו מהן הן עדיין בגדר חזון, אך בני מימוש בשנים הקרובות, לדעת הוגיהן ויוזמיהן.

הקרן העיקרית שממטרותיה „לקים, לפתח, לעודד, ליזום, להרחיב ולהעמיק את היצירה ואת הפעילות הספרותית והאמנותית והחדרתה לציבור הרחב" הינה קרן תל־אביב לספרות ולאמנות אשר המוסדות המייסדים שלה הם עירית תל־אביב, משרד החינוך והתרבות וקרן פרץ נפתלי (המשותפת להסתדרות ולאיגודים המקצועיים בגרמניה). הקרן מפנה תקציביה לשלושה כיוונים: האחד, היענות לפניות ספציפיות לעזרה בפעילות מסויימת. השני, מתן מענקים לאמן בודד לשם חיבור יצירה מסויימת (כ־30 מענקים כאלה ניתנים מדי שנה) והשלישי, הקצאת כספים ליוזמות הקרן עצמה, על ועדותיה השונות. בשלוש המגמות האלה, תחום האמנות הפלסטית הוא מן המקופחים, תופעה מוכרת בארץ. לקרן ועדות מקצועיות המייעצות לגבי בחירת הפרוייקטים או היצירות שיזכו לתמיכה. תקציב הועדה לציור ופיסול אינו גבוה, וחלק הארי שלו מופנה ליוזמות הועדה עצמה. בעוד שבמוסיקה ובספרות ישנם כללים מסויימים לחלוקת המענקים, הרי שבתחום האמנות הפלסטית אין כל כללים, והכל נתון לשיקולי חברי הועדה. בין הפרוייקטים בהם תמכה הקרן בעבר הלא רחוק היו תערוכת שלוש שנים לגלריה „אחד העם 90", שהתקיימה לפני כשנה במרתף דיזנגוף סנטר. המענק בסך 2000 דולר ניתן כהשתתפות בכיסוי הוצאות האירוע. לבית ספר לאמנות „מימד" ניתן מענק לרכישת ספרי אמנות לספריית בית הספר, וכן ניתנו מענקים ל„מכון אבני" ולבית הספר הגבוה לציור ע"ש מרגושינסקי. מענק מיוחד ניתן גם לגלריה „תת־דמה" כתמיכה בהמשך קיומה והגלריה נסגרה לאחרונה. הציוד שנרכש לסדנת ההדפס בבית האמנים, גם הוא נעשה בעזרת הקרן. המגמה, אם־כן, היתה לתמוך בפעילות של אמנים צעירים או אמנים בתחילת דרכם. מאידך, משפנתה קבוצת אמנים צעירים, אשר הציגה קבוצת עבודות בנמל יפו, כליווי לפעילות בית ליסין שם, בבקשה לתמיכה בהוצאת קטלוג, קיבלה הועדה החלטה שלא לתמוך בפעילות זו, היות והיתה פה מעין נשפנקא אמנותית שהועדה לא היתה מוכנה להעניק. מקרה יוצא דופן של תמיכה באמן בודד הינו המענק שניתן לשם הוצאת ספר ציוריו של איזון שויבל וזאת בשל העובדה שמדובר באמן שבציון יצירתו תל־אביבי מאד. ספר נוסף שיצא בתמיכה הביזמה של הקרן הינו האלבום „75 שנות אמנות בתל־אביב" המלווה בתמונות ובכתב את חיי האמנות בעיר. הספר נכתב ונערך ע"י יונה פישר ואף כי היות היוצר איש תל־אביב ופועל בתל־אביב אינו קריטריון הכרחי להמלצת הועדות, הוו בהחלט שיקול הנלקח בחשבון.

הקרן אינה תומכת בפעילות מוסדות האמנות המבוססים, לא בתמיכה בתקציבם ולא ברכישת יצירות אמנות. אך במקרים יוצאי דופן, הקרן נותנת מענקים מסייעים לארוע המתקיים במוזיאון ודוגמאות לכך הינן המענקים שניתנו הן לשם קיום תערוכתו של הנרי שלזינאק ב„ביתן הלנה רובינשטיין". כמו כן, עזרה הקרן במימון הוצאת הקטלוגים בתערוכות של זריצקי וגוטמן, היות וראתה בהם אמנים ותיקים הקשורים בתל־אביב וראויים לתמיכה זו.

אך, כאמור, רוב תקציב הועדה לאמנות פלסטית מוקצה ליוזמותיה שלה, שהן במעט כולן בתחום הפיסול בחוצות העיר. בין הפסלים שהציבה הקרן בעבר, נמצאים „התרוממות" של קדישמן, ברחבת „הבימה", ה„עקלתון" של דנציגר ופסל העץ של קנת נולנד בפארק הירקון. כמו כן, הוצבו בתמיכת הקרן פסלים בגן שממול תחנת רכבת צפון, ביניהם עבודות של דליה מאירי, אברהם אופק, ופסלו של מנחם עשת, שהוצב קודם בפינת המלך ג'ורג' ושד' בן־ציון, כחלק מתכנית לקיים רצף של עבודות פיסול שתתחלנה בפסלו של קדישמן ליד הבימה, ולאורך השדרה. הפסל „משואי" של שטרנשוס הוצב, בעזרת כספי הקרן, ברחוב פומבדיתא.

בחירת הפסל קשורה כמובן בשיקולי טעם של היושבים בועדה, ולשאלה אם יש איזה קו מסויים בבחירה, או אם היא נעשית תוך סקירה תמידית של הקיים, על מנת לתת תמונה כוללת ונבונה של הנעשה בתחום הפיסול בארץ, אומר מנכ"ל הקרן דוד אלכסנדר כי לא נראה כי הדיונים אכן נעשים בהקשר כולל והיסטורי של תחום הפיסול. הפסל נבחר על פי עבודותיו הקודמות המוכרות, ומתוך שיקולים של סוג העבודה, החומרים והתאמתה לסביבה.

בעתיד הקרוב עומדים להציב עבודת פיסול של ישראל הדני בגן המחודש ברחוב שיינקין, כשבין שיקולי הבחירה למיקום יצירה זו המגמה לפיתוח לב העיר, בה החלה העיריה בשנים האחרונות. עבודתו של ישראל הדני עומדת לכלול מבנה בטון כמורקע, בשילוב עם אבנים בקשתות. פסל מים נוסף של אותו אמן יוצב בהדר יוסף. עבודה בהיקף גדול במיוחד, שבהקמתה משתתפת גם קרן תל־אביב לפיתוח, היא פסל סביבתי של דני קרוון, שיוקם בגן וולפסון ביד אליהו. זהו מבנה גדול שיוקם על גבעה שממנה ניתן לראות את הים. היצירה מורכבת ממגדל בן 18 מ', פירמידה, מדרגות בחצי עיגול כאמפיתיאטרון קטן, וקיר גבוה. העבודה הזו עומדת להסתיים בשנה הקרובה, בעזרת תרומה גדולה של יוסף בוכמן מפרנקפורט, והיא בנויה מבטון מיוחד שפותח ע"י מומחים בטכניון, והמראה כמו שיש. עלות פרוייקט זה גבוהה ביותר וחלקה של הקרן לתרבות ולאמנות בה היה עד כה כ־100,000 דולר. ליצירה זו אספקט של מורה זמנים, כשהצל שיוטל מהאלמנטים השונים יהיה שונה בארכו ובעוצמתו בתקופות שונות של היממה או השנה. חריץ באמצע הקיר יעביר קרן אור בזוית מסויימת על המדרגות שמאחור, וגם זו תשנה כיוונה במהלך היום.

תכנית נוספת לעתיד היא ציור קיר על קיר היכל התרבות בצד הקופות וכניסת האמנים. קיר אחר של היכל התרבות, הפונה אל הגן הפנימי, נושא ציורי קיר של איזון שויבל.

בחודש הקרוב אמורה הקרן להחליט על תכניותיה לשנה הקרובה, וכפי שאומר דוד אלכסנדר, הם יישארו כנראה בתחום האמנות הסביבתית, עם מענקים מיוחדים כהיענות לפניות.

★

קרן נוספת הקשורה לעירית תל־אביב הינה קרן תל־אביב לפיתוח. קרן זו לא נועדה אמנם לפרוייקטים בתחום התרבות והאמנות בלבד, אולם מגייסת כספים רבים גם לתחומים אלה, כשאחד מן המבצעים הגדולים המתוכננים לעתיד הקרוב הינו הקמת „מרכז גולדה", קומפלקס בניינים בין הרחובות וייצמן, לאונרדו דה וינצ'י ושד' שאול המלך, אזור הכולל היום את בנין בית המשפט, מוזיאון תל־אביב והספריה המרכזית „שער ציון" בית אריאלה. „מרכז גולדה" יכלול מבנה גדול באזור מגרש החניה שליד הספריה, שיכלול אולמות לאופרה, תיאטרון וקונצרטים, וכן בתכנית הרחבה של מוזיאון תל־אביב.

תכנית אחרת לעתיד הינה הקמת גן פסלים בפינת הרחובות ארלוזורוב ודרך חיפה. לדברי חנן בן־יהודה מנכ"ל הקרן, מחפשים כעת תורם לבניית מרכז מסחרי שיכלול גם את גן הפסלים, בו יוצבו פסלים קבועים ותהיינה בו תערוכות מתחלפות.

קרן ת"א לפיתוח נועצת בנושאים אמנותיים בועדה של הקרן לספרות ולאמנות, אך אין מעניינה וממטרותיה המוצהרות תמיכה באמנים עצמם או בקידום אמנים בתחילת דרכם, וברור כי לפרוייקט גרנדיוזי ויורק אש כשל יעקב אגם, קל יותר לגייס תרומות, מאשר לעבודות פיסול בקנה מידה מינורי יותר. תרומה אחרת של הקרן לפיתוח הינה בשיפוץ גלריה ביפו העתיקה, אשר נתרמה על ידי תורמת מחו"ל, גב' קפלן, לשם הנצחת בעלה. הגלריה המשופצת נמסרה לברית התנועה הקיבוצית לניהול והצגת תערוכות. נערכות בו תערוכות של אמני הקיבוץ ואמנים מן העיר. תערוכה של תומרקין התקיימה בה לאחרונה, וזאת במטרה לבסס לגלריה תדמית של גלריה עכשווית ובעלת רמה, ולמשוך אליה קהל שאינו מגיע לגלריות ביפו, בדרך כלל. עד כה, התערוכות שהוצגו בה, בעיקר של חברי קיבוצים, לא הצליחו למשוך אליהן את אותו קהל המבקר בגלריות בתל־אביב.

תשובה תל־אביבית ל„משכנות שאננים" הירושלמיים, כמרכז אמנותי המזמין אליו אמנים ליצירה במקום יהיו „משכנות הימים" או „מרכז קנדי אדנהאואר", שאמור להיות מוקם בעתיד הקרוב ביפו. מרכז זה אמור לכלול חדרים ליצירה לפסלים, ציירים, מלחינים וסופרים אשר יוכלו לשהות וליצור במקום. היצירות יוצגו בחלל תצוגה שיהיה חלק מן המבנה, המתוכנן על ידי האדריכל סעדיה מנדל.

מי שחשב שמנת הקיטש בכיכר דיזנגוף מספיקה לפרנסי העיר, טעה. ביום העצמאות הקרוב עומדות להיגלות שם לעינינו מערכה חדשה של **יעקב אגם**, המוקמת בעזרת כספי קרן תל־אביב לפיתוח. המזרקה תכלול את כל האלמנטים האגמיים המוכרים, עם צבעים מתחלפים, אש ומים ומוסיקה שתתחלף בבקרת מחשב.

מגמה נוספת שיש בה סיכוי כלשהו לאמנים ישראלים, הינה הדרישה של עירית תל־אביב להקציב אחוז אחד מעלות כל פרוייקט בניה גדול בעיר, ל„מעשה אמנות", כפי שמגדיר זאת שמאי אסיף, מהנדס העיר. דרישה זו כלולה במתן אישורי הבנייה לפרוייקטים גדולים, ובמיוחד כאלה הנמצאים במקומות מרכזיים. ועדה שתכלול אדריכל ויועץ העיר לענייני אמנות, תחליט על עבודת האמנות שתוצב כחלק מן הפרוייקט, שיכולה להיות גם ציור קיר, אך חייבת להיות יצירה הקבועה במקום, ובתחום הרבים. בדרישה זו כלולים גם פרוייקטים של בנייה פרטית, וב„גדהעיר", מגדלים המוקמים ליד העיריה, מתוכננות מזרקות אמנותיות ליד מבני ציבור שיהיו חלק מן הפרוייקט.

בכל ההחלטות הקשורות בהצגת יצירות אמנות בתחומי העיר תל־אביב, משתתף פול קניאל, יועץ ראש העיר לענייני אמנות. הוא משמש גם כאוצר לכל חלקי התצוגה השייכים לעיריה, בהיכל התרבות, „בית־אריאלה" ו„גלריה פארק הירקון", ולשיקול דעתו ולטעמו האישי משקל רב ביותר, אף כי הוא נעזר בועדות המורכבות מאנשי ציבור ואנשי אמנות. בשל העדרו מן הארץ, לא ניתן היה לשמוע ממנו ישירות על פעילותו ועל התכניות לעתיד. מלשכת דובר העיריה נמסר כי הגלריה בפארק הירקון, שפעילותה הופסקה מטעמים תקציביים, תחדש פעילותה בעתיד, ונראה שיתמנה לה אוצר נפרד.

★

עירית תל־אביב הינה גם מחזיקת המניות הגדולה במוזיאון תל־אביב, שהינו חברה עירונית, וראש העיר משמש כיו"ר מועצת המנהלים וחבר הנאמנים של המוזיאון. העיריה תורמת חלקה בתקציבי המוזיאון וקרנותיה עוזרות בגיוס כספים לפיתוחו. המוזיאון עומד כעת לקראת תכנית פיתוח והרחבה הן במבנה המרכזי בשד' שאול המלך, והן בביתן הלנה רובינשטיין, המופעל כביתן לאמנות עכשווית. הביתן עומד לעבור שיפוצים והרחבה שיתחילו כבר השנה, כשבנוסף לאולמות הקיימים שבהם יוכנסו כל השכלולים החדשים הקיימים כיום בעולם, כמו תאורה, מחיצות ניידות, אמצעי בטיחות וכו', יורחב הבניין ויכלול גם חנות ספרים וקפטריה, ובשלב מאוחר יותר, כשכל הפעילות החינוכית תעבור לבניין המרכזי, יכלול הביתן גם אולם הרצאות וחדר קריאה, משרדים ומחסנים, כך שיהיה יחידה אוטונומית המתרכזת באמנות עכשווית. היחס בין המציגים יישאר, כפי שאומר מרק שפס מנהל המוזיאון, לטובת האמנים הישראלים, אך הביתן יארח גם אמנים בין־לאומיים, דבר הרצוי, לדבריו, גם לאמני ישראל כמוסיף יוקרה לביתן ומונע היווצרות „גטו" של אמנות מקומית.

אך התכנית הגדולה יותר היא הרחבת הבניין המרכזי בשד' שאול המלך, ולמעלה מהכפלת שטח התצוגה של המוזיאון. מדובר במבנה של 15,000 מ"ר אשר קיימות לו תכניות אב בלבד, ואשר יוקם מערבית לבניין הקיים, עם גשר המקשר בין שניהם. השיפוץ וההרחבה יגדילו בהרבה לא רק את שטחי התצוגה, אלא גם את שטחי האחסון, המעבדות, בתי המלאכה ואגף ההדרכה של המוזיאון. התכנית היא להקים בבניין החדש מרכז לחינוך לאמנות, כזה שקיים היום בתנאים כמעט בלתי אפשריים ובחוסר מקום. מרכז זה יהיה לו מן המשותף עם אגף הנוער במוזיאון ישראל, אך התפיסה כאן תהיה שונה, לדברי מרק שפס, כשבתל־אביב יושם הדגש על יתר אינטגרטיביות עם המוזיאון ופעילותו. לא תהיה זו יחידה נפרדת ועצמאית אלא חלק אורגני של המוזיאון, שיעסוק גם בהדרכת מבוגרים, סדנאות יצירה והרבה פעילות קהילתית למשפחה כולה.

לפי התכנית שהגיש המוזיאון לאדריכלים ישר ואיתן, יכלול שטח התצוגה אולמות לאמנות אירופאית ואמריקאית של המאה ה־19 וה־20, אמנות ישראלית, פיסול ותערוכות מתחלפות. כן יכלול האגף החדש אולם תצוגה לאמנות של מאות קודמות, כשהאוסף של היום ישמש גרעין לתצוגה ויווספו לו רכישות חדשות ואוספים שהמוזיאון עומד לקבל. לאולם זה יועברו גם היצירות מאולם יגלום, אשר יכיל בעתיד את אוסף יגלום, אשר הובטח למוזיאון לפני שנים רבות. באולמות התצוגה לאמנות ישראלית תוצג תערוכה קבועה שתשקף את תולדות האמנות בישראל, כשהאמנים החשובים יהיו מיוצגים על ידי מספר עבודות, וכן יהיו אולמות לתערוכות מתחלפות.

מרק שפס רואה את מוזיאון תל־אביב כמוזיאון לאמנות, ולאו דווקא מודרנית. וכזה, לדבריו, הוא הגדול בישראל גם בהשוואה למוזיאון ישראל, שאת מוצגי הארכיאולוגיה, היודאיקה והפולקלור שבו, הוא אינו כולל בתחום האמנויות היפות. עם גמר ההרחבה, יהיה שטחו של המוזיאון, יחד עם ביתן הלנה רובינשטיין, כ־30,000 מ"ר, כשטחו של מוזיאון ישראל. הגן הציבורי שמצפון למוזיאון, גם הוא בתכנית ההרחבה, ומקוים כי יהפוך לגן פסלים הפתוח לציבור הרחב.

כשם שהמבנה הנוכחי הוקם ברובו מתרומות, גם תכנית ההרחבה מתבססת בעיקר על תרומות של ידידי המוזיאון. כעת משלימים במוזיאון את התכנית הבסיסית והוכן כבר החוזה להתקשרות עם האדריכלים. בבניית האגף החדש יוכנסו גם מיטב השכלולים והטכנולוגיות החדישות בבניית מוזיאונים. הפעלתו של המוזיאון המורחב תהיה יקרה בהרבה מזו של הקיים והדבר זה יצריך גם כוח אדם נוסף, הן בתחום האוצרי והן בתחומי אדמיניסטרציה. בשלב זה, מונה כבר אוצר ראשי, ד"ר מיכאל לוין ששימש בעבר גם כיועץ עירית ירושלים לנושאי אמנות, שיקח על אחריותו תחום זה שהיה בטיפולו של מרק שפס עד כה.

לפני שמתחילים בתכנית הגדולה, מה שמתוכנן כבר לשנה הבאה ועתיד להימשך כחמש שנים, יעבור המוזיאון מספר שיפוצים כבר בחודשים הקרובים. שני האולמות שליד הקפטריה אמורים לעבור עיצוב מחודש בו יוכנסו שכלולים רבים בנושאי תאורה ותצוגה. אולם אחד יותאם לתערוכות מתחלפות, עם כל הגמישות הנדרשת מכך, ובאולם השני יוצג אוסף הדפסים של האמן הנורווגי אדוארד מונק, שנתרם למוזיאון על ידי שרל קרמר, שעל שמו ייקראו שני אולמות אלה. יהיה זה אוסף הדפסי מונק הגדול בעולם, לאחר מוזיאון מונק באוסלו. אוסף זה אמור להיפתח לקהל כבר באפריל הקרוב.

גם אם מתקבל הרושם, כי ישנה איזו תנופת פיתוח בתחומי האמנות הפלסטית בתל־אביב, הרי שיש לזכור כי דבר זה רחוק עדיין מלהשפיע על מצבו של האמן הבודד בסטודיו. כספי הציבור והסקטור הפרטי המופנים לעידוד יצירת אמנות ולרכישת עבודות הם עדיין מועטים מאד בישראל. גם החברות הפרטיות לא מטפחות אוספי אמנות גדולים ולא משתתפות ישירות בתמיכה למוסדות האמנות בארץ, ובפעילות אמנותית, והאמנים בארץ יוצרים באמצעים דלים ביותר, מה שאינו מבטיח תנופת יצירה והישגים גדולים.